(Irodalom 4-t. 395.)

K 531

Gyor. 29/1953.

Irodalom 4-r. 395.

Az ember tragédiája.

Drámai költemény.

1860

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Első Ie szín.

pest. (A mennyekben. Az úr dicsőt környezetten trónján. Angyalok
serege téreden. A négy főangyal a trón mellett áll. Nagy fényesség.
klnim kompakt } Angyalok kara.

Dicsőség a' magasban istenemnek,
Dicsérje őt a' föld és a' nagy ég,
Ki egy szavával hívta létre mindent
S pillantásától függ ismét a' vég.
Ő az erő, tudás, gyönyör egésze,
Részünk csak az árny, mellyet ránk vetett,
Imádjuk őt a' végtelen kegyért, hogy
Fényében illy osztályrészt engedett.
Megtestesülve az örökkön nagy eszme,
Im a' teremtés befejezve áll,
S az úr mindentől, mit tehetni enged
Méltó adót szent számolyára vár.

Az Ur. comp.

Be van fejezve a' nagy mű, igenis. A gép forog, az alkotáspihen.
~~Így ismét vág minden hogy arthúzon~~
Csillióktig ~~szépen elforog~~ eljár tengelyén,
Még egy kerékfogát újítni kell.
Jel hát világim védnemdői, jel,
Kerüljétek végtelen pályásokat.
Gyönyörködjem még egyszer benneteket
Amint elszűntök lábaim alatt.

A csillagok védszellemei különböző nagyságú, színű, egyes, kettes
csillaggömböket, üstökösöket és ködcsillagokat görgetve rohannak
el a trón előtt. Sférák zenéje hallan.

Angyalok kara comp.

Milyen büszke láng-golyó jő"
Önfényében elbizottan,
S egy szerény csillagcsoportnak
Ép ő" szolgál önkénytelen.—
Boldog e paránya csillag
Ki hinnéd, ~~hogy dőre szívben~~, egy ~~napfia~~ gyönge lámpa,
S mégis millió teremtés
Mérhetetlen nagy világa.
Két golyó küzd egymás ellen

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

~~Szét szakadni, összeesni~~ Összemulni, szétfoszlani:
Jé' küzdés a' nagyszerű ~~jék~~,
Bályáján tovább vezetni. —
Mennydörögve zúg amaz le,
Távolból ~~valaki~~ Szánakozva rettegve nézed:
I kebelében nillyó lény tel
Boldogságot, enyhe békét. —
Milly szerencsecsillag ~~alatt~~ — egyikre majdan
Csillaga a' szerelemnek,
Óvja őt meg ápoló kéz
Ívgaszűl ~~születésének~~ a földi nemnek. —
Ott születendő" világok,
Itt enyészök ~~romladékai~~, koporsója:
Indo szózat a' hiúnak,
Csüggedőnek biztatója. —
~~Zűrzavarra~~ Rendzavarva
~~Zűrt rendbentő~~ jó' anyát az
Ujtökös retlendő" képe:
I'ím, az ür szavát megtalálva,
~~Lész a' rendnek kitörője~~ Rend lesz úrja fensősége
Jöjj te, kedves, ifjú szellem,
Változó világgömbödel,
Ki gyászt és fénypalástot,
Zöld és feket mezt váltogatsz fel.
A nagy ég áldása rajtad!
Csak előre csüggedetlen;
Kis határodon nagy eszmék
Fognak lenni kitördelemben.
I bár a szép s rút, a mosoly s könny,
Mint tavasz s tél ~~helyet cserélnek~~ Ténye, árnyat bőrt vesz rajta, létben együtt:
Az ür kedve és haragja,
~~Lesz a fény és árny felette~~
A csillagok védszellemei elvonúlnak.

Gábor fő" angyal

Ki a' végetlen ürt kimérted,
Anyagot altotvan beléje,
Melly a' nagyságot s messzeséget
Egyetlen szódra hozta létre,
Hozsána neked, Eszme! (Lebonúl.)

Mihály fő angyal.

Ki az örök változás
S a változatlans egyesíted,
Végetlent és időt alkotva,
Egyéneket és nemzedéket,
Hozsána néked, Erő! (Leborul.)

Ráfael fő angyal.

Ki boldogságot áraszt orcádra,
A testet öntudatra hozva,
Ó boldogságod részesévé
Egész világot felavatva,
Hozsána néked, Jóság! (Leborul.)

IV. (Szünet.)

Az Úr.

S te, Lucifer hallgatsz, önkitlen állsz,
Dicsőségemre nem találsz-e szót,
Vagy nem tetszik tán amit alkosék?

Lucifer.

S mi tessék rajta? Hogy nekány anyag
Másmás tulajdonokkal felruházva,
Miket előbb, hogysem nyilatkozának,
Nem is sejtettél bennök, úgylehet,
7 De még kiált másítni nincs erőd, 7 Vagy, ha igen,
Nekány golyóba összevissza gyúrva,
Most vonzza, űzi, és taszítja egymást,
Nekány ködben öntudatra kél,
Míg minden megtelt, míg minden kitűlt,
És megmaradt a semleges salak. — —
Az ember ezt ha egyszer elleshi
Vegykonyhájában szintén megteszi. —
De nagy konyhádba helyzéd embered
S elnézed néki hogy kondárkodjék, Kotyvaszt's magát istennek képzeli.
De hogyha elfecsenli's rondját majd
A főzted, akkor gyúlsz kétsőn haragra.
Tedig mit vársz mást egy műkedvelőtől? —
Aztán mi végre az egész teremtés?
Dicsőségedre írtál költeményt,
Az belé helyezted egy rossz gépezetbe

4

És' meg nem únod véges végtelen',
Hogy az é' nóta mindég úgy megyen.
Mélló-e illyen ~~öreg csókot~~ ifjú
Játék, mellyen csak gyermekszív ~~kerülhet~~?
Hol sárba gyúrt kis szikra mineli
Urát, de torzalak csak, képe nem;
Végzet, ⁊ szabadság egymást üldözi,
S hiányzik az összhangzó értelem.—

Az Úr

Csak hódolat illet meg, nem bírálat.

Lucifer.

Nem adhatok mást, ~~mint~~ csak mi lényegem.

(Az angyalokra mutatva.)

Dicsérelegge' é' hitvány sereg,
Es' illik is, hogy ők dicsérjenek.
Te szülted őket, mint árnyás a' fény,
De mindöröktől fogva élek én.

Az Úr.

Hah, szemtelen! nem- szülte az anyag,
Hol volt köröd, hol volt erőd előbb?

Lucifer.

Ezt tőled én is szintúgy kérdhetem.

Az Úr.

Én végtelen időtől tervezem
S már bennem élt, mi most van létesülve.

Lucifer.

S nem érzed-é eszméid közt azt ürt,
Melly minden létnek gátjául vala,
S tervemtni kénysze~~rü~~ülte~~l~~ által a?
~~Ezért~~ ~~Lucifer volt~~ é' gát~~ad~~ó neve,
Tiltakozásnak ősi szellemé.—
Gyorsét felettem, mert az végzetem,
Hogy karjaimban bulsam szünetlen,
De új erővel felkeljek megint.
Te anyagot szülsz, én tért nyerek,
Az élet mellett ott van a halál,
A boldogságnál a lehangolás,
A fénynél árnyék, kétség és remény.—

Ott állok, látod, holtan ~~kinyúlt alakom~~,
S ki így ösmérlek, még kódolgat-e?

Az Úr.

Hah pártos szellem. el előlem, el,
Megsemmisíthetnélek, de nem teszem,
Számüzve minden szellemkapcsolatból
Küzdj' a' sahak kört, gyülölt, idegen.
S ricsg magányod fájó érzetében
Gyötörjön a' végetlen gondolat,
Hogy haszvalan rázod porlánczodat,
Csrád kiü, az Úrnak ellenében.

Lucifer.

Nem úgy, illy könnyen nem lökszt el magadtól,
Mint kitvány eszközt, melly feleslegessé lett, —
Együtt teremtéssz: osztálytreszemet
Követelem.

Az Úr. (Gúnynyal.)

Legyen, amint kivánod: ~~Nézd alatt a földön ideon fair körét~~ Tekints a földre, Édenfái körül
~~Keresd meg ott~~ megátkozott s tiéd legyen. Ekkel sudarfái a kellő
megáltkorom szakértő legyen.

Lucifer.

Tudar kerekkel mérsz, de ~~kedvenczed~~ pisz nagy úr vagy —
S egy talpalatnyi föld nekem elég
Hol ~~a~~ fogadás lábát megvetheted
S világodat megfogja dönteni. (Indúl.)

Angyalok kara.

El isten színétől, megátkozott.
Horsáná az Úrnak ki ~~szent~~ törvényt szabott. —

Második szín.

A paradicsomban. Középen a tudás és az örökélet fái. Ádám és Éva jönek, különféle állatok szelíd bizalommal környezik őket. Az ég nyílt kapuján dics (gloria) sugarzik elő s angyali karok hallik harmóniája hallik. Derű napfényes nap.

Éva.

Ah, ~~milyen édes, milyen szép az élet~~ élni, élni: mellyédes, mi szép!

Ádám.

És úrnak lenni mindenek felett.

Éva.

Érezni, hogy gondoskodnak jelöltünk,
És mindezért csupán hálát rebegnünk
Akkor, ki nyújtja mind e' kéjeket.

Ádám,
Függési, látom, életed neked.—
Szomjuzom Éva, nézd mi csábos
Néz e' gyümölcs ránk.

Éva.

Majd szakítok egyet.

Az Ur szava.

Megállj, megállj, egész földed neked
~~De ezt a két fát magadra átvonod~~, Ádám, csak e' két fát kerüld,
Más szellem óvja csábgyümöleseit
S halállal halsz meg, aki élvezi. —
Amott piroslik a' szőlő gereze,
Ott cseng árnyék kínál nyugalommal,
Ragyogó ~~dúlnak~~ tikkasztó kevében —

Ádám
Isten parancs, de úgy látszik, komoly.
Éva
Mért nehéz e' két fa
mért nem szabad nincs
Éppen tilalmas.

Ádám. Hát mért
~~Mért zöld a liget, alig hogy úgy szép.~~
Kövessük a' szót, jöj utánam Éva. (Letelepednek egy árnyékos

Éva.

Hajolj keblemre, én meg majd leggerlek.
Nagy szélroham, Lucifer a lomb között megjelenik.

Ádám.

Hah nő! mi ez, nem hallék még hasonlót.
~~Mint hogy~~ Mért ha ellenséges idegen
Erő tört volna rajtunk?

Éva.

Reszketek.
Az égi zengzet is elhallgatott.

Ádám.

Itt kebledben, úgy tetszik, hallom azt még.

Éva

Én meg, ha ott fenn a dics el borul ~~dics~~,
Itt lenn találom azt szemedben, Ádám.
Hol is lelkemnem másutt kívüled,
Kit léted is csak hő vágyad hozott,
Mint ~~hogy~~ Jöttöd ideje a fejedelmi napon,
A rajongásban
~~Lenyűgöződben hogy~~ árván hogy ne állj[on]
~~A~~ vad szinekre, fenti önmagad
~~A mindenség közül — és engedjenek~~
S enyelg vele, örül hogy társa van,

vár

Nagy lelkűen feleljetek, hogy csupán
Saját lüreinek halvány mása az,
Melly vélé együtt semmivé borúlna.

Ádám.

Ne szólj így Éva, meg ne szégyenits.
Mi á' hang, hogy ha nincs ki értené?
Mi á' sugár, ha szém nem fogja fel?
Mi volnék Én, ha mint viszhang a virágban,
Benned szebb létre nem fejlene lélek,
Melyben sajátmagam szeretheném?

Lucifer.

E lágy enyelgést mért is hallgatom. —
El fordulok, másképp olly szégyenes ér még,
Hogy á' hideg számító értelem
Megérzéseidet á' gyermek kedélyt.
Egy madárka énekelni kezd egy közel ágon.

Éva.

Hallgasd csak, Ádám, ők mond, érted-e
E kis boldog szerelmes éneket?

Ádám.

Én á' patak zugását hallgatám
Ő, árt találom, szintén így dalolt.

Éva.

Mind ő csodás összhang ez, kedvesem,
E sorsszerű szív és egy értelem. —

Lucifer.

Mit kérem ennyit? fel munkára, fel,
Megesküvém veszlőkre, veszniök kell.
S kétkedve állok mégis újra meg!
Nem küzdök-é' hiába á' tudás,
A nagyra vágyvak csábos fegyverével
Ellenek, kik kört mint ellenkely áll,
Melly á' tanulást szűr védve bétagadja,
Emelve á' burót: Ő, ez érzelem.
De mit töprenget. Ki nyer, aki mer.

Új szélroham. Lucifer a megrettenő emberpár előtt megjelenik,
A dics elborúl. Lucifer kacag.

Mit álmélkodtok? — (Évához ki futárnak indúl.)

Ők, megálly; kecses bölgy!
Engedd egy percre, hogy csodálgjalak.
Éva megáll's lassanként fellbásorodik.
(félre) E mintakép milgyószor éjjuland meg.
(fenn) Ádám, te félsz?

Ádám.

Föled, kitvány alak?

Lucifer.

(félre) Ez is jó öö, á' büszke férfinemnek.
(fenn) Üdvöz légy, szellem-testvér!

Ádám.

Mond, ki vagy.
Alulról jöttz-e hozzánk, vagy felülről?

Lucifer.

Amint tetszik, nálunk ez egyre megy.

Ádám.

Nem tudom, hogy van ember még kívülünk.

Lucifer.

Hohó! nagyon sok van még, mit te nem tudsz,
S nem is fogsz tudni. Vagy ~~tán~~ azöreg ~~tán~~ jámbor agg
Azért teremtett vólna-e á' (ember) pornból,
Hogy á' világot ossza meg veled?
Te őt dicséred, ő téged kitart,
Meg nondja, végy ebből és jól légy amattól,
Ő és vezet, mint ~~bamba gyermeket~~ gyapjas állatot;
Hogy eszmélj; szükséged nem is leher.

Ádám.

Hogy eszmélek? – S nem eszmélnék-e tát.
Nem érzem-e' az áldó napsugárt,
A létezésnek édes örömét
És istenemnek végtelen hatalmát,
Ki engemet tön e' föld istenévé.

Lucifer.

Ezt tartja tán az a' kis féreg is
Melly a' gyümölcsöt eszi el előled,
Meg a' sas, melly a' kis madárra csap.
Avagy mi tett nemesebbé téged et?
Egy szikra az, melly bennetek dereng

Egy végtelen erőnek morzsanásai;
S mint a' patakoknak egyes habjai,
Egy percznek csillog, azután visszahull
Közös medrőknek szürke mélyibe. —
Igen, van volna egy, a' gondolat,
Melly önkedvtelen szüdben dermedez,
Ez nagy korúvá' tenne, önerődre
Bízvaán hogy válaszd jó' és rossz között,
Hogy önmagad intézzed sorsodat
~~A gondviselettől tek mentsen~~ [teregül]
~~De tanyasztárnyául vár jobb neked~~
Tenyészni kis körödnek egy ölében
A tudás nélkül elfogyni élteddel. —
Nagy kényelem a' megnyugvás a' kétünben,
Nemes, de terhes, ön lábakon állni. —

Ádám.

Nagy dolgokat mondsz, szédülök bele'.

Éva.

Ki lelkesülök, szép új dolgokat mondsz...

Lucifer.

De a' tudás sem volna még elég;
Hogy testesülj ön nagyszerű művekben,
A' kalhatatlanság is kellene.
Mit képes tenni az arasznyi lét?
Ekét fa rejti mind e' birtokod,
S ettől tiltott el, aki a Korott.
Tudsz, mint az ésten, ha ezt elveszed,
Ettől örök éjjel marad kezed.

Éva.

Rejtelen
Mégis ~~vannak~~ e' mi a Korodnak!

Ádám.

De láthe megcsalsz!
A dics kissé kidörzsöl.

Égi kar.

— — Jaj szeretett világ, —
A' vén
A' tagadás kiséret.

Az Ur szava.

~~Ő~~ ~~Lucifer~~ vigyázz!
Ember,

Ádám.

Mi hang ez ismét?

Lucifer.

A szél gallyakat ráz.

Segítsetek
Fielemek
Az embert nekem
Szerezni meg. —
Szélroham, a Dics elborult.
E két fa az engéme!

Ádám.

Ki vagy tehát te?
Hisz olyanok lészünk fel, mint mélyek vagyunk.

Lucifer.

Nézd ott a' sast, mellyfelhők közt kovályog,
Nézd e' vadandor földet kúrva lenn,
Mindkettőt más más határt övedzi.
A szellemország határkörödetkívül van,
Es ember az, ki legmagasbra nekad.
Az ebnek is eb legfőbb ideálja,
I megtiszted, hogy ha társául fogad.
De épen úgy, miként te őt lenézed,
Ő állsz felette végzeted gyanánt,
Áldást jogy átkot szórva istenül rá,
És úgy teremtünk rátok mi afá,
A szellem-ország buzdke részesi.

Ádám.

I azoknak volnál hát te egyike

Lucifer.

Igen, erősek közt a legerősebbik,
Ki ottan állkam az úr trónja mellett,
I legfelebb dicséből osztályom kijárt.

Ádám.

Mért nem maradtál hát a fényes égben,
E por világra mert jöttél, kérlek?

Lucifer.

Megúntam ott a' második helyet,
Az egyhangú, stabályos ébrest, —

Éretlen gyermek hangu éji kart,
Melly mindég dícsér, rosznak mitse tart.
Kérdést kívánok, disharmóniát,
Melly új erőt szeit, új világodat,
Mely lélek magában nagy lelket,
Hová, Hová, ki bátor, az velem jöhet.

Ádám.

Megmondta isten, hogy bűntetni fog,
Ha más utat választunk, mint kitűzött.

Éva.

Miért bűntetne? — Hisz' ha az utat
Kitűzte, mellyen hogy menjünk, kívánja,
Engemet, tőlünket is nem a Tiltott,
Hogy vérkes hajlam másfelé ne vonjon.
Vagy Mért állított mély örvény fölé,
Szédelgő fejjel, kárhozatra szánva. —
Ha meg a bűn szükség tervében áll,
Mint a vihar verőfényes napok kört,
Ki mondja azt vétkesnek, mert zajong,
Mint ezt, mivel eltelve melegít. —

Lucifer.

Lám, megjelent az első bűncselő"! —
Nagy sor jövend utánad, szép kugom,
Melly mily úton ezt viszi bűnre.
A Tévhely dába jövend sok küzdőtér
Sok visszaretten, révbe egy sem ér.
Hát hagyjatok fel az okoskodással,
Minden elvolgnak oly sok szine van,
Hogy aki mind azt végig eszteli
Kevesbbet tud, mint első pillanatra, a határoratra jöttí
A tett halála az okoskodás. — rá nem ér.

Éva.

Ki hát szakítsok egyet a gyümölcsből.

Ádám.

Megátkozá az Úr.

Lucifer kacag.

De csak szakítsd.
Jöjön reánk, mi ránk jönni kell,

Legyünk tudók, mint isten.
12 pet — A tudás almáját előbb Éva aztán Ádám megízleli.

Éva.

I. efféle

Örökké ifjak. —

Lucifer.

Erre, erre csak.
A halhatatlanságnak fája ez, —
Siessetek hát!

pet { A másik fa felé vonja őket, egy Cherub lángoló kardal útjokat állja.

Cherub.

Félre, bűnösök.

Az Úr szava.

Ádám, Ádám! elhagytál engemet,
Elhagylak én is, lásd mit érsz magadban.

Éva.

Végünk van.

Lucifer.

Csüggedtek?

Ádám.

Korán de kidd.

Csak ébredésem borzongása ez. —
~~De Hölgyem te jöjj, ~~ ~~bánatnak~~ el. —
~~Oly Idegen ez ~~ de ~~kietlen~~ lett ez a Hely ez kietlen.~~

Égi kar.

Ah, sírjatok testvéri könnyeket,
Győr a harag, — a föld elveszett. —

Harmadik Szín.

Bálnafás vidék a paradicsomon kívül. Kis Duma fa kalibe. Ádám czövleketes ver le kerítésül. Éva lugasol alkot. Lucifer. —

Ádám.

Ez az enyém. A nagy világ helyett
Ezér lesz otthonom. Birok vele,
Megvédem ezt a kárteve" vadaktól
Es tényszerémem nékem termeni.

Éva.

7 El innen, hölgyem, bárhová, — el, el!
Idegen már i kietlen ez a hely.

Én' meg lugost csinálok, épen olyat
Minőt az előbbi ~~egyszer volt~~ s így közénk varázslom
A vesztett édent.

Lucifer.

Vajh, mi nagy szavat
Mondottadok ki: A család s tulajdon
Lesz a' világnak kettes mozgatója,
Melyből minden kéj s kín születend fog.
Ő' é' két eszme nő' majd szüntelen,
Amíg ipar lesz, és haza belőle, hon lesz és ipar,
Szülője minden nagynak és nemesnek,
Ő' felfalója önnön gyermekének.

Adám.

Rejtélyeket beszélsz. Igérted az
Tudást, az ösztön kéjéről lemondtam
Értette, hogy, bár küzdve, nagy legyek.
S mi az eredmény.

Lucifer.

Hát nem érzed-e?

Adám

Érzem, hogy isten ~~azonnal~~ elhagyott,
Üres kézzel taszítván a' magányba,
Elhagytam én is. Ön magam tevék
Én istenemmé, és amit kivívok,
Méltán enyém. Erőm ez, s büszkeségem.

Lucifer (félre) hányva

Hiú báb, most dacolsz a' tiszta égnek,
Meglátjuk szíved, villámok ha égnek.

Éva.

Nekem meg büszkeségem az csupán,
Hogy a' világnak anyja én leszek.

Lucifer (félre)

Dicső" eszmény mit a' nő" szíve dobol,
Megörökíteni a' bűnös nyomort.

Adám.

Mit is köszönjek néki? puszta létem?
Hisz az a' lét, ha érdemes leszen
Jára' bágára, csak munkám gyümölcse.

4 14

A kéjet, a mit
Szomjam kevével kell kiérdemelnem,
A csók mézének ára ott vagyon —
a Mely jár nyomában a' lehangolásban.
De hogy ha a' halánk pórnép mind 7 csatja
Le hulla is, habár szabadlevék
Alkotni sorsom, és újból leromtni:
Mit dőre tervvel ember alkotand,
Akkor segélyed sem sütögeté tán kellett talán,
I' felkiérdem vólnak lelkem erejével.
De nem menekvém a' súlyos bilincsből,
Mint testem por földéhez csatol.
Érzem, bár nem tudom nevét, mi az,
Talán egy hajszál, annál gyalázatosbb szégyenebb, —
Mi korlátozza büszke lelkemet.
Nézd, agyamim, és testem visszahull,
Szemem, fülem lemond szolgálatáról
Ha a' távolnak kémlem titkait;
I ha képzetem magasb körökbe von,
Az élség kényszerétsend nem sokára hamnyászkodottan
Le szállni ismét a' kiforrott anyaghoz.

Lucifer.

Ezt kötélat erősb, mint én vagyok.

Ádám.

Ah, így te gyönge szellem vagy nagyon igen,
Ha e' lázkaban pókhálód, e semmi,
Mit százezer lény észre sem veszen
I' hálója közt szabadság érzetével
Fiskándozik, mit csak nehány kifváls /=
Magasb szellem sejt, néhol még dacolhat veled.

Lucifer.

I csak is ez az, mi velem bír dacolt hit,
Mert szellem, mint én. Vagy talán azt hiszed,
Elrejtve kajtatban mint működöl Hogy, mert elrejtve munkál s rajtalan,
Nem is erős? — Ne kiáld, homályban él
Mi egy világot rendít és terremt,
Mert látásától megrémülne a' fej:
Csak ember műve csillog és törög

Mellynek határa egy arasztnyi lét. 15

Ádám.

Hadd ~~megtekintsem~~ tekintsem hát azt ki működését,
— Egy percre csak, keblem, tudod, erős, —
Mely rám befolyhat, aki önmagamban
Olyan különvált és egész vagyok.

Lucifer.

"Vagyok" — bolond szó. Változol és leszesz.
Örök levés s enyészet minden élet.
De nézz körül és láss szellem-szemekkel. — —

Ádám.

Amit a' következőkben mond, mind láthatóvá is lesz.
Mi áradat burog fel így körülem,
Magasba törve szikadatlanúl,
Hol két felé vál sa' földsarkokig
Vihar gyanánt roham.

Lucifer.

Az a' melegség,
Mely éleset vész a' jegek honába.

Ádám.

Hát e' két láng folyam, mellyek zúgva fut
Mellettem el, hogy, fiúk, elsodor
Co' négis érzem élteto" karaját:
Mi az, mi az? el kábulok bele!? —

Lucifer.

Ez a' dele:

Ádám.

Alattam ing a' föld.
Amit szilárdnak és alaktalannak
Tartottam eddig, forrongó anyag lön,
Ellenállhatlan mely alak után lör,
Életre kél. Amarra mint jégeer,
Emerre mint rügy. Oh, e tűz körött
Hová lesz éneh zárt egyéniség,
Mivé leszesz, testem, mellyben szilárd
Eszkör gyanánt oly dörén megbicsám
Nagy terveimben és nagy vágyaimban.
Te elkényeztetett gyermek, ki bajt

16

I gyöngyört szerezsz számomra egyszerint,
Nekány narok porrá süllyedsz-e csak
Míg többi lényed vér és tünde bíg
Mellyt még imént pirosolt és örült
S legott volleammal a' felhőbe gördölt.
Minden szavam, agyamban minden eszme
Lényemnek egy egy részét költi el,
Éltek! — és a vészt kozó tüzet
Talán rejtélyes szellem szítogatja,
Hogy nélegedjék kamvadásomon. —
El e' láttással, mert megörülök.
Ily harczban állni száz elem között
Az elhagyottság kínos érzetével
Mi szörnyü, szörnyü! — Oh, miért tőlem el
Magamtól azt a' gondviseletet
Mit á tudatlan ösztönök de nem becsült
I tudásom óhajt, óh de hasztalan.

Éva

Ugy-e, ugy-e, hasonlót érzek ön is.
Mintha te harczolsz a' fenevadakkal,
Vagy én lankadva kertünk dúsolom;
Körül tekintek a' széles világon,
És egyen földön egy rokon
(barát) Nincs egy barát, ki biztasson vagy óvjon. —
Nem így volt ám az egykor, szebb idő'ben.

Lucifer (gúnyosan)

Hisz ez így ha olly kicsinyes lélekek
Hogy fájdalmaik más feletteték ha nincs ápoló gond s kéz ne kül
S álérzelgésig olly szükségesek;
Idézek én fel istent számotokra, Ki nyajasabb lesz,
Rokonibbas mint á rideg öreg, volt mint a szód öreg:
E földnek szellemét, is mienem ő't
Az egyszer, széjs szerény fiú tőle. —
Jelenjél meg te szellem
Látod nem bírsz velem
(Hir, Hiv, Hitt, hitt nem merne más.

(Pet - A földből lángok csapnak fel, tömör fekete felhő képződik

szivárványnyal, istenyian nemnyilvánulva.

Lucifer (hátra lépve)

Ki vagy te reám — nem téged hivtalak,
A föld rendjére gyönge és szelid.

A föld szellemének szava.

Mit gyöngeül látsz az égi karban,
Az ön körében végtelen, erős —
Im itt vagyok, mert a' szellem szavának
Engednem kelle, ámde megjegyzed,
Hogy földlakóit's környanyomni más. (szaklatni
Ha felveszem saját képem, leroskadsz, S enne kés fénes it
~~A fénylek itt mellettem elenyésznek~~ megsemmisül.

Lucifer.

Mondjhát, hogyan jér bátorkk közeledbe
Az ember, hogyha istenül fogad?

A föld szellemének szava.

Elvészlelezve vízben, felhegerben,
Ligetben, mindenütt, kivá benéz
Erős vágyakkal emelt kebellel. (eltünik.)

A ligetet, forrást tünde jászi nymphák népesitik.

Éva —

Ah, nézd e kedves testvér arczokat,
Nézd, nézd, mi bájosan köszönteznek,
Nincs többé elhagyottság, rengeteg,
A boldogság szállott közénk velek.
Ők adnak bennünkben biztató szavat,
A kétkedésben jó tanácsokat.

Lucifer.

Nem is kerülnek jobb helyüttanácsot,
Kik, amint kérdez, már határozátok —
Mint éji e' kedves tünde alakok tól,
Kik így felelnek, mint kérdéseznek tól:
A tiszta szivre nyolczogva néznek,
Jeszto" reinül a' kétségbesőnek;
Ők tüzérendnek végig száz alakban,
Száz féle képen által változottan,
A fürkészö bölcsésznek üde ármya
Sátán örök ifjú szividea'ja.

Ádám.

Mit ér, mit ér é' játék csillogása,
Előttem nekly folyt, nem hatott belém —
I nekem csak egy nyitékkal több jutott. —
Ne kitegess, ne Lucifer, tovább,
Hagyj tudnom mindent, úgymint megfogadtad.

Lucifer.

Jól van. Készülj még egyszer a tudásod,
Tudatlanságért fogadtatni vissza.
Ott dől tűrelem. Tudod, hogy a' gyönyör
Bércét is karczczal kell kiérdemelned;
Sok iskolát kell még addig kijárnod,
Sokat csalódnod, míg mindent megértesz.

Ádám.

Könnyű neked beszélni tűrelemről,
Előtted egy örökkét van kitárva,
De én az élet fájából nem ettem,
Arasztnyi lét, mi sietésre int.

Luci

Minden, mi él, az egyenlő soká él,
A szárados fa, és ha egy napos légy tovat.
Csemél, örül, szenvet és elbukik,
Midőn napszámát s vágyait betöltié.
Nem az idő halad: mi változunk csak,
Egy szárad, egy nap szinte egyre nagy.
Ne feljebb törtető czéloddal te is hát,
Csak azt ne hidd, hogy e sár testbe van
Szorítva az ember egyéniség.
Látád a hangyát és a méhrajt:
Ezer munkás jár dörén összevissza,
Valon cselekszik, téved, elbukik,
De az egész, mint állandó egyén,
Egy általános szellemben él, cselekszik,
Kitűzött tervét bizton létesíti,
Míg eljön a vég, eljő, és az egész eláll. —
Bár tested is szét hullandó úgy igaz,
De szász alakban újolag feléled,
Só nem kell újra semmit kezdened:

Ha vétkezél, fiadban bűnhödöl,
Kőszvényeder ő benne folytatod,
Amit tapasztalsz, érzesz, és tanúlsz
Milyó évekre lesz tulajdonod. / Évmilliókra

Ádám.

Ez visszapillantása az öregnek.
De forró vágya ez ifjú kebelnek ifju kebelem, forró vá„
gya más:
Jövőmbe vetni egy tekintetet.
Hadd lássam, mért küzdök, mit szenvedek.

Éva.

Hadd lássam én is, e sok éjju lásban
Nem lankad-é el, nem vesszt-e bájam.

— Lucifer.

Legyen. Bűbájat szállitok reátok,
Éva jövőnek végig belátok „III
Tünékeny álom képei alatt;
De hogyha látjátok, mi jöne a czél,
Mi sulyos a' harcz, melybe ősatok tér;
Hogy csüggedés ne éjjen e miatt,
Éva' családot meg ne fussadok:
Czéire egy kicsiny sugárt adok,
Melly biztatand, hogy csalfa tünemény
Ezúr lárás, s e sugár a remény. —

Ez alatt Ádámot és Évát a kalibába vezeti, kikotti elszun„
nyadnak.

Negyedik (4ik) Szín.

Egyik tomban. Elől nyilt csarnok. Ádám, mint pharaó, ki„
rályon, trónon ülve. Lucifer, mint miniszttere; tiszteletteljes
távolban fényes kiséret. A háttérben rabszolgák egy gúla
épitésén dolgoznak, korbácsolással rendet tartó felügyelők
alatt. Tizedik nap. —

Lucifer.

Felségesúr! aggódva kérdi néped,
Melly elvéreznie boldog lenne érted,
Vajon mi az, mi a nagy pharaót
Nem hagyja trónja pamkosán pihenni?
Mért küldorod fel a nap fényeit,
Az éjnek édes álom képeit,

Lírátom

És nem birod gondját nagy terveidnek
A rabszolgára, akit az megillet,
Midőn már ügyesi széles világon
Minden dicsőség [illegible]alom tied
Já'kaj, mit ember elviselni bir. —
Szár tartomány bő kincse mond ennek,
Neked nyit helyek illatos virága
S édes gyümölcsöt csak neked növel.
Ezer kölgy keble sóhajtoz feléd:
A szőke szépség, lankadó szemével,
Finom, gyöngéd, mint játszi üzenet,
A barna kacsa, likegő ajakkal,
Égő szemében őrülő szenvedélylyel —
Mind a' tied. Sorsut egy szeszélyed,
Mind érzi, hogy betöltéi kívánását.
Ha néhány perced fűszerezni tudtál.

Ádám.

Mind ennek nincsen szemre ingere.
(Jöttelen Mint (kívánkozó jó, nem csalázok
Éretlen Miatta, és nem köszönöm magamnak. —
De itt é' művek, mellyek elkötnek,
Azt tartom, hogy megleltem az utat
Mely a' valódi nagysághoz vezet.
Művészetét a' természet adja
S ezekre kiterjedt nevem.
Nincs földindulás, nincs vész, mely [illegible]
Erősebb lett az ember, mint az isten.

Lucifer.

Jó, pláno, mégis boldog vagy-é*
E képzelésben? tedd kezed szivedre.

Ádám.

Nem én. Ezt érzi, mondhatatlan ürt.
De mindegy, bár nem boldogságot esdem,
Dicsőséget csak, s az megnyílt előttem.
Csak a' tömeg ne sejtse kínomat
Ha sajnálkozna, nem imádna többé.

Lucifer.

Hát hogyha egykor átlátod magad,

Hogy a' dicsőség pereznyi dőre jái'k?

Ádám.

Az nem lehet.

Lucifer.

S ha még is.?

Ádám.

Halni térnék,
Megáldozván utánam a' világot.

Lucifer.

Nem fogsz meghalni, bár a' tilalod egyszer,
Sőt Ha így tekedesz, régi sikeredet.
A dolgozó rabszolgák közül egyes a' felügyelők annyira vernek, hogy ez fajtavesztéket vét és üldöttetten egész a' nyílt csarnokba fut s a' trón előtt összerogy.

A rabszolga.

Uram segíts!

A munkások közül Éva mint a' rabszolga neje, kibontakozik, s fájdalmas sikoltással férjére borul.

Éva.

Hiába kétked ard.
Ki kívánságunknak nem volt részese
Nem ért, nem ért! — Halk a' jajnak szava
S a' trón magas. Mért nem hívsz engemet,
Ki elkalaplak s testemmel fogok fel
Minden csapást.

Ádám.

A betódulók felügyelőkhöz, kik a rabszolgát s nejét ki akarják kergetni.

Hagyjátok el. Ott.
El innét. (A felügyelők el.)
Mi ismeretlen érzés száll szivembe,
Ki erő és mi bűbáj bír sajátúl, bűve=bája van,
Mellyel, mint láncczal a' nagy pokolra ót
Lerántja Borban fedrengő magához lángoktól nagyadja.? — (Felkél.)

Lucifer.

Ez ismét a' szálaknak egyike, ---
Mellyekkel gúnyúl vett körül uradd,
Eszedbe hozni kezdi kezdd vóltodat,
Ha önkitudban lépteidként csapongtsz.

Evékony szál láttad már mikky erőt,
Kisiklik ujjaimból, és arcát
Nem lephetem meg.

Ádám. (lejövet a trón lépcsőin.)
Azt ne is müveld.
Annikyan sértő és olly kellemes. — Lucifer. De illetlen, hogy egy bió
Alatta nyüg bőr és kim
Ádám. Mit degenk de

Lucifer. (gunyral.)
Hogy Ninecs már kéma, mint hogy a' tudás
~~Azt elfogadja, s az erő" kacsegja~~

Ádám.
En' nem bírom kacagni, sem fagadni.

Éva.
Ah, kedvesem, véred csorogva folyt,
Megállitom; fáj, ugy-e-bár, nagyon?

A rabszolga.
Az élet fáj csak, már nem fáj sokat.

Éva.
Nem ugy, nem ugy, mert élted volna eddig
Ha most halnál meg, amint megleltél. 1.v

A rabszolga.
Miért él a pór? — a' gúlához kötve lud,
F Hord az erősn
~~Mint az erősnek~~, s állidvám utódot: Járnába, meglal. — Mi jók egy miatt.

Ádám.
Ah, Lucifer, mi rettentő beszéd ez!

Lucifer.
A kiadokló hagymázos örülése.

Ádám.
Mit is beszélt?

Lucifer.
Nagy pharao, mi bánt?
No, nond hadom, hogy nagyszerü dolog:
Egy rabszolgával ~~kalódik~~ kevesb' ~~ember~~ van

Éva.
Neked ~~kisdány~~ szám, neken egy világ, 1.v
Oh jaj, ki fog majd engemet szeretni? —

A rabszolga.
En' többé nem. — Feledj el, nő, örökre. (meglal.)

7 Fagadja Lilit, e tyúkeu kmálnak
s kacsagja gurnán az erő" s
Gabra.

Ádám
Majd foglalkozom. El innen a halottal.
A holttest felveszik.
Fel, hölgyem, e' trón pamlagán helyezd:
A' bájnak így jár fejedelme vagy
Mint ~~fejedelmek~~ én, - meg|kell|lelnünk az erőnek,
Egymást akarjuk.

Éva.
Óh, nagy páhárad,
Tudom, parancsod ~~nekem~~ végzetes,
Nem is ~~tétovázom~~, csak kevés időt
Engedj magamnak, azután parancsolj.

Ádám.
Ne többször szót. Óh, kár birodalmam
Sohsem megy-e túl a' parancs szaván?

Éva.
Elég, ha egyelőre a' parancs-
Nem illet fájva, - és ne' ríggyed
Ez első percben könnyem a' halottól. —
Mi szép halott, ah istenem, mi szép! (ráborul.)

Ádám.
Szép és halott; mi ellentétel ez!
Törekvésünkre gúny a nyugalom,
Vagy kárörömre sátánias mosoly.

Lucifer.
Szökött rabszolga, ki veled dacol,
Mondván: erősebb lettem láncaidnál.

Ádám.
A holtnak béke, az élőnek üdv;
Amaz könyed nem érzi, morolyod
Nélkülönöm kín.
A halottat kiviszik, Ádám Évát a trónra veredi.
Oldalomra, nő!
Ah milyen édes kebleden pihenni.
(Jajveszékelés a' munkások közt; Éva összerezzen.
Mi lelt, szerelmem?

Éva.
Óh, nem hallod-e

A nép jaját.?

Ádám.

Először vettem észre.
Nem szép zene, igaz; de ne ügyelj rá,
Csókolj meg és feledd el a világot.
Te meg ~~tudnod be~~ azt a' jajgatást. — ? Ne ítéld el

Lucifer.

Azt nem bírom, ez már a' nép jóga,
Együtt örökké ~~adtad~~ az igával azt.
Ismét jajszó. Éva felsikolt, Ádám fölemelkedik.

Ádám.

Hölgyem, te szenvedsz, s nem tudom, miként
Segítsek rajta. Szíveden keresztül
A jajszó, mint villám, fejembe csap
S úgy érzem, a' világ kiált segélyért.

Éva. (zúzz el,

Oh pharao; ~~ölj meg~~ x de megbocsáss
Ha a' néped jaját nem hagy megnyugodni,
Lásd, jól tudom, hogy szolgáló'd vagyok,
Hogy éltem czélja tégedet mulatni,
Feledj meg mindent, ~~ami~~ kivülem ~~más~~ van a'
Nyomort, nagyságot, ábrándot, halottat,
Hogy ~~hanyolyom~~ ajkam lánc legyen;
De hogyha a' nép, e' milyó karú lény,
Korbácsolt háttal jajgat oda ~~kinn~~ fent:
Mint fájó testnek kínzód szerencsétlen,
Én, ~~nem~~ sem a' népnek elszakadt leánya,
Szívemben érzem színtén mind e' kínt.

Ádám.

Es (vetted ész). — A milyók egy miatt —
Mondá' a' hölgy is. —

Éva.

Oh nagy pharao!
Kosot ~~tevél~~ tévél, ha én vagyok oka,
Ments el magadtól, vagy tanits, miként kell
Sikettét lenyelnem.

Ádám.

Jobb mester vala'l te

Mert megtanítál a jajt hallanom.—
Ne halljam több'.— Im, legyen szabad
A szolga nép. Mit ír ő érte a dicsőség
Mit egy személyben ér utól az ember,
Milljók vesztével és milljók jajával
Kikben szintén az az ember lehel;
Milljószor érzem a kint, egyszer a kéjt.

Lucifer.

Ah, pharaó, rajongsz; hisz' a tömeg
A végzet arra ítélt állata,
Mely minden rendnek malmán húzni fog,
Mert arra van teremtve. Már ma mentét fel:
A mit te eldobsz, ő meg nem nyeri,
És új urat keres holnap magának.
Vagy azt hiszed, hogy ülhetnél nyakán,
Ha a gazdának szükségét nem érzi?
Ha kebelében öntudat lakik?—

Ádám.

Miért jajgat hát, mintha fájna néki
A szolgaság?

Lucifer.

Fáj, bár nem tudja, mi.
Mert minden ember úralomra vágy,
Ez érzet az, s nem a testvériség,
Mi a szabadság zászlajához űzi
A nagy tömeget, ámbár öntudatlá
Nem ébred benne, és csak sejtelemkint
Zaklatja minden elyadért, mi új
S mi tagadása a már meglevőnek;
Abban reménylvén testesülve látni
A boldogságról képzelt álmait.
Pedig mély tenger a nép: bármi napfény
Sem hatja át tömét; sötét leend az,
Csak a hullám ragyog, mit szine fölvét,
És mely hullám, esetleg ép' te vagy.

Adám.

S mért épen én?

Lucifer.

Vagy más, ocsed rokon,
Kiben tudatlá vált a népi ösztön,
S ki a szabadság bámult bajnokául

Mert megtanítál a' jóját kívánnom. –
Ne kelljen többé. – Im legyen szabad
A szolga nép. Mit is ér a' dicsőség
Mit egy személyben ér azt az ember,
Mi jókat veszteével és mi jók javával,
Mikor szünden az az ember élhet,
Mi gyönyör érzem a' tűnt, egyszer a' kéjt.

Lucí

Ah pláára ó rajongsz, hitt a' tömeg
A végezet el ítélt általa,
Mellyben bár mi rendűek maradnak kétségi jog
Mert arra van terhetve, marnak emlékezet fel,
Amit te el vesz, ő meg nem nyerhet.
Ő is úgy keres koldus magának.
Vagy azt hiszed, hogy ülpetnél nyakán,
Kebelében ünnepelt lakjék.
Szükségét nem érzi? –
Szolgának
Tűnj, bár nem tudja ki.
Ür, érzed azt, és nem tervirise
A' szabadság zászlója alatt ürít
Nem ébred benne, ő is azt szükséli
Szabadságot és az ami, sóvárog
Ismi tagadása a már megtevőnek
Abban nemcsak testében lakni
Hanem azt mindenben
Abban nincs
Nem kapja ki tűnjél, sötét lény, az,
Csak a szülden fényes, mit szemlélj
Ádám
Miért ezen ez?
Lucí
vagy más velet nélkül
Kiben
A' szabadság bámulója vállá' nézi ürítni,

Ádám

Mivel jajgat kár, mint ha fájna néki
A szolgaság. –

Lucí

Jól, bár nem tudja ki.
Mert minden ember ürelmetlen ha gyötrik
Ür, érzed azt, és nem tervirise
A' szabadság zászlója alatt ürít
Nem ébred benne, ő is azt szükséli
Szabadságot és az ami, sóvárog
Ismi tagadása a már megtevőnek
Abban nincs
Nem kapja ki tűnjél, sötét lény, az,
Csak a szülden fényes, mit szemlélj
Ádám
Miért ezen ez?

Fényes helyedre tolakodni bátorgo — mer.
Míg á' tömeg, nem nyerve semmit is,
Kevesebbél, á' garda megmaradd.

Ádám.

Mi végtelen körét okoskodásod,
Melyből menekvés nincsen is talán.

Lucifer.

Vagyon menekvés. Adj' ezen nehány
Kiválls egyéneknek lánczokat, és gyürüket,
Adj más játékszert, és mondj: ím á' tömeg
Tőlebe tollak lesznek, ezek nemesebbé —.
Eő elhiszik, és á' népet lenézvén
Elszédülik, hogy őket is lenézzed.

Ádám.

Ne késérts itly csábító álokokkal.
El á' szolgákkal! légyen mind szabad.
Hirdesd ki néked, ám de jól diess,
Hogy, míg megbánom, késő is legyen már.

Lucifer (félre)

Előre csak önkitlen utadon,
Hidd, hogy te nézz, ha á' sors árja von. (kimegy.)

Ádám.

E mű meg álljon bévégzetlenül,
Inditsanak, aki nagyra tör,
Crőnk s gyöngeinknek nagy kérdőjele.
Kint nagy örömzaj, á' munkások el oszolnak. Lucifer vissza
Örülj pör, á' nagyság hogy megkajáll
Előtted. Csak ne hidd, hogy kényszerítve.

Éva.

Vigasztalódjál, ők en kedvesem,
Úgyis mit ér az á' rideg diesőség,
Hideg kigyóként melly körénk be csúsz.

Ádám.

De nagy, de nagy.

Éva.

El véle; láttodá' jaj!
Elszéledt, üdvünket még nem szabadítja
Mitt vágy a' más, de kebleden pihenszsz?

Ádám.

Oh nő, mi szük, mi gyarló létköröd.
Ja' büszke férfit ép' ez vonzza hozzád — Csak gyöngeség
~~Mint égen a hetérabüszeség vonz~~ Mint a véd' szülő gyámot
Vad ifjat Éva, Károly a leg~~kö~~ebben gyámot.
~~A hiú Éva~~ Ha így nő'ár untathat is
~~Ellankadt~~ el~~lank~~adt figyelmeseségeivel? — 7 balga
Hiába, ha okosabb nem vagyok.

De is Ádám kívánd hogy légy, én kedvesem.
Szem elég van, nekem önmagamnak,
Erőt nagyságot nem ~~kívánt~~ kebledre hajtok
~~Lelkem~~ Lelkem á' tudásért
~~Szomjadozik~~, mind ezek könyveimben
Sokkal jobban föltalálhatom. Te csak
Beszélj, beszélj, hogy halljam hangodat. Rezgés, szünés légy ajkadon
Akár ezer mondat, mind egy; ah, ki kéródi
Mit énekel a' kis madár, s azért
Édes sejtéssel hallgjuk hangjait.
Te csak virág légy, drága cseresben,
Hasztalan, de szép, s ez érdeme.
~~Csak gyönge nőtársa erős társnak.~~ —

Ép mégis (Luciferhez) egy vágy vár fölé számoromból,
~~Bocsáss utadnak vonni tekintetedet~~
Talán kívánd — Ah de tellyesítsd —
Hagyj vetnem egy merész pillantást
Égbére, egy pár ezredév utánra,
Mi lesz kivenből?

Lucifer.

Amíg csókolódtok,
Nem érzed-é' a' tanyka szellemet,
Mely arcodat s tekintid s el röpült?
Vékonyka por réteg marad, hol elszáll,
Egy évben é' por csak nehány vonalnyi,
Egy századában már nehány könyök,
Bár ezredév gúlátdat elássa,
Homoktorlatba temeti neved,
Fej-kerted tépett a' sakál ivólt,
A' puszta kőris, szolga nép tanyát fúlt.
Amit Lucifer mond, mind láthatóvá is lesz.
S mind ezt nem a meny hűző fergeteg,
Nem bömbölő föld indulás cselekszi,
Csak gyönge szellő, mely körülenyeleg.

1/7

28

Ádám.

Rettentő kép.

Lucifer (gúnyosan.)

Ne félj, csak szellemed vesz,
De tested megmarad, mint múmia,
Kiváncsiságra iskolás fiúknak,
Torz arculatjal, mellyről elmosódott
Az irás, szolga volt-e, vagy parancsoló.
Egy múmia feléi vég, mellyel ezalatt a' trón előtt lenn fel,
S lassan legördül annak lépcsőin.

Ádám. (felugorva)

Gokolbeli káprázat, el veled,
Hiú törekvés, dőre nagyravágy —
Fülemben még cseng még: Miljók egy miatt.
Emiliőknek kell érvényt szereznem,
~~Csaknem~~ szabad államban — másutt nem lehet
~~Csaknem csak szabad államviszki.~~
Egyetlen az egyén, ha él a' köz,
Melynek egyenekből egy egészet alkot csinál.

Éva.

Elhagysz-e engem is, szerelmedet? —

Ádám.

Eltéged, a' trónt, mindent elhagyok.
Vezess, vezess ~~át~~ Lucifer új ~~helyeire~~, új célra,
Úgy is sok szép időt veszteltem el
Ez álmon. (indúl, kandokvonva)

Éva.

Királyom! Tört reménnyel
Ha megjösz, ~~tiéde~~ szívedfmenhelyedet. Festűn

Ádám.

Igen, igen; sejlem, hogy ~~újabban~~ téged is
Tisztúlt a' lélekban fel foglalt találni.
S akkor nem fogsz ~~élni~~ már parancsból,
De, mint egyenlő, — kéjnek érzetével. (el.)

Lucifer.

Ne olly vágyatva, míg jókor beéred,
Talán előbb, a' célt, hogy sem reméngled,
Ki sírni fogsz majd, látva, hogy mi dőre,
Míg én kacagok. — Menjünk hát, előre.

Ötödik ~~harmadik~~ szín.

Athénében. A Közter, közepén szónokszékkel. Az előtéren oldalvári nyílt templomcsarnok istenszobrokkal, virágfüzérekkel, oltárral. Éva, mint Lucia, Miltiades hadvezér neje, fiával Kimonnal, több szolgálótól kisérve, kik áldozati tárgyakat visznek „jó" a templom csarnoka felé. A téren rongyos nép ácsorog. Naggyogó nagy.

Éva.

Csak erre, erre, kedves kis fiam.
Nézd, arra ment atyád el gyors hajón, atyád,
Csatázni messze hon határain.
Egy elnyomó nép ellen, melly vakmerőn
Tenyegeté szabadságát honunknak.
Imádkozzunk, imádkozzunk fiam,
Hogy az ég védje a' hon, igazát,
S veresse közénk épen hős atyádat épen.

Kimon.

Ugyan de mért ment hát atyám olly messze földre,
Hogy védje ezt a' rongyos gyáva népet,
Ha szép nejét meg bír emészti honn?

Éva.

Ah jaj, ne ítélj jó apád felett,
Istennek áldása ül olly gyermeken.
Csak a' szerelmes nőnek ~~igaza~~ van joga
Keseregni férje nagy tettein,
Mikor ha nem tesz, megszégyenülné.
Atyád úgy tett, mint kell a' férfiúnak.

Kimon.

Fél-e hát anyám, hogy gyenge, megveri?

Éva.

Nem, nem fiam, atyád hős, győzni fog,
Csak egy van a mitől őt félelem,
Hogy önmagát nem győzi meg.

Kimon.

Hogyan?

Éva.

Van a' lélekнek egy erős szava,
A nagynevűvé. Rabszolgában alszik,

Vagy szük körében bünné alyásúl.
De vérével táplálván a' szabadság,
Nagygyá növeszti mint polgárerényt.
Ez költ életre minden szép s nagyot,
De hogyha túlerős, annyjára tör
Ikrd véle, még elvérzik egyikök. —
Ha é' szó benne túlerőre jutna,
Ha megcsalhatná a' szendelt hazát
Megátkoznám. Imádkozzunk fiam.

pepis (A templom czarnokába mennek, ezalatt a' térre mindég több ember gyülekezvén. —

1ö A népből.

Nem hall az ember semmi izgató kört,
Mint hogy da sergünk ellent sem találna.

2ik A népből.

Ő itthon is olly álmos minden ember,
Jaj senki sem kohol már terveket,
Mint kajdálni, mikor kivitelére
A felséges nép türtőzlére állna. törtka kellene
Ma-reggel óta járom e' helyet,
S kis zavaromat nem akad vevő.

1ö A népből.

Unalmas élet, mit van tenni már?

3ik A népből.

Nem ártana egy gyönge kis zavar.

pepis (Eva ez alatt az oltár tüzét meggyujtotta, kezeit megmosá 's áldozásra elkészülé. Szolgálói kimennek kezdenek, mellyek szakasztonként a' következő jelenetbe vegyülnek. A' tér megtelt polgárokkal, néppel, kik Demagóg a szószékért küzd.

1ö Demagóg

Ellenem, engem illet hely, Odább! ez a hely itten az enyém
Veszélyben a' kon, hogyha nem beszélek.

pepis. A nép helyeslést üvölt.

2ik Demagóg.

Akkor vesz el, ha szótlan Bérenecz, le ianét.

pep. A nép kacag és tapsol.

1ö Demagóg.

Te nem vagy bérenecz, mert kiszem veszen meg.

Bolgárok! fájva ~~sóhajtok fel~~, emlek szavad
Mert á' nemes szivnek fáj, á' nagyot
Gorig alázni; s egy nagy férfiút
Kell vonnom bírószékedet elé
A dísz-szekerétől.

2ik Demagóg.

Jol kezded gonosz!
No csak ~~fogj~~ virágozd fel ~~szószirzsadat~~ az áldozat,
Mit áldozatra szántál.

1ö Demagóg.

Félre innen! —

A népből.

Mit is hallgassuk azt á' gúnyolót (ráugatják a 2ik Demagógot)

1ö Demagóg.

De bár mint fáj szivem, mégis beszélek,
Mert tegnap, óh dicső fejedelmi nép,
Még kadvezéredről is többre nézték.

2ik Demagóg.

Ez árus lelkü, ~~ebenkóli~~ csoportot?
Melly eb gyanánt a hulladitre les
Gardái ~~Kagyarkodsz~~ asztalától. — Óh te gyáva
Izleiedet nem irigyelhetem.

A népből.

Le véle, ö' is áruló, le véle! (még inkább bántalmazzák)

Eva két galambot s tömjént áldoz az oltáron.

Eva.

Szent Aphrodite! óh fogadd, fogadd el
Ez áldozat füstét, hallgasd imámat:
Nem zöld babért kérek fejem fejére,
Családi enyhet ~~kérek~~ csak bajnok szivére.

(Az áldozat füstében Eros nevetgyogva megjelenik, a Charisok körülállják és rózsákat hintenek rá. A tikatba merülő csoportozat.

A szolgálók.

Hallgasd meg öt.

Eros.

Óh nő," a ~~tiszta~~ szív
A'lelkét rajtad!

A Charisok.

Ó a' charisok
Oltalma véled! — —
A szolgáéi.
Hála, Aphrodite!
1ö Demagóg.
Halld hát a' vádat, nép! nagy Miltiades
Oltalma alatt.
2ik Demagóg
Oh, hazudsz, hazudsz!
Hallgassatok, vagy lévő bénaborunk
Ér szégyenjök a' népből.
Le vétek ormán, szemtelen! (egészen a' tömegbe sodorják.)
1ö Demagóg.
Ifjúságod virága van kezében,
Lemenni be bérta venni egy csapással,
S most veszteg áll Kharosnál. Megfizetsz.
3ik A népből.
Halál fejére.
1ö Polgár.
Nos, kiáltsatok,
Vagy bérletemből kurcolkodjatok ki.
Perit. Az áldozatnak vége, az istenségek elszünek.
Éva (felemelkedve.)
Mint' zaj az ki? nézzük meg, kiám.
Kémon.
Egy árulót ítélnek el, anyám.
Éva. (A csarnok lépcsőzetére lépve.)
Szíven mindég szorult, ha ékező nép
Ítéletét látom nagyok felett.
Ha sárba hull a' fényes, kárörömmel
Szemléli a' pór, gúnyjával illeti,
Mint hogyha ön mocskát is igazolná'.
2ik A népből.
Uram! rekedt vagyok s kiáltani
Szeretnék.
2ik Polgár.
Itt van, kend meg torkudat.
2ik A népből.

Aztán mit mondjak.?

2ik Polgár.

Mondj halált fejére.

A népből.

Halál, halál.! — —

Éva

Kiről is van tehát szó?—

2ik Demagóg. (hozzája lépve)

Ki másról, mint ki egy fejjel nagyobb
Mint polgártársi, s azt nem türheti.

Éva.

Miltiadesről.? — Oh, nagy istenek!
S te is vén Crispos, kit rabszolgaságból
Mentett ki férjem, most halált kiáltasz?

Crispos.

Engedj meg, asszonyom, kettőnk közül
Csak egy élhet. Három gyermekemmel
Tart, aki így szavartat.

Éva.

Jaj neked,
Ha sorsod, Crispos, úgy kalyjáscit!
Bár meg bocsájtok, hogyha élhetek.
De hát te Thersites.? s ki mind, ki mind
Kik a' jólétben nyugton szemnyádoztok,
Mert a' kapuktól ellenségeket
Férjem veré el. — Oh halálanak! —

Thersites.

Ah, asszonyom.! keservesen esik bár,
De mit tegyünk, ez a' nép kívánsága:
Ki kocztáztatja minden birtokát,
Dacolva a' felgerjedett haborral!

1ö Demagóg.

Kimondom hát a nép ítéletét.

Lucifer, mint harcos, vértől ázott arczczal, szaladva jö.

Lucifer.

Vészt hirdetek! az ellen nem az kapuknál!

1ö Demagóg.

Az nem lehet, győzhetlen hadseregünk

Nincs-é[lő]ttük?

Lucifer.

Épen ő az ellen.
Megtudta, mit forraltok ellene,
Felkelt szivében a méltó harag,
S míg szóltok, tűzzel vassal áll terem.

2ik Demagóg.

Ti koztátok mind ezt ránk, árulók.

A népből.

Üssük le őket. – Éljen a' veszér! –
Jaj nékünk, fusson aki merre tud. –
Mindennek vége. –

1ső Demagóg.

Rémes. Hódolni néki
Elébe a' kapuknál! –

Éva.

Istenek,
Az ítéletet fájt, melly által nekem
Elvesztél férjem, ők de keserűbb
Hogy igazoltad azt, – bár visszanyerlek. –

1ső A népből.

Fogjátok el nejét; ha városunkat
Bántása lesz, haljon meg gyermekétől.

Éva.

Meghalnék érted, férjem, szívesen,
Csak a' kon átka gyermekem ne érné. –

Kémon.

Engem ne féltsd, anyám, jöj, jöj velem,
Megóv e' szerelly minden bántalomtól.

pirul | Fel mennek az üldöző csoport elől a' csarnokba, két nymph rózsalánczot bocsájt le mögöttök a' nép előtt, melly azonnal visszalép. Kivülről harsonák hangzanak, a nép jajveszékelve szét szalad. – A nymphák eltünnek. –

Lucifer (kacagva kezét dörzsöli.)

Szép tréfa volt. Mi jó az értelemnek
Kacagni ott, hol szivek megrepednek.

pirul – A templom felé fordulva

Csak e' mindég megifjuló, örökké

Szépnek láttáta ne zavarna folyvást.
Így fákom idegenszerű körében,
Mellyt a nezetlen is szeménedessé,
A bűnt nemessé és a végzetet
Magasztossá tenni nózsaival
S az egyszerűség csókos ajkival.——
Mért késik oly sokáig az én világom,
A dozzalat, a kétes reménylet
Hogy elriasszon a kajonázatot
Mellyt küzdelmemben a' mérgezett bukó'
Embert mindannyiszor fölkelti' éjjen.—
De majd meglátjuk, hogy ha a' bukót
Borzalmai ~~Küzdi a bűnöst~~ korránk nem sokára
Utolsó árnyjait ellobbantják vajon
~~Bűnösöket~~ ~~bűnös~~ vége határára.—(a néjt körzé' vegyük)
(Ádám, mint Miltiades, fegyveres csapat élén vezettetik meg-
sebesülten. Elötte könyörögve a' néj és a demagógok.—

A néjből.

E'gén vezérünk. Könyörü'lj' nagy ember.

Ádám. ~~Mi bűnötök tán, hogy könyörgjek?~~

~~Mi vétkeket bír~~ ~~mely miatt könyörgjek~~? ? — Mi vétkeket hát, a mieke könyörgjek?
S a' gyöngétől mit kérhet az erős?—
De nőm nem jó' elém, se gyermekem,
Tán csak nem érte őket bánatom!——

Éva.

Ah Miltiades, mért is jösz, ha vőd jöttödön
Ha nőd sem bír örülni.—~~Gyermeken~~ Jiam,
Anyád leroskad, tartsd fel, tartsd fel.~~őt~~...Ah,
Még jó nevet ne hagy rád atyád!—

Ádám.

Mi ez? nem értem i A néj erdekel,
Nőm átkoz és e' nell vérzik hazámért.—

Éva.

De jobban vérzik ahon és Szívem.~~[illegible]~~
Hagy mént jövél, mond, hadseregnek élén.—

Ádám.

Nem illet-e' rangomban ily kiséret?
E'jöttem, mert e' súlyos seb nem enged

Továbbra is tiszteimnek megfelelni.
Eljöttem, hogy küldőimnek kezébe,
A felséges népnek kezébe téve
Hatalmamat, be számoljak neki.
Im elbocsájtlak, bajnok társaim,
Kiérdemlétek a' házdúr nyugalmát.
Í most én is e' kardot Athéne Pallas
~~Oltárodnak fölébe szentelem.~~ Szerelve tűzöm oltárod fölé.

perit { Felvereczteti magát a czarnok lejtsőin. Fegyveresei el,
oszolnak.

Éva. (térje nyakába borúlva)
Ah Miltiades, kor van bőtelegább nő, Mint a te nőd, nemes nagy férjfiú!
Nézd, nézd fiad, milyen hasonlatos
Hozzád, mi nagy, mi szép!

Ádám.
Ti kedvesek!

Kímon.
Jól tudtam én, hogy apámat ~~lelt~~ (12) a tyám,
Az jól van téve. —

Éva.
Óh, ne szégyenitsd meg,
Ezt a' hitvesnek kellett ~~volna~~ tudnia jobban.

Ádám.
Tiam! atyád kardját mutasd be te.

Kímon (a kardot felakasztva)
Óvd, isten asszony, ezt a' drága kardot
Míg egykor ~~elgyüremdett~~ érte hozzád eljövök.

Éva.
E kettő a' dolog akkor az anyjok
Hadd szója a' tömjént. Gallas, térdre te. (tömjént a' dol

1ő Demagog (a szószéken)
Nem volt-e igazam, hogy árulo'?
Hogy Darius megvette tettetés csak
A seb, nem kívánt ellene csatákra.

A népből.
Halál reá.

Ádám.
Mi zaj az odakint?

Ah, Miltiades, Éva, rettentő beszédar:
Árulónak mond lázasztá a' tömeg.

Ádám.

Nevetséges vád; engem, árulónak,
Ki Maradonnál győztem?

Éva.

Ők, hogy úgy van.
Gonosz világ az, mellyet itt te lelél.

1ö Demagóg.

Mit késtek őt elfogni?

Nép tolong a' templom csarnoka elé, közttük Lucifer.

Éva.

Miltiades!

E szentélyben bízhos vagy, meg ne nevedj: —
Miért is oszlatád szét a hadat?
E bünbarlangot miért nem gyújtatád fel,
Csak lánczot érdemel, mellyet érdemelt,
Melly érzi, hogy te születésétől uradat,
Te nemesebb vagy, mint ők összevéve,
S meg öl, meg öl, hogy lábadhoz ne essék: —

1ö Demagóg.

Halljátok-e, egy árulo neje
Miként beszél? —

Éva.

Az a' nőnek joga,
Hogy férjét védje meg ha bűnös is,
Hát ha ő ha úgy oly kiszda, mint enyem uram! —
E' ellensége olyan kores, miként ő: —

1ö Demagóg.

Mert hagyja a' felséges nép magát
Így becsmérelni:

1ö A népből.

Hát ha igazat mond.

1ö Bolgár.

Ki vélő tart, gyanús. Kiáltsatok
Rongy lelkek, vagy dögöljetek meg élen.

A népből.

Halál reá. —

Ádám.

Takard el e' fiát.

Ne lássa vérem, 's el nő' e' kebelről.
A villám, melly a' szívbe csap, ne érjen.
Csak én haljak meg, — vagy mint mért is élek,
Midőn látom, mi' lőve a' szabadság,
Melyért egy élten kürködék kezével.
Egyáva népet meg nem átkozom
Az nem hibája, hanem természeté,
Hogy a' nyomor szolgáivá' bélyegzésre
'S a' szolgaság, vérengző' eszközévé
Süllyessze néhány dölyfös pártütőnek.
Csak egyedül én vagyok a' bolond,
Hivén hogy ilyen népnek kell szabadság.

Mit tétovázol
A' népből.
Ádám

Lucifer. (félre.)

Elmondtad a' sír versest ön magadra,
'S utánad illők sok nagysír-oromra. —

Ádám

Vezessetek le. Nem veszem ügyembe
Tovább ő szenvedést.

pedit { Levetteti magát a' lépcsőn, Ővát gyöngéden szolgálói kar-
ja ~~kö~~ra téve. ,

Itt — készen vagyok. —

2ik Demagóg.

Védjed magad, még nincsen vesztve semmi.

Ádám

Nagyon gyötörne e' seb, hogy ha szólhatnék
Védelmemül. —

2ik Demagóg.

Tedd meg, hisz még a' nép
Csak az imént porban csúszott előtted.

Ádám.

Ah, gyi' azért minden haszontalan,
Önszégyenét meg nem bocsájtja a' nép.

Lucifer.

Ki józanodtál-e hát?

Ádám

Ah, igen nagyon.

Lucifer.

Át láttad-e, hogy az bódúlt tömegnek
Nemesbt ura változ, mint ő neked?

Adám.

Lehet, de mind a' kettő" kárhozat;
Más ~~nés alatt~~ x a' végzet ugyanaz.
Hiú törekvés azzal küzdeni,
Nem is fogok. — Akkan mivé, mivé is
Vágynék magasra bérmi kő" kebel.
Éljen magának, és keresse a' kéjt,
Melyet betöltki az arasztnyi lélek,
S kántorgjon étlasan Hádes felé. —
Vezess új útra Lucifer, vezess,
S kacagva nézem más erényeit
Más kínjait, csak ébreket kivánva.
Te nő" meg, aki ~~a pandicomban~~ — így vélik szívemnek —
Egykor hogyt varázsolát nekem
A tivadagba, hogy ha még szamból
Bolgárt nevelnél ~~ő~~ kitzter anyaként:
Boldog vagy, mikan gúnyol a' leány,
Kifestett arczczal a' bordélyban ül
Borból felgerjedt, csóktvággyó ajakkal.
Örülj, nulass, tagadd meg az erényt. — —
Végre dra mostan bűnbeesésemnek
Nincs ha ~~bűnt követtem~~ a' gyászt bizlam volna tenni,
Nem ~~szerettem mellyet~~ ~~en ébredtem~~
De ~~kínzó~~ nagy eszme lelkesítni bírt. —

(Ez alatt egy tőkét hoznak a lejsvőtt elé, mellette Lucifer áll bárddal. Ádám lehajtja fejét. —

1ö Demagóg.

Végezzétek ki; Éljen a' hara.!

Lucifer (felsúgva)

Szép búcsu, nemde? — Bosz, vitéz uram,
Nem ~~Borzongat~~ mivel ~~idegenszerűen~~ furcsán egy kevéssé
A tarzképű halál rideg szele? — —

Éva.

Ah Gallas.! meg nem hallgatád imáimat. — —

(A templomból a' halál rendvője, mint szelid tekintetű ifjú, lefordított fáklyával s koszorúval Ádámhoz lép.

Ádám.

Gallas megbalgatott – Az ég veled,
Megnyugvás szálljon szivembe Luciám.

Lucifer.

Áttok reád, kiki ábrándi világ,
Megint elcsontád leg szebb perceimet. –

Éva

Átok reád, de körszakos rideg nép,
A boldogságot durvám illetéd,
Szüde virága nemtem porba hullt.
Sedig nem ollyan édes a' szabadság
Neked, a milyen fájdalmas nekem volt. – –

Hatodik Szín.

Rómában. Nyilt csarnok, istenszobrokkal, ősi edényekkel, melyekben illatos ígyert, kilátással az Apennínek felé. – Középen terített asztal három lectikával. Ádám mint Sergiolus, Lucifer mint Miló, Catultus mind megányi kéjencz, Éva mint Julia, Hippia és Cluvia kéjkötőgyek kedvén öltözve körsöknek. Egy emelvényen gladiatorok karcza folyt, rabszolgák állnak parancsra készen, favolásók zenélnek. Alkony, később éj: –

Catultus.

Nézd, Sergiolus, milly szerény, ügyes
Az a' piros szalagu gladiator,
Mernék fogadni, hogy amazt legyőzi.

Ádám.

Nem, Herculesre!

Catultus.

Ah, mit, Herculesre,
Ki hinne még körötted istenek ben?
Mond Júliára, jobban elhiszem.

Ádám.

Legyen.

Lucifer.

Erős alapra esküdt:
Ál isten kévén, ál isten helyébe.
De mond, hogy értsük mégis azt az esküt,
Szépségét értsük-e, szerelmed-e',

Avagy tán épen hűségét iránlad.? —

Caroline.

A báj mulo', 's ha még nem volna is,
Unott (kéz) kölcsap, (a/ni mégsem) elragadt ma,
's kevesb' kecsü" nő' csábét tőle el
Az ujdonság bübájos ingerével.

Adám.

Hűségét értem. Vagy ki pazarol
~~Ki tiedeverét kikaralja~~? Hölgyére többet szólam?

Hippia

Ők bolvá!
Hát bírad-é' őt végnélkül öleli?
's bírnád is, (ha) te, aki tellel erőtlen"
Vágyol gyönyört s kaszonalan csapongsz
Ment a' kéjnak csak egy-egy elszakadt
Részét bírad egy-egy nőben találni;
Míg a' szépség 's kéj csemény-tejje minden
Elérhetlen varázsként leng előtted,
Hogy ne tudod, hogy szivén egy szerelve
Egy ábrándkép nem csábítandja-é el?
Egy gladiátor roncsolt izmai — —

Adám —

Igaz, igaz, ne többet Hippia.
Mért is vont az a' kéj Tantalusként,
Ha Herculesnek ereje hiányzik.
Ha Proteuszként nem változhatunk,
's egy megvetett rab, kinek két után,
Oly ónat élvez, mi'lyet hasztalan
Okajt ura. — Vagy a' gyönyör csak egy
Ital víz-é' kit a' meglankadottnak,
's annak kalát, ki habjaiba dül?

Lucifer.

Ah mi'lly dicső" erkölcsi tanokat
Szép lányok kebelén, pezsgős pohárnál. —
De hát fogadásból? —

Adám.

Ha veszteném,
Úgy Julia tied. —

Catulkus.

I ha nyersz?

Ádám.

Lovad

Enyém. —

Catulkus.

Négy hétre vissza veheted,
Vagy bétaszítom ángolnás tavamba. —

Lucifer.

Nézd, Julia, e' szép kövér halat:
Egyél, belole, míg egy másik kikiz halat
Cúa hiszen mást
I nem esz meg e' szép tőgedés
Örülgön, aki él, vagy hugyha nem
Tud is örülni, legalább kacaraggyon. (iszik.)

Ádám (a Gladiatorhoz)

Jól tartsd magad, héj! —

Catulkus.

Rajta csak, vitézül.

petit { Catulus gladiatora elesik és életéért könyörgve kezeit nyújtja:
Ádám a kegyelmi jelt akarja adni, de Catulus leforgja kezét
és összeszorítva markát, kövekkel kétfelé tartja. — a glad. felé

Recipe Jerrum! — Sajátt Q. Elég — Roves.
Rabszolgáim van még, nem vagyok fukar,
Ki sajnálna e' kis feltakarodó
Jelenetet, szép hölgyek, tőletek,
Midőn a' csók olly sokkal édesebb,
Forróbb a' vágy, ha egy kis vér ömölt.

petit. A gladiator ezalatt ellenfele kivégezte.

Ádám.

A tó enyém, jöj Juliám, ülj meg.
Vigyék ki ászok a' hullát. — Táncosok!
Csinálgatok most más komédiát,
Abból a még volt mára.

petit A hullát kiviszik, az emelvényt táncosok foglalják el.

Catulus

Clavia!
Jöj hát te is, nem nézhetem soká

Ha más ölelkezik.

Lucifer.

Ni, Hippia,
Követjük-e szintén példájukat?
De nyald meg ajkad, nincs-e rajta méreg.
No úgy, most már mulatkadunk, galambom.

Adám.

Mit is dobog szived olyannyira,
Nem nyughatom fölötte, Júlia. (suttogva)

Lucifer.

Halld, e' bolond még a' szivről beszél!—

Catulus.

Látd kedves, én nem bántom a' tiédet,
Tehetsz vele akármit, csak ne tudjam,
Ha csókod forró s mindig kész nekem.

Cluvia

Nagy kellő kedves. Ím javadra e' bort. (isznak)

Catulus.

Jólvan, jól Cluvia, de úgy tarod
Pukáska ~~Dolgodi~~ tebelét tölemre vonde G,
Fejemről is le hullt mát ti fürtjei.—

(A tánczosnőkhöz.)

Ah, ez gyönyör fondúlat ölczatokban,
Ébreszti bűr, kellemmel egyesülve!

Cluvia.

Szemedbe tartom, hogyha ott tebéd
Azt, amiért én is versenyzek fuzok,
Dicséretet sem, bírok érdemekre:—
Ezen szavaidat arczot nézzed inkább—
Miért is az ő drága lánya oldalát, ennek az a szép leány,
Ha már kitört kaszát hogy ne nézzen tudja venni,—
Mint hogy szunnyadni hagyja, míg maga
Gúnyos mosolylyal és hideg szemekkel
Kéjeit szák élvéz, bárha bőre dolgos,
Mi a' társalgás illatát teszi:—

Catulus.

Valóban, egy ilyen arcz egész tudatság kínzók
Költészetére fagy-lepelt borít.

Ki ellentáll a' percz igézetének
's nem hagyja lelkét ártól elragadni;
Nem is jó ember 's bár maradna otthon.—

Hippia.

Valóban szinte félek, hogy szegényben
Már ~~benyelfogyott~~ megfogant a' fekete kutak
Melly a' várost pusztítja.—

Ódám.

Ellvele,
Egyáltos képpel. Bajzán dalt zeneit,
Ki tudja a' leg szebbet közzöttek.

Hippia. (énekel.)

A Borral szerelemmel
Ételni sokáig sem kell;
Minden pokárnak
Más a' zamatja
's a' mámor (~~kellemes~~) édes mámor,
Mint hogyan ~~kergeti~~ kiséri a' nap,
Lépünk megaranyozva.
A Borral szerelemmel
Ételnit sokáig sem kell
Minden leánynak
Más a' varázsa
(mind) 's a' mámor (~~kellemes~~) édes mámor,
Mint kergetőt sérik a' nap,
Lépünk megaranyozva.

Catulus.

Jól van bár ar, noha Clivia, de mit tudsz?

Clivia. (énekel.)

Boldog világ volt hajdanában:
Lucretiát az özvegy ágyban
Hogy megkeresse szép gavallér
Nem lángol ajka, több kéjt nem tér,
Tárt szívvel nem fut bordélyházba
Hideg vasat menit magába.—
Örülnünk, okosabb világ van,
Örülnünk, hogy mi élünk abban.—
Boldog világ volt hajdanában

Brútus nem ült szép villájában,
Kardot fogott s harcolni méne,
Mint kitaláry zsoldos, s még ni végre?
A'rongyos nép jóléte végett,
I'tar földön érte el is vérzett.
(mind) Örülünk, okosabb világ van,
Örülünk, hogy ni élünk abban. —
Bolond világ volt hajdanában
Kinek járt fel A'rém ~~Kivántett~~ a' ~~nyugot~~ hírek agyában,
Szentnek kivék mit kacagunk ma,
I egy két illy örült ha akadna
Circusainkban épen elkellk,
Nekünk látvány, a vadnak étel.
(mind) Örülünk okosabb világ van,
Örülünk, hogy ni élünk abban.

Lucifer.

Ah Clavia, levetted fityegőit.
Szeretnék e' dalnak közepje lenni.

Adám.

I te nem danolsz, mit búsongsz Júlia?
Körülünk minden vígan és nevet.
~~Hogy Nem vagy~~ e' jól ~~fenéklelem~~ ?

Éva

Ah jól, ~~vagyok~~. De, nézd el, Sergiolus,
A' boldogság ~~konvellya~~ ~~hogy ke langal~~,
Mit tudom, melly kacag, nem is valódi.
Leg édesebb perczünkbe is vegyül
Egy csepp a' nemtudott fájdalomnak
Talán sejtjük, hogy az ilyly percz virág,
~~Melly~~ hervadag.

Adám.

Ah én is érzek ilyest.

Éva.

I kivált ha még dalt hallok és zenét,
Nem hallgatom a' sírig korlátlan szót
De a' hang árja ringat, mint hajó,
I úgy érzem, mint ha a' lomban feküdnem:
A' zerge hangon messze múltba szállnak

Hol napsugáros pálma fák alatt
Ártatlan voltam, játszi, gyermeteg,
Nagy és nemes volt lelkem hivatása.
Bocsáss meg, őrült álmomat varázsa
Mind ez. – Csókollak ismét – ébredek.

Ádám.

Ela'zenével, tánczczal, énekjét
Ez örökös édessig dengve,
Kebletét ~~Kisanna~~ már ~~elfoglalá~~ szivem.
Boromba ürnöt, és fülkáimet a[x]
Biros ajakra, vérrel fejemfölé.

pesit (A danczosok elmennek, jajgatás hallik kivülről.
Mi jaj'szó ez, melly egy velőbe hat?

Lucifer.

Nehány őrültet most feszítenek fel,
Testvériségről, jogról álmodóikat.

Catulus.

Úgy kell nekik, mivel nem ültek otthon,
Elvetve és feledve a'világot,
Mivel vitatták mások dolgait.

Lucifer.

Koldus a'dust testvérévül kivánja,
Cseréld meg őket és ő. ~~ők~~ vonj keresztre.

Catulus.

Hagyd hát tiszagnunk a'nyomort, kétkedést,
Dögnézt, mi a'várost tüzedeli,
Az istenek és minden végzetét.

(új jajszó.)

Ádám (magában)

Úgy érzem, mint ha álomban feküdném,
A rezge hangon messze mivégbe szállok,
Hol nagy és nemes volt lelkem hivatása. –
Nem úgy mondád-e Júlia?

Éva.

Igen.

pesit (Ez alatt bésötétül. A czarnok előtt temetési menet vonul el tibiákkal, fáklyákkal és jajveszéklő nőkkel. Az egész társaság egy ideig nemes hallgatásba süllyed.

Lucifer (felkacagva)
Mint látom, itt a jókedv elborúlt.
Bor nincs-e már, vagy elfogyott az éler
Hogy á' savanyú úr is ~~fel kiált~~ megsokallja?
Talán bizoni valaki fél köröttünk,
Vagy épen megtévt.
Ádám (feléje sujtva poharát.)
Vessz, ha azt kívred.

Lucifer
No majd hívok új' vendéget, ~~kalmárokat~~.
Talán ~~Még~~ jújúlt kedv is tér be ~~majd~~ véle.
Hej. horrádok be, szolgák, ízibe
Ki fáklya fénynyel erre útazik.
Csak megtinálják egy pohár itallal. — —
(A halottal nyílt koporsóban behozzák s az asztalra helyezik. Kísérete á' háttérben marad. Lucifer rá köszönt. —
Igyál pajtás, holnap nekem, ma néked.'

Hippia
Talán inkább csókot kívánsz.?

Lucifer.
Béled meg,
És lopd ki szájából az obulust.

Hippia.
Ha téged csókollak, őt miért ne.?
(A halottat megcsókolja. Péter apostol a kíséret körül kilép.

Péter apostol.
Megállj, á' dögkalát ne szívad magadba,
Mindnyájan visszaborzadva, helyeitek felemelkednek.

Mind.
Á dögkalát — rettentő" — félre innen.

Péter a.
Te nyomorú faj! — gyáva nemzedék,
Míg á' szerencse mosolyog felétted
Mint napsugárban á' tégy, szemtelen, —
Istent, erényt, gúnyolva kapsó.
De hogy ha á' végső ajtódon kopogtak,
Ha istennek hatalmas ujja érint
Gyáván kimúlsz, mint kétségbeső".

Nem érzed-é' hogy az ég büntelése
Nehezkedik rád. Nézz csak, nézz körül,
A város pusztúl, durva idegen nép
Tiporja el arany vetésiked,
Szét bomlik a rend, senki nem parancsot
I' szót nem fogad. A rablás, gyilkolás,
Emelt fővel jár a' békés lakok kört,
Utána a' hahóny gond, rémület,
S égből földről sem részvét sem segély.
Nem bírod, úgy-e, kéjek mámorával
Elandalítni azt a' sóhajtot,
Mellyből mély bú mélyét felveri
I jobb cél felé' hiába ösztönöz.
Kielégítést, úgy-e bár, nem érzesz
Csak undort ébresz szüdben a' gyönyör
I aggódva nézsz körül, ajkad rebeg x:
Hiába mind, a' régi istenekben
Nincs már hited, kivakkt' elmaradtak
pedig Az istenszobrok szét porlanak
Elporlanak s új istent nem találsz
Mellyé' salakból újra felemelne. —
Nézz csak körül, mi pusztát városodban
Hatalmasabban mint a' dögkaszál,
Ezren keltenek fel a' lágy pamlagokról,
Hogy Tebaisnak puszta térein
Vad anachoretákkal népesítsék,
Ottan keresve kompolt érzetöknek
Mi még izgassa, ami még emelje. —
El fogsz pusztúlni, korcsúlt nemzedék,
E nagy világ most tűzvarló színéről.
Hirtelen (az asztal előtt össze roskadva)
Oh jaj nekem, mi szörnyű fájdalom,
Hideg veríték, orcusnak tüze, —
A dögvész, oh, a dögvész, — elveszek.
Nem gyámolít kisem közületek,
Kik annyi élvet osztátok velem?

Lucifer.

Ma neked, holnap nékem idesem —

Hippia.

Hát öljetek meg, átkom ver kilöttében.

Bétera. (hozzá lépve)

Ne átkoródjál lányom, sőt bocsáss meg –
Majd gyámolítlak én, és a' nagy isten,
A szerelet örök istene.
Emelkedjél fel hozzá, ím e' vízzel
Lelked kitisztúl minden a' salaktól,
S hozzá tiéd. – (megkeresztelí az asztalról vett edényből)

Hippia.

Atyám – megkönnyülék (megh.)

Caton (sírva)

Én még ma Istenhez utazom.
Elundorodtam e' bűnös világtól.

Clevia.

Megállj Caroline, én is el készülek. (kimennek.)

Ádám. (elgondolkodva)

perit < Az előtérre lép, Éva követi.
S te itt vagy Júlia, mond, mit keressz itt,
Hol a' halál az örömet kiölte.

Éva.

S nem ott van-e' helyem, a' hol te vagy.
Ah Sergiolus. ' vajh mi sok nemes
Érzést találtál e' testben,
Hol csak mulékony kéj után kutattál. –

Ádám

És örömében is, Mi
Gyengeségben, s vajh milly kár, hogy így van,
Elveszni nyomorúltan kisszerűen,
S szenvedni addig. Ők, ha él az isten,
perit < Leteréd's kezét égnek emeli
Ha gondja van ránk, és hatalma rajtunk,
Ily nyájas ő's új eszmét világra,
Amely, a' korcsba jobb vért önteni,
Ert, a' nemesnek hogy köre legyen
Magasra törni: Érzem el kopott mind
Mi a' miénk volt s újat létre hozni
Erőnk kevés. Hallgass meg istenem.
elit < Az égen glóriában a' kereszt feltünik. A kéjek megöl

égő" városok pirja láttszik. A csúcsokról felvad csapadék
szállnak alá. Távolról áhítatos himnusz hallik. —

Lucifer (magában)

E látvány kissé borzongatja károm,
De nem-i emberrel kelle küzdenem.?
Mit ér em bérok ő" lelki nyíl kelyettem
Hasonló.. nyílat már gyakorta láttam.
A glória ha lassan elveszett,
Még megmarad a' vérengző" keresztt.

Béter ap.

Az ám meghallgatott. — Tekintsd körül
Az elkorcsúlt földet újra kerd szülleni.
E madve bőrö barbár barczfiak
Kik üszkös dúlt falu fényes városokba
Rikmak lova mült századok vetélét
Tipeorja el s istálóit elhagyott
Templom falak közt lél, új vért kosand
Az elsilányúlt, megfogyott erekbe.
S fent a' circusban himnuszt énekelnek
Míg a' bőrt tégreo kebleket kitépi,
Új eszmét kornak, a' testvériséget,
És az egyenlet felszabadulását,
Mellyet meg fogják ráteni a' világot. —

Ádám.

Ah érzem, érzem, mást is kér a' lélek
Mint dagadó párnákon renyhe tények;
A szív vérének lassú elfolyása
Olyan kéjt nyújtsa mi lehetne mása? —

Béter ap.

Legyen hát célod: istennek dicsőség,
Magadnak munka. Az egyen szabadj
Érvényre hozni } Érvényesíteni, mindig mit lelne ésan.
Csak egy parancs kötelezzen: szeretet.

Ádám.

Fel hát csatázni, fel hát lelkesülni
Az új tanért. Alkotni új világot,
Mellyek virága a lovag-erény lesz.
Költészete az ő dicső oldalán ...

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Ádám felmagasztalt nő eszéd (Székre támaszkodva indul.)

Lucifer.

Ah, az eszetlen lelkesít fel Ádám!
A férfiúkor méltó ez s dicső áma.
Istennek tetszik, mert az új fajt hajt,
S ördögnek kedves, mert kétségbe ejt majd. (Ádámnegy)

Heredik II-ik szín

Konstantinápolyban. Utcák nehány ügyelgő polgárral. Közepen a patriarcha palotája, jobbra a pásztra záródva, babra liget. Ádám, mint Tankred, erődús férfikorban más lovagokkal, Szíriából visszatérő keresztes hadak élén, lengő zászlók s dobszó mellett jő, Lucifer mint fegyvernöke. Estve, később éj. —

1ső Polgár.

Im itt jön ismét egy barbár csapat.
Fussunk, zárjunk be ajtót és kaput,
Nehogy rabolni jöjön kedvök újra.

2ik Polgár.

El hölgyeinkkel jé' vad erőszak!
Ismérik a' szerájok kéjeit,

1ső Polgár.

És hölgyeink a' győzőnek jogát.

Ádám.

Megállj atok, mit futtok így előttünk;
Vagy ellenségek látjátok ezt a' szent jelet
Mely Isten vére által egy czélhoz csatol? —
Hitünk világát vittük Szíriának,
Szeretetének tanát, hogy elvadúlt
Milyói, mellyek közt szent békéje
Ringott üdvünknek, érezzék malasztját.
S tiltörtetek nem volna szeretet? —

1ső Polgár.

Hallottunk már mi sokszor illy beszédet,
S legott kéznekre az ütszök repülv. (el szélednek)

Ádám (A lovagokhoz)

Imé, látjátok, ez átkos gyümölcse,
Ha atjas tetővel annyi martalékot
Kebelében a' szent zászlót lengeti;

I gyáván kizelgve a' népszenvedélyeket,
Hivatalát tolakszik fel vezérnek. —
Lovag barátim! míg a' szennytelen
Becsület, isten szent dicsérete,
A nő védelme és a' hőriség
Lesz kardjainkon, mink vagyunk hivatva
Erőnda démont féken tartani,
Ivercni, hogy vágyának ellenére
Nagyot s nemest műveljen szüntelen. —

Lucifer.

Szépen szólsz, Faukréd, ám de majd ha a' nép
El nem hiendi többé, hogy vezér vagy — — —

Ádám.

Hol a' szellem van, ott a' győzelem.
Le sujtom. IIII. —

Lucifer.

És ha szellem nála is lesz.
Le szállsz-e korra?

Ádám

Miért leszállani?

Hát Nem nemesb' ha őtet emelem fel. —
Le mondni a' tűrdés nehéz helyéről
Társak kijában és olyan kicsinyes,
Mint szükkebblüség társt be nem fogadni,
Irigyelvén részét a' pályabérben. —

Lucifer.

Lám lám, mivé' sikányúlt a' nagy eszme,
Melyért a' circus vérfarnái halkak? —
Ez az egyéniek fel szabadítása? — —
Csodálatos fajú testvériség. —

Ádám

Ne gúnyolj: — Ők ne kérd hogy a' diadtkant
Fel nem fogom. Élremenő vágya az. —
Tekets, s tegyen, kiben szent szikra van,
Ki felkűzd köreink, szivesen fogadjuk,
Egy tanácsnál rendünkbe emeljük,
De őrizzünk kell a' rend kincseit
A még formongó zürzavar ellenében.

Bár jönne már, bár jönne ~~már~~ azonnyi idő,
Megváltásunk csak akkor fog beteljesi,
Midőn lerűl a'gát, mely tiszta mindent. —
De illyen napnak jöttét kétlenem,
Ha az, ki a' nagy művet indítá,
Nem önmaga lett volna a'nagy isten. — —
Barátim, látlátok hogyan fogadtak.
Itt van a' zajgó város népe körül:
Nincs hátra más mint ott azon ligetben
Táborba szállni, mint arra megszóltak
Már a' hogyany körül. Míg majd jobbra fordúl.
Indúljatok, követni foglalkozzon is,
Minden lovag felet népségeért. — (A keresztes had táborozik)

Lucifer.

Mi kár, hogy szép eszméid ijesztő
Csak allyan kérkedett alakúak lenének,
Melly kint piros, de belé por.

Ádám.

Megáll.

Hát Nem ~~akarsz~~ keresztet már semmi nemesebbet.

Lucifer.

Ha lennének is, mit ér, fajtád ha nem kész. —
Ez a' lovag rend, mellyet állítasz
Kháros gyanánt tengerhullámi közt,
Egyszer kialszik, fénye összedűl,
Füstes szirtjei lesz a'merész utasra,
Mint bár mellyei más, mellyek sokan világlottak. —
Minden, mi ér és áldást hintve hat,
Időnek rabja, szelleme kiszáll,
A test dúl élni ronda dög gyanánt
Mellyből gyilkoló miazmákat lehel
Az új világban, mellyből körülte fejlik. —
Láttad így maradnunk ránk a' mik idénk
Nagyságai. —

Ádám.

Míg rendünk összedűl
Több szent lantok a' tömegbe hatnak,
És' akkor nincs veszély.

Lucifer.

A szent tanok. — —
Ah éjjá szent tan minden átkotok,
Ha véletlen rea' bukkantatok x:
Mert addig csüritek, hegyezitek,
Hasogatjátok, Cifrálitek,
Mig örült légy vagy béká lesz belőle,
Exact fogalmat nem birvan az elme,
Ti mégis mindég ezt keresitek,
Önátkotokból, büszke embereket. —
Vagy nézd e' kardot, hajszállal nagyobb
Kisebb lehet s tényben nem változott,
Ez folytathatnák véges végtelen,
S hol az exact pont, melly határt tegyen.
Bár érzésed rögtön rea találj
A változási nagyban nyilván beáll. —
De mit törekszem, - fáradt a' beszéd,
Tekints magad csak kissé szerteszét. —
Nehány polgár ismeit meglelen.

Adám.

Barátim. 'nincsen fáradt, menhelyet lel.
Tán a' keresztenység fövénysában
Nem kér hiába. —

3ik Polgár.

Kérdés, nem vagy-e'
Cretneségben, vastagabb a' fogainál.

4ik Polgár.

Mond/mit kiszesz, a' Homousiont,
Vagy Homoiusiont.

Adám.

Ezt nem értem. —

Lucifer.

Ne valld be, ez most itt a' fővétség.

4ik Polgár.

Lám, kérkedik, ez is hamishitü.

Többen.

El tőlük el, zsinátzunk határába —
Ők rea', ki nékik fedélt nyujt. (elvonulnak)

A Patriarcha fejedelmi pompában és kísérettel jö" palotájából, egy csapat barát követi lánczra vert eretnekeket kísérve, végre katonák s nép. —

Ádám.

Álmulok? — De mondj mi fejedelem
Közelg amott, oly dölföben, kitünöm? —

Lucifer.

A főpap az, apostolok utóda.

Ádám.

S e' pusztá-tabaj rondaságban

Mellyel a' bilincselt népet kárörömmel,
Hazudott a' lázadt Istenével kisérni?

Lucifer.

Keresztény-cinicus, barát sereg.

Ádám.

Nem láttam ősi Ilyest hegyeim közt.

Lucifer.

Majd látsz utóbb; a' rabszolgaság tudod,
~~A' rugadt magva sarjad~~ Lassan terjed. De vigyáz
Ez alázatos erényü" s ég azért
Engesztelhetlen ~~Bűnbocsánatlan~~ népet.

Ádám.

Ah, mint"
Erény lehetne ily fajnak sajátja.

Lucifer.

Erényök a' sanyargás, a' lemondás,
Mit mesterei kezdett meg a' keresztben.

Ádám.

Az egy világot váltá meg ez átkkal,
De e' gyarló csak ürtem kárvonalnak,
Mint láradék, mi vetve kiegyenlít.
Ki szenvedés ellen oly fegyvert ragad,
Mint medve ellen vinni küzdeség,
Bolond.

Lucifer.

De kit ha ők a' szenvedést
Bedvének nézik. — Nincs-e rá' jogok.
Nincs-e jogok hü voltuk érzetében
Bokolra üzni minden ellenzőt." —

Ádám.

Látod, miként Tamás, és nem hiszed. —
Szemébe nézd é' kajorázaroknak. —
Patriarcha elé lép.
Atyám! a' szent sír harczosi vagyunk,
'S a' fáradalmas útból megpihenni
E' város nejje be sem fogad. —
Ki olly hatalmas vagy, segíts ügyünkön.

Patriarcha.

Fiam, csekély dolgokra most nem érek,
Az isten dícse, a' nejs üdve kell,
Ezereket felett kellvén ítélnem,
Kik mérges szóival dudvaként tenyészenek,
'S tüzzel vassal bár irtsuk szünetlen
Ujúls erővel küldi a' pokol ránk. —
De hogyha a' keresztviselői vagyok,
Minek keresztje nekie szeretsem,
Itt a' veszélyek' ellen. Fel tekints,
Fel falaidra, irtsd ki őket,
Tüzedtudjon az, aggot, gyermeket.

Ádám.

Ne árts addig, atyám, csak nem kívánod. —

Patriarcha.

Árts addig a' kiggyó is, míg tehetsz,
Vagy hogyha már tehetlen mérgétől,
'S tenéled-e?

Ádám

Valóban szörnyü hün
Lehet, ki olly haragra gyúlhatna
Ellened.

Patriarcha.

(:) Fiam!
Nem az szeret, ki a' testnek kíméli,
De aki a' lelket veszélbe viszi,
Ha kell kard élén, vagy daingon keresztül,
Akkor, ki mondá: Nem békét, de harczot
Hozok a' földre. — A gonoszt kitiltsd
A szent háromság nyugalmas tanyáiból!

A homoüsiont hirdetik,
Mig az egyház a homousiont
Alapitá meg a' hit cikkeül. —

Barátok.

Halál reájuk, már a' nágyja ég. —

Ádám.

Adjátok fel, barátim, azt az ét,
Szebb áldozat lesz életmegvetéstek
A szent sirért vivandó hös csatában. —

Egy aggeresnek.

Sátán, ne kisérts, mink igaz hitünkért
Ott vérezünk, hol isten rendelé.

Egyik barát.

Hah, szemtelen, igaz hittel dicsekszel?

Az aggeres.

Nincs-é veliink a' rimini zsinat,
I más számtalan?

A barát.

Rossz útra tévedett.

De Nicäában i más igaz hivö
Zsinatban ugy-e mellettünk itéltek?

Az a. eres.

A pártosok. — Ki szemtelen kisérlet
Még versenyezni velünk. Vagy, ~~borzadj~~ felelj;
Hol van csak egy egyházatyátok is
Mint Arius, és a' két Eusseb.? —

A barát.

Hát birtok-e egy Anastásiussal?

Az a. eres.

Hol vértanúitok?

A barát.

Több mint tizekkel.

Az a' eres.

Szép vértanúk, kiket kapzásaival
Az ördög csalt el, kárhozott halálra. —
Mondom, ki vagytok a' nagy Babilon,
Az a' kéjkölgy, kiről Szent János irt,
Melly el fog veszni a' világ szinéről. —

A bavát.

A kétfejü sárkány, az antikrisztus
Vagytok ti, kikről szent János beszél,
Farok, csalárdok, ördög cseppjei.

Az a. ever

Rablók, tigyók, paráznák, torkosok. —

Gatriarcha.

El vélök, el, mert már is sokat időztünk,
Isten dicsére, a' négyjára vétök. őket!

Az a. ever.

Isten dicsére, jót mondád gonosz,
Isten dicsére hull az áldozat. — kévy szerint,
Crösek vagytok, testek mintakantorok,
De jóe a' tett, ítél majd az ég. —
Számlálva ihamár
Megszámlálvatok bünöraitok,
Vérünkből új csatérok születendnek,
Az esme él, s a' láng, melly fel lobog,
Világot kérö" századokra vet. —
Jertünk barátim a' dicsö halálba. —

Az evetnek (karban ejtendök)

1 Cs' erös istenem, cs' erös istenem, miért hagyta'l el
engemet, és miért távoztál el az cn megtartásomtól,
és az cn jajgatásimnak beszédétöl. —
2 Cs' istenem, kiáltok minden napestig, de nem hallgatsz
meg, éjjel is nincs nekem veszteglésem.
3 Te pedig szent vagy. — — (XXII Solt.)

A barátok (karban körbe vágnak)

1 Gerelj, uram, az cn velem perlökkel, és harcolj
a' velem harcolókkal.
2 Ragadj fegyvert és paizst és kelj fel az cn segét-
ségemre,
3 És vedd fel dárdádat és rekeszd meg az cn háborga-
tóim elcinek utát. — (XXXV Solt.)

Ez alatt a Patriarcha s az egész menet el vonúl. Nehány
bavát tracsakusokkal a' keresztesek közé vegyül. —

Lucifer.

Mit állsz ollly szótlan, mondd, mit borzadsz,
Fraglédiának néred? néred legyek

Komédiának és mulatni fog. —

Ádám.

Óh jaj, ne tréfálj! — két egy i miatt is
Mehetni élly elszántan a halálba? —
Mi akkor a nagyszerű, nagyszerű? — —

Lucifer.

1v Az apai nénnek kán kacagtató.
Egy szál válaszja csak e' két fogalmad,
Egy hang a' szóban, itélt csak körötték,
S ez a' rejtélyes bíró a' rokonszenv.

Ádám.

Mert is tünt csak szemembe mind egy bün!
E' kétszerü karcs bűnbe tudományban,
E' gyilkos névnek nesterül kivonva
A' leg[illegible] üdítőbb virág ból. —
E' szép virágot egykor ismerém,
Üldött kitünnek esendülő" korában x:
1v Ki az a' bün ös, aki [illegible] —

Lucifer.

A bünös önsége a' gyönyörem,
Melly szépel kör. A veisz, melly örvelész,
Erőt ad, jött van az erenekektel. —

Ádám.

Valóban, elkajétnám kardomat,
E' vissza mennék éjszaki honomba,
Hol még az ösendők árnyékiban
A' fénylibecs, a' tiszta egyszerüség
Dacol e' sima kornak mérgivel,
Ha titkon szó nem sügná szünetlen,
Hogy e' kort nékem kelljéjjen teremtni.

Lucifer.

Hü tőrekvés. Mert együt sokan
Horatz (M 32) kérvényre a' kor ellenében x:
A kor folyam, melly visz, vagy elemészt,
Ususja, nem vereire, az egyén. —
Kiket nagyoknak nomd a' Krónikán
Mik az, ki lat, megértő szózatát,
De nem sülé az új fogalmakat.

Nem a' kakas szavára kell virradni,
De a' kakas dalát, mert hogy virad. —
Annak arról, kik békókban sietnek
Mártir halálra, gúnytól környezetten
~~Lépnek~~ Lépnek egy embernyomor előre,
Körük dobog fel az új gondolat,
I' azért meghalnak, mert utódaik
Az útra=léggel gondtalan szivandnak. —
De hagyjuk ezt, nézz kissé táborodba,
Mit járnak ott ~~az~~ arany piszkos barátok,
Mi vásárt ütnek, mit szónokolnak,
Őrült taglejtés vad kíséretében. —
Hallgassuk őket.

Egy barát (a tolakodó keresztek közt)
Bajnokok vegyétek!
Vegyétek a^t vereklámos^ tőrét
Kalaurút minden kétségeskedőben,
Ez megtanít a gyilkos, a' paráznát,
A templomrabló, a lator tanú,
Hány évig fog szenvedni a' pokolban
És megtanít egy évi bűntetést
Hogy a' gazdag megváltsa bűnét kincsével,
Míg a' szegény károm solidival.
I' ki már fizetni épen képtelen
~~Kétkonyér~~ ereit korbácsütéssel is. —
Vegyétek e' becses könyvet, vegyétek. —

A keresztesek.
Ide vele. — Nekünk is szent atyánk! —

Ádám.
Hah, rossz áruk, és még rosszabb vevők.
Vonj kardot és ~~vérd~~ vérd szét e rongy vásárt!

Lucifer (zavarban)
Bocsáss meg, e barát még ellenfelem.
I' nem is utálom én az ilyt világot,
Az úr disze ~~kapzsiságát~~ kapzsiságát fel kapott is,
Fel kaptam én is egy ütést vele
Bár egyedül ~~te~~ maradtál egy kissé alant. —

Pétis (Éva mint Ísaura és Helene annak komornája a' Volaver-

rohannak Ádámhoz, rehány keresztestől üldözve, kik
azonban iribe ~~bosánnak~~ . . .

Éva (ijedtt rogyva)
Mentsd meg te, bajnok. —

Ádám. (felkarolva)
Ember, óh nemes bőrgy,
Itt beszorulva vagy. Vesd fel szép szemed.
Mitől „égő"! — Vajh mi érheté? —

Helena.
Ébresni vágyol a' természetet
Kertünk árnyékos sűrűségi közt,
Gondatlan üldözve az idle gyepen,
A csattogányt hallgatták és üsérték;
Midőn csillogni látnak két szemet
Vad nevedéktet a' bokor megül.
Kedve kerülnek futni; míg utánunk
Lihegve és dörögve négy keresztes,
Majd-majd beért, midőn kozzád jutánk.

Ádám.
Nem tudom, kívánjam-e' hogy ébredj,
Hát hogyha elhagysz, álmaink gyanánt,
Hogy is leher test így átszellemülve,
Ilyen nemes, és így ... imádatos. —

Lucifer.
Átszellemült test! — Óh, a' sors valóban
Nem büntethetné jobban a' szerelmest,
Örülésége'ért, mint betelgésében
Mind azt, amit csak kedvesére halmoz. —

Ádám.
Úgy rémlik, egy kor hogy már ismerém,
Hogy együtt állunk isten számolyainál.

Lucifer.
Mindenre kérlek, azt sose feledd,
Szerelmed ilyen mulatság
Kettesben, olly ízetlen harmadiknak. —

Ádám
Felnéz, — morolyg, óh béla néked, ég!

Éva

62

Lovag, megmentél, ~~é~~ hogy kívánjam art meg? —

Ádám.

Nem gardag díj-e a' szó ajkadon? —

Lucifer (Heleneher)

Még sovány díj, s ilyet sem nyersz? —

Heléne.

I mi ha'lával tartoznám ei neked?

Lucifer.

Hát art kívad, hogy a' nemes lovag
Megmentse téged is? mint" kívág.
Ha a' lovag megmenti a kisasszonyt,
Koronáját a' fegyvernök bírnyal.

Héléne

I ~~ha~~is, mit nyertem volna? Vagy ha'lás lettek,
Es ott vagyok, mint ~~hogy~~ ha ~~ökbecsinek~~ elér a vész
Vagy ha'ladatlan, ~~#~~ így is elkárhorott. —
Eddig nem volt ~~ez~~ ~~más~~ Tüdöző"ink ...

Ádám.

Ok kölgy, ková' veressél, parancsolj:

Éva.

Előttünk áll a' zárda ajtaja.

Ádám.

A zárda mondad? Ok de ajtaja
Nem zárja kőlem a' remény-t le kígy-e?
Adj'nékem egy jelt, tűrsönc keresztet,
Hogy míg amaz tűzkemben kűrdni kű,
Legszebb álmomnak korra vissza kjsét.
I're ünjak várni kosszú éveken,
Mellyek végéről fátyla derem int. —

Éva.

Im e' szalag. —

Ádám.

Ez éjsötét szalag?
Ok kölgy, remény-t, remény-t, ne" bánatot.

Éva.

Enyém ez a' jel, más-t nem adhatok.
A zárdafal kűzt nem tenyész remény

Ádám.

De szeretem sem. Co'akkor te vagy,
Hogyan ne volna ~~otte~~ 'szeretemfiány!
Méred mutatja, nem vagy még apácza.

Éva.

Ne is gyötörj' tovább kérdéseiddel,
Eddig gyötörsz, la bűdar nőm' lárom. —

Lucifer.

És ~~elutyog~~ zárni e
~~Szendje lesznek~~ a' fal téged is?

Helene

Ellain, de tulcza nincs tengerbe vetve.

Lucifer.

Nagy kár, — ~~csendül~~ bek
Ha ~~a~~ szép ölkéjét faragnik
Cheis esetről. —

Helene Csalfa, menj előlem!
~~Előlről el szememből!~~ —

Lucifer hát nem
I nicsen? ~~nem~~ nagy esme az, midőn
Tenger fenéke rallol tulcsodcit?

Helene

Ah, ezt nem is kivánom.

Lucifer.

Már
~~Ha~~ megyek. —
A mélynek szörnye fen nem agyart.

Helene

Jöj vissza, jöj, megöl a' félelem —
Inkább a' tulcsot a' halomba' lesz
~~helyezem~~. —

Ádám.

Hadd tudjam két ~~vag~~ legalább meg kell
Imámban, tudjam meg, hogy mit csatolják,
Áldást kérvén réd, hogy ha végzeted
Gyászát megszerni; már nem engeded.

Éva.

Nevem Szóra. Ki'ád tovag?
Imádság jobban illik zárdaszüzet.

Ádám.

Tankréd vagyok.

Éva.

Tankréd, isten veled.

Ádám.

Izóra, óh ne hagyj' el illy siettve,
Megáztkozom Kilökted ő nevet,
Melyet bucsúzva mondottál elöször. —
Rövid volt é' perez, még álomnak is,
Hogy folytadom, de illy nyiltly maradsz,
S nem bírom sorsod drága fonalával
Kikémleni? —

Éva.

Halljad hát sorsomat.
Atyám is a' szent sír vitéze volt.
Midön egy éjt megtsta a' vad ellen,
Lövöldve törökkel vassal, tábort.
Menekvésiket már nem volt remény
És szent fogadást tön a szép Máriának,
Hogy engemet, ki még gyermek valék,
Ha vissza térhet, né'ki fokajául.
O' vissza tért, én szent osztját vevém
Ez igéretre.

Ádám.

Óh te szent anya!
Te tévesztett kiszka szivedet,
Nem fordultál-e el megbántva illy
Szentségtelen igérettől, mintsem
Enyéimre nyom' bünbélyeget,
A' Zorlá' kéje az igaz makulátlanságát. — —

Heléne

S te nem kivánod tudni sorsomat?

Lucifer.

Azt már tudom: szerettél, megcsalódtál,
Szerettél éjjen, s akkor nő te csaltál.
Ismét szerettél, — kösöbet megcsintad,
S ismét szived most új talóra vár. —

Heléne

Az különös
Kevorkes! — Az ördög van veled tán.
De olly szerencsét még se hittelek,
Hogy szivemet ismeret hidd jótékony.

Lucifer (Ádámhoz)

Uram siess. Te nem birsz elbucsúzni;
I'n nem birom gátolni már gyözedlmem.

Ádám.

Izóra! minden szód fuldáns szivemben.
Egy csóktal mégett, ott hölgy, édesitsd meg.

Éva

Lovag, mit kivánsz, — kabád esküner.

Ádám.

De ar nincs kiltva kán, hogy en szeretlek?

Éva.

Te boldog vagy, de hogy feledlek én?
Tanitád megyek már, vagy kifogy erönn.
Isten veled — meglátlak ott az égben.

Ádám.

Isten veled. — Ezen emlékre vélem. — (Éva a zárdába lép)

Helene

(Félve) Ah gyalva te — kit mindent en tegyek? —
(Hevesen) Ablakból, majd, nem tengerben a kulcs. (Éva közben)

Ádám (felszmitve)

Most kit jelentsek. —

Lucifer.

Már késö, — vége van. —
Lásd ilyen örült fajzat a tied,
Mely állati vágyának erejénél
Tekinti a nöt, és durvább szerelmet
Letörli a költészet zománcát hímporát
Arcáról, önmagát rabolva meg
Szebbik — legszebb világából; — 17
Majd istenül ölvaine lelkesi,
És veszik erkölcs, és küzd kaszkaton
Míg kemélykedés kevesbedő sóhaja el. —
Mert nem tekinti és becsüli nöül,
Nökivánata megjelölt körében.

(Ez alatt egészen lenyugszik, a hold felkél. Izaura és Helene az ablakon. —

Éva.

Mi vágyva néze rám, mint veszedelmet,
Ah, e kör keriti veszedelmet elöttem

De nőérvényem és a' kit parancsol —
Itt rendelek ki, mint szent áldozat.

Helene

Csodálatos mindörüle rémülnek!
Ha az előkelettel szakit
Vad állatnál rosszabban a' kéjután,
A mélységes arczáról lekéri,
S' megvetetten sárban kényszereg.
Ha nem szakit, ön ajnyákot remeg,
Tovanyadni hagyja meddő kéjeit,
Mástól s magától elrabolva a' kéjt. —
Miért nem jár körében. Vagy mit árt
Egy kis kaland, egy kis gyöngéd viszony?
Illemmel olly kor, meg nem fogkatom.
Hiszen a' nő sem szellem csak nemöben.

Éva.

Helene, nézz ki, itten áll-e még.
Hogyan mert volna olyan könnyemet.
Csak egyszer hallyam még meg szózatát.

Adám (kitekintve)

Tekints körül, nem áll-e abla kénál,
Nem kilépe-e egy pillantást utánam?
Csak egyszer lássam még szigár alakját, —
Szóra. Ó, ne bánd hogy itt vagyok még.

Éva.

Minden kétlönkért jobb lenne itt nem állnod.
Az elszakadt szív könnyen össze forr,
S megint csak fáj, ha újra elszakasszuk. —

Adám.

Nem félsz-e így a' csendes éjbe nézni,
Mely mint hogy szép szerelemtől dobog,
Hol csak nekünk szeretni nem szabad?
Nem félsz-e hogy varázsa elragad? — —

Éva.

Ó bennem is mind ez, mint künde álom,
Mellyt kán az égből küldött e' világra,
A' még kultámni szép dal árjadez,
Mosolygni látok nemtelen ezrein

Testvéri csókkal minden bánat nőgül,
De horránk többé; Tankréd, nem beszélnek. —

Ádám.

Miért, miért? é rossz falgától-e'?—
Ki annyi sáfrost véttam a' fogainkról,
Nem bírom-e' átlátni ezt a' sáfrot?—

Lucifer.

Nem ám, mert védi' a' kor szellemé,
Czélsebb, mint te.

Ádám.

Hah, ki mondja azt!

A' kétségben egy nágya világa gyúl ki.

Krisztusnak (karban, távolról)

2 Mentsd meg az én lelkemet a' fegyvertől, és az én egyetlen
egyemet az ebnek kezéből.
22 Szabadíts meg engemet az oroszlánnak szájából és az
unicornisoknak szarvaik ellen hallgass meg engemet.
23 Hirdetem a' te nevedet az én atyámfiainak; a gyülekezet közepette dicsérlek téged.

Éva.

Irgalmazz isten bűnös lelkeinek!—

Ádám (vissza borzadva)

Mi rettentő dal!

Lucifer.

Nász énekek az.

Ádám.

Mindegy, legyen, én meg nem rettenek,
Daczolni érted mindennek fogok.

A barátok (karban távolról)

26 — — — örvendjenek fel gyalázatosságiggal, és szidalmazzanak, kik fel fuvalkodnak ellenem.
27 Vigadjanak és örüljenek, kik akarják az én igazságomat; és mondják ezt mindenkor: Magasztaltassék az Ur, ki akar békességet az ő szolgájának. —

A fentebbi kar ének közepével Ádám ki a zárda ajtajához lépett volt ismét megállt, a' tornyon egy tűz ki-ált, a' légben borzalmasok állnak, s azt az ajtó előtt egy csontváz két a' földből s fenyegetve áll Ádám előtt.

Éva (az ablakot becsapva)
Isten segits!
A csonvár.
Ele szemeit küszöbről.
Adám,
Ki vagy te remi!
A csonvár,
Ki az vagyok, ki ott lesz
Minden csókodban, minden ölelésben. —
Boszorkányok (kacagva)
Édes vetélt, fanyar gyümölcs,
Galóbokival kigyók az költs.
Izzva, hiunk! —
Ádám.
Miképen a [illegible]
Ki választ adok-é el, vagy magam?
Ismerlek, midőn mosolygtatok.
Mi itt valóság, és mi itten álom?
Vara zsoltra elhanyad karom. —
Lucifer.
Véletlenül Ki kedves társaságban
Sütik. Mi régtől várom e' szerencsét,
Es illedelmes szép boszorkahad,
Mellyel a nemzetlen nimpheák mindazáltal
Országlástágban [illegible] külkedvelje,
Es a' vén bajkárs, a' remes halál,
Mellyel korzkéjszerve a' rideg erénys,
Megcsábolgatja azt a' föld fiával.
Mind üdvözöllek. Kár hogy rá nem értek
Körötteled az éjet elfecsegni. —
pet. A jelenések eltünnek.
Tankréd, fel Tankréd! (kedvetlen) bocsajtsa
Az ablakot, mit állunk itt az éjben?
A szél hideg, köszvény lesz en jutalmad.
Helena még mindjárt jö" és mit teszek?
Szerelmes lenni nem fog kán az öndög,
Nevetségessé lenne mindörökre,
Ha akkor hatalmát elveszné maga. —

Bodálatos, az ember: ho" kebelled
Ebeng édesek szerelem után
I csak kíst arat. Az ördög jég kebelled
Alig bír tőle ~~jókor~~ szabadúlni jókor.

Ádám.

Veress, veress új létre, Lucifer!
Csatára állítsam szent eszmék után
I találtam akkor kitünő fegyvernem,
Isten dicsőit embert a Dorának,
I az ember korcs volt, eszméimet be kötöm:
Nemesebbé vágytam tenni élveink,
I bün be fogyét tűkét az élvezetre,
Lovag erényt állítók és ez döjött
Szivembe tövt. Ölelnét új világba,
Elkéne ~~mutatkozz~~ hogy mit érek,
Ki vívni tudtam, és lemondni tudtam,
Szégyen nélkül el hagy hatom lehgyen. —
Ne lelkesítsen többé semmi is,
Mozogjon a' világ ahogy akar,
Kerekeit többé nem igazítom,
Egy kedvtien nézvén borkáit.
Kifáradtam, — pihenni akarok. —

Lucifer.

Bikény tekait. De ez a hig hizem,
Hogy szellemed, e nyugtalan erő",
Tekenni hagyjon. Ádám, jöj utánam.

Az Isten.

Trágában. A császári palota kertje. Jobbra lugos, bal ra csillagász torony, előtte ~~x~~ fagas erkély, Kepler irószerszámával, szekkel, csillagász eszközökkel. Lucifer mint Kepler jamulna az erkélyen. A kertben udvaroncok és hölgyek csoportokban sétálnak, közöttük Éva is, mint Borbála Kepler neje. — Rudolf császár Ádámmal mint Keplerrel beszédbe mélyedve áll. A kápolnában egy evenek mágyája ég. Estve, később éj: Két udvaronc az előtéren el menve.

1ső Udvaronc

Ki az megint, ki ottan fűl körül,

Ereted vagy boszorkány.?

2ik Udvaronez.

Nem tudom.
Nincs már élvarban, hogy még éldegéljen,
Csak söpredék gyűl á' nagyak köré.
Í ősjög gyakran már örön miatt,
Csak hallgatag néz és morog magában.

1ső Udvaronez.

Az én időmben ünnepély volt az ílyes,
Ott volt az udvar, á' nemes világ.
Ah, így fejülnek el á' jó idők. — (elhaladnak)

Lucifer.

Illy hűvös estve á' tűz jól esik,
Bízom bízom már szép időt melenget.
De félek, hogy kiálszik-nem sokára.
Nem fényes határaitól elolvad,
Nem új nézetnek engedvén helyet,
De é körömbös korban nem leend
Ki új hadához vetne á' parázsra,
Í én fázhatom. — Minden nagy gondolatnak,
Hiába, illy kicsinyes á' bukása. — (el a toronyba,

jobb. Rudolf és Bélaim az előtérre lépve.

Rudolf.

Állitsd fel, Kepler, horoskópomat,
1a Rossz álmaim volt az éjjel, rettegek
Mi conjunctúráikban van csillagom.
Balsorsú jel tünt fel udvaromban
Már mikkor is, a' Fejedelmek fejére.

Bélaim.

Megleszi, miként, parancsolatjuram. —

Rudolf.

1c Ha nagy e Olympicus napok
1ő Elmúltak, á' nagy mütt is újra kezdjük,
Melly aminap sikertelen maradt.
Át nézem újra Hermes Trismagistust,
Synesiust, Albertust, Paracelsust,
Salamon kulcsát és más műveket,
Míg rátalálok az ejtett hibára.

Amint ízzaszták az vénkedő királyt,
Feltűnt a' holló s a' veres oroszlány,
Utánuk a' kettes mercur kifejlett,
A két planéta egyesült bolygóin,
S leszáll az éreck bölcseletsava.
De elkibárzadt a' nedves tüzet,
Száraz vizet s azért nem lelkesült
A szent nemesgyö", a dicső" eredmény,
Melly ifjuságot önt az agg erébe,
Nemességet visz át a' szürke érezbe.

Ádám

Értem, felséges úr.

Rudolf.

Egy szóra még.
Rossz hír kering az udvarban felőled,
Hogy új tanoknak híveül szegödtél,
Rosálod a' szentegyház tételeit;
Sőt most, midőn anyád nikt vét boszorkány
Legsúlyosbb vád alatt börtönben ül,
Mellő gyanúba jösz te is, midőn
Olyan nyakasan s ernyedetlenül
Igyekszel őt kiszabadítani.

Ádám.

Felséges úr! hiszen fia vagyok.

Rudolf.

A szentegyház, fiam, igazb anyád.
Hagyd a világot, jól van az úgy ahogy van,
Ne kívánd kondáról javítani. —
Nem halmozálak-é kegyekkel el,
Atyád, tudod jól, koronás király vala,
Nemességed kétségtelenül helyeztem,
Bedig bizon elég bajomba lelt.
Jól emelétek trónomhoz s csak úgy
Jutál Müller Borbála szép kebléhez,
Azért, ismétlem, légy, fiam, vigyázó. (el)

Ádám gondolatokba merülve erkélyének lépcsőinél megáll.
Két udvaronc az előtérbe lépve.

3ik Udv

Nézd, mint mereng ismét a' csillagász.

4ik Udv.

A' féltés bántja szüntelen szegényt,
Hiába, nem tud szívének kérébe,
Bírni belőle mindig a' parasztot.

3ik Udv.

Nem fogja fel, hogy az igaz lovag
Bár hódol is a' nőnek istenül,
Vérét odadni volna érte készt,
Ha rágalom érintené erényét, —
Ő ~~Ihat~~ hódolói bárki, mellék czélt gyanít.

Éva

(Más csoporttal a' két udvaroncz hátra csatlakozik, s nevetve legyezőjével a 2ik udvaroncz vállára ver.)

Ah menj, lovag, — az istenért kegyelmezz,
Tréfáidon kacágva kell nevetnem. —
Nézd, itt e' két úr mily szívnyű komoly. —
Talán megszállott már titkos rend is
Az újitarnak átkos szellemé?
Így el szemembül! Nem szenvedhetem
Efajt, melly olly éles, bús felfogással
Megérőgyelte ezt a ~~csillogó~~
Nyugodt világot tőlünk, s újat ezennel.

3ik Udv

Mikor nem illet e' váð, drága hölgy,
Ki vágy nálunk illyen körben változásra.

1ö Udv

De, hogyha nem csalódom, ottan áll Egy férfi, arczán e
~~Balsejtelmi illy arczú férfiú~~. sölét jelek.

Éva

Férjem szegény. ? — az istenért, uram,
Kimélje'tek meg őtet illy gyanútól,
Előttem kit szent ~~kötelek~~ korá csatolnak kötelék
~~Hozzája~~. Csatol. (Hisz') Ő beteg, — nagyon beteg.

2ik Udv

Betegje tán e' ~~illgázó~~ szemeknek?

3ik Udv

Valóban, amit senki nem merészel,

Ő" sértne-e' meg féltékeny gyanúval.? —
Óh, bár lehetne lovagod gyanúját
Szemébe kergetni dobnom a' nevének.
per. Ez alatt Ádámhoz ének. —
Ah mester! éjj' jó' hogy ta'álkoztunk,
Jóslásainkra kíváncsik akarni,
Jelő-jóslást szeretnék.

1ő" Udv

Én pedig
Fiamnak vágynám csillagát kiadni:
Éjfél után, múlt éjjel, jött világra.

Ádám.

Reggel mindkettő" készen vár ének.

4ik Udv.

A társaság oszol, mennyünk mi is.

3ik Udv. (itt van)
Jaré Éjszakája 3ő éjt asszonyom.
(sógy) Egy óra múlva.

Éva (sógva)
Többre a' lugosban.

(Ének) Jó éjt urak. — Jöj kedves Jánosom.
(Mind el mennek. Ádám és Éva az erkélyre. Ádám szék-
székbe dül, Éva elötte áll. Mindinkább bensőkedik. —

Éva.

János, nekem szükségem volna pénzre.

Ádám.

Egy fillérem sincs, minden elhordtad immár.

Éva.

Örök szükséget kínjak-e' tehát.?
Az udvarhölgyek játnak páva kelt ragyognak,
Szeretnék segyelleg körtük megjelenni.
Valóban, hogyha egy-egy udvaroncz
Selem hajolva, mondolyogva mond,
Hogy a' királyné körtük ez vagyok,
Segyenkerem miattad, akkor a'
Királynét így állítod udvarába.

Ádám

Nem fáradok-e éjet és nappal,

Elárulom ~~Elárulom~~ tudásomat miattad,
Megpertőzöm, midőn kuszondalam
Idő jóslást, korosköpor csinálok,
Elcitrolom, mit lelkem felfogott
És kirdetem, mit jót tudok, hamis.
Büntetnem kell, mert rosszabbá leszek
Mint a Sybillák, kik kivesznek abban
Mit jósoltak, míg ők nem hiszek.
De megteszem, hogy lelkem kedvedet.
Hová teszem, mit bűndíjúl kapnék.
Hisz nékem nem kell semmi a világon,
Csak az éj és tündöklő csillaga,
Csak a sphéraik titkos harmoniája,
Tied a többi: — Ámde tudd, ha a
Császár pénztára többnyire üres,
Sok kérelemre rendetlen pirulnak.
Tied lesz most is, mit reggel kapok,
Ha halálban vagy, tudd el ~~kéj~~ nekem.

Éva (sírva)
Szemembe hányod, hogy mit a' Doctor,
S nem a' Doctek-e ők is eleget,
Miattad? ők nemes bárnák leánya,
Midőn kétséges rangodhoz csatoltam
Jövőmet, és nem a' Hatalom jutalt-e
Jobb társaságba? Hálátlan, tagadd el. —

Ádám.
Kétséges rang-e hát szellemi tudás?
Homályos származás-e a dicsőt,
Melly az égből koronákra száll?
Hol van nemesség, más ezen kívül?
Mit ti így neveztek, porlatag
Hanyatló bab, mit lelke elhagyott,
De az enyém örök-ifjú, erős. —
Ők nő, ha te meg bírnád érteni,
Ha lelked volna, oly sokon velem
Minőnek első csókodnál hivém,
Te büszke lennél bennem s nem kevesnéd
Kivül a' boldogságot, csak körömön,

Nem hordanál mindent, mi benned édes,
Világ elé' s mindent mi keserű
Nem tartanál fel kári tűrhelyednek. –
Oh nő, mi végtelen szerettelek.
Szerettek most is, ah de keserűen
Fultánkos a' nér, melly szivembe száll.
Faj' látnom, milly nemessé' lesz[ett] fiúd,
Ha nő lehetnél; a sors semmivé' tett,
Mellyből Bábelistenként tartja még,
Mint istenül tartotta a' lovagkor,
De akkor hitték benne, nagy idő volt,
Most senki sem hisz, [tör]ténni idő van,
S a' bábelistenség csak vélkor lakar. –
Elválnék tőled, szívemet kitéjsném,
Ha fájna is, tán nyugodtabb lehetnél
S te is nélkülem boldogabb lehetnél;
De ott van ujra a' már megtevő nemű:
Az a' tekintély, – egyetlenünk szava,
S együtt kell tűrnünk, míg a' sír felold.

(Fejét kezébe hajtja. Éva megtudva szomorkodja.)

Éva.

No Jánosom, olly gyászosan ne vedd
Ha nondoki is egyet-mást néha-néha,
Nem akarálak búbra ejteni.
De látod, az udvar olly csodálatos,
És hölgyei olly büszkék, gúnyosak,
Mit kezdjek én daczolni ellenök?
Nincs már körötted, úgy-e bár, harag? –
Jó éjt – reggelre ne feledjed a' pénzt.

(Leugrik a' lejtson a' kertbe.)

Ádám.

Mind ő csodás keverék rossz s nemesnek
A nő, méregből s mézből összesütve.
Mégis miért vonz? mert a' jó' sajátja,
Mit bűne a' koré, melly [illegible] szülte őt.
Hej, Samuhes!

(Lucifer jő egy talpnéval s arra aszalva ül.)

Lucifer.

Parancsolsz, mesterem?

Ádám.

Telájósatra, és nativitásra
Vágyom szükségem, készséis ízében.

Lucifer.

Természetes, csillámból, fényesed;
Kivenne pénzéért nideg valót.

Ádám

De ne olyant, mellyt szinte képzelem.

Lucifer.

Ollyat nem is bírsz talán feltalálni;
Mit meg bátran kornának a' seilőz,
Nem messiás = e' minden új rőlött ~~fényes~~ (~~fényes~~)
Fényló csillag, mellyt feltünt a ~~égi~~ tudósnak
Éva ez alatt a lugashoz ért a 3ik Uldvaromer elébe lép —

Éva
pes

Ez ar késöbben fejlett szavak pi-ra.

3ik Uldv.

Mi'nig epeszkesz itten, ők kegyetlen.

Éva

Talán neked nagy már az áldozat
Az éj hüvös szelét kiállani;
Mig ei egy jó', nemes férjet csalok meg,
Az ég áldást, világ itéletét
Vonom magamra éretted talag?

Uldv.

Ah, az ég áldás, a világitélet
Nem kar titkába e sötét lugosnak.

Ádám (merengve.)

Kivántam kort, mellyt nem kiird semmiért,
Hol a' karsas rend megszokott nyomát
E' megszentelt elöitéletet
Nem bántja senki; hol nyugodhatom,
És egykedvüi mosolyjat hagyhatom
Hegedni hosszu karcsaim sebét. —
Meg jött a' kor, s mit ér, ha e' kebelben
A' lélek élte, e kinos szent örökség,
Mit az egek ből nyert a' döre ember, —
Mellyt lenni vágyik, mellyt nem hágy nyugodni
S csalára tél a' remyke elveretel. —
Hej, Jammles! korz bort, úgy reszketek,

Fagyos világ ez, kell hogy feltüzeljem.
Ez törpe korban így kell lelkesülni;
És elszakadni mocskoló porától. —

pet. Lucifer bort kér, Ádám a' szín végéig idogál.
Ők tárd ki, tárd ki; végtelen nagy ég,
Rejtélyes és szent könyveidet elöltem;
Törvényeidet ha már-már elleshem
Felejtem a' kort és mindent körülem.
Te örökkön vagy, mig az mind mulandó
Tetsel magasztalt, mig amaz lesujtó. —

Ádv.

Borbála, ők ha az enyém lehetnél!
Ha isten elszólítna kérjedet,
Hogy az eget jobban feltüzje fogni
Mielőtt ébében mindég párádott.

Éva

Hallgass, lovag, így sajnálnám szegényt,
Hogy könnyeim közt csók nem jutna néked.

Ádv.

Te tréfát üzesz.

Éva

Sőt valót beszélek.

Ádv

Ki érti ezt a' rejtélyes kedélyt.?
Borbála! hisz te így nem is szeretsz.
Vagy mond, ha volnék szánvüzött, szegény,
Mit volnál képes tenni kivedért?

Éva

Valóban, azt most nem tudhatom.

Ádám

Ők, jöne kor, melly e' rideg körönyt
Leolvasszandja, melly új tettenöver
Szemébe néz az elavult korunknak,
Bérőül lejt fel, bünket, és emel,
et. Feltétl és láncorogva az erkély szélére lejt.
Nem retten vissza a' nagy esetkörök köl,
Nem fél a' rejtett szót kimondani,
Melly majd hatalmas gőzgereg gyanánt

Haladni fog a' végzet úton,
I lesüvre tán ért is, ki[ott] kimondta. I[ót]
pest A napsejlése dallama hallik.
Óh hallom, hallom a' jövő" dalát,
Megleltem a szót, arra' nagy talizmánt
Melly a [jövő]der ~~megfogja a fiúkat~~ ifjuvá teszi.

9[ik] szín

A nézö hely hirtelen Cairi[ó] képe piaczává változ
Az erkély egy guillotine: emelvény gyé' az irói szék
nyakvilóva, melly mellett Lucifer mint bakó áll..
dám mint Danton az emelvény széléröl zajgó nép
negnek szónokol. — Dobszó mellett igen rongyos ujo
kut jelenik meg, és az állványnál sorakozik. Fényes

Ádám (folytatva)
Egyenlöség, testvériség, szabadság! —

Képtömeg
Halál reá, ki el nem ismeri! —

Ádám.
Azt mondom én is. — Két szó mentsen meg
A mindenünnen megtámadt nagy eszmét,
A jók számára mondjuk egyiket:
„Veszélyben a' haza" és ök éberednek.
A másikát a' bünre nevelöjük,
E szó: veszkessetek! — s meg semmisülnek. —
Felkelnek a' királyok ellenünk,
I elöjök dobtak fejedelmünk fejét,
Felkelnek a' papok, s villámcsap
Kicsavarók kerökből, visszatérve
Trónjára az észt, e' rég üldözöttet.
De a' mit szóval sem tanyrákkal,
Mit a' jobbakkor intézett ő' tanunk.
Tizenegy hadsereg küzd a' határon
I mi hö" ifjuság tódul szünetlen
Az elhullott hősök helyét kitölteni.
Ki mondja, hogy veszendö" örület
A nemzetet meg fogja tisztulni?
Ha forr az ércz, a rossz salak kiválik,
De a' nemes[t] nézz tisztán megmarad.

És hogy ke nüdjárt vérengzők vagyunk is,
Tekintsenek bár sörényteg gyanánt,
Nem gondolok nevemmel, légyen akkor,
Csak á' haza legyen nagy és szabad. —

Ujoncok.

Fegyvert nekünk, csak fegyvert és vezért!

Ádám.

Helyes, helyes! Ti csak fegyvert kivántok,
Mig annyi dárgyban szenvedtek hiányt,
Rukászok fonták, cáfolók nevelték,
Hasem Dacst szuronyjaj mind kiszerzitek,
Mert győzni fogtok. A nép győzedelem.
Most hulla véke egyik táborunknak,
Ki katonáink élén megfogyá
Magát veretni.

Népsömeg

Ők, az áruló! —

Ádám

Helyesen mondod. Nincs más kincsea'
Népnek; mint a' vér, melyet oly sokan
Nagy lelküséggel a'dtak a' hazának. —
I ki egy népnek szent kincsével parancsol,
Nem bírván megkódétni a' világot
Az áruló. —

het. Az ujoncok közül egy tiszt kilép.

A tiszt.

Tégy engemet helyébe
Bolgár, s le tsúfolom a' gyalázatot.

Ádám.

Dicséretes, barátom, ön bizalmad,
De birtokétást, hogy szavadnak állsz,
Előbb a' harczok színhelyén szerezz.

A tiszt.

A birtoséét lelkemben találod,
Arcán ime! van nékem is fejem,
Melly többet ér kán mint az á' lehullott.

Ádám

I ki á' kard, hogy elhozad, ha kérem.

A tiszt.

I kell-é' kerek jobb, mint magam vagyok,
Ki é'letem nem nézem semmibe'k.

Ádám.

Az ifjuság nem így gondolkodik.

A tiszt.

Polgár, még egyszer felszólítalak. —

Ádám

Tiszteletem még, a cél el nem marad.

A tiszt

Nem bírok bennem, látom, két tanúig
Felölem jobban vélekedni polgár. — (Föbe lövi

Ádám.

Kár érte, egy ellenséges golyót
Megérdemelt. Vigyétek el, barátim. —
Visszonlátásig, győzelem után.

pelt. Az ujoncok eltávoznak.

Ők, bár osztakarmám én is sorsotok. —
De nékem karcz jutott csak, nem dicsőség,
Nem ellenség, mellyből dlbd. lesz és dicső fölbecsülés,
Ők mellyek rejtekből orvúl lesiktedik
Fondorlatával rám s a' szent hasára. —

Néptömeg.

Mutasd meg ujjal, és halál rea'!

Ádám

Akit mutatni bírok, az megcsalt.

Néptömeg.

Hát a' gyanúsak? — Hisz [redacted] gyanús,
Mai bünös is, megbélyegezte a'
Népérzület, és a' nem tévedő jós. —
Halál, halál az arisztokrata fajra! —
Perünk, jerünk a' börtönüregekbe,
Tegyünk törvényt, a nép törvénye szent.

pet. A néptömeg indul a' börtönökbe.

Ádám

Nem ott van a' vész, a' rettenz erős,
A bünhödt bég, mellyet eszmét, ízmovöl,
Szöveségesek úgyis, hagyjuk őket.

Az árulás emelt fővel kacag,
Ő tőrt élesít a Convent padjain.

Néptömeg.

Fel a Conventre hát, nincs még elégge
Átválogatva. — A Conventre késő'bb,
Gyakorlásúl elébb a' börtönökbe. —
Addig szedd össze minden árulód
Nevét Dantón.

A néptömeg fenyegetve el. Csalatt néhány sans-culottes egy ifjú Marquist és Urát mint ennek testvérét hurcolja az állvány elé.

Egy sansculotte

Imé, itten korunk
Ismét két ifjú aristocratáját,
E büszke arcz, finom fehér=ruha
Világosan Tiszán mutatja
Le lepleznek ~~elégge~~ bűnöket.

Dálin

Mitsoda nemes kár. Ő'jedet fel ifjak.

A sans-culotte

Mi megjelenünk bajtársaink után,
Hol munka vár ránk s vész az árulóra.

A sansculottok elmennek a' többi néppel, az ifjak az állványra lépnek. Az állvány körül csak néhány ör marad.

Dálin.

Nem értem, mitly rokonszenv vonz feléttek,
De ön veszélybe emmel, megmentsétek.

A marquis

Nem Dantón, hogyha bűnösök vagyunk
Elárulod a' hont, ha el nem ítélsz;
Ha nem vagyunk, nem kell hiú fegyelmed.

Dálin

Ki vagy te, hogy Dantonnal így beszélsz
~~ez~~ nemézted?. —

A marquis

Marquis vagyok. —

Dálin

Megálly — vagy nem ~~nem~~ tudod,
Hogy az „gyilkáron" kívül nincs egyéb crimen?
egyéb?

A marquis

Nem hallottam, hogy eltörlé királyom
A czímeket.

Ólám

Szerencsére, ne folytasd,
E gúnyolódó-is szinte hallgatóznék. —
Lépj sergeinkbe, és pályádat nyitva áll.

A marquis.

Nincs engedélyem, polgár, a' királytól
Hogy idegen seregbe lépjhessek.

Ólám.

Úgy meghagyta halni.

A marquis.

Eggyel több leend
Családomból, ki meghalt a' királyért.

Ólám.

Nincs rokonszívű ilyen vaknemzőn a' halálban.

A marquis

Sose vélj-é', hogy e' nemes elöjog
Csak lélekre ülhet, nyájas emberek. —

Ólám.

Dacolsz velem, jó, bár eri is fogva.
Ki lesz erősb', megmentlek ellenedre,
Sé' jellemért egy higgadtabb jövő
Mellyben kikamvadt a' pártszenvedély
Hálát fog adni nékem. — Nemre erőnk!
Lakomra vélle. Tik felelőtek érte.

Nehány fegyveres nemre erőt a marquist elkísérni.

Éva.

Bátyám, erős légy.'

A marquis.

Hiszem. Isten óvjon. — (el)

Éva

Ő is van egy fő, nem rosszabb Rolandnál.

Ólám

Ne ilyen kemény szót e' gyöngéd ajakrul.

Éva

A vétpedon, gyöngédebb szó nem illik.

Ólám

Az ön világom e' szörnyü" emelvény.
Midőn reá lépek, véled egy darab
Menyország száll le, s szenvedélyembe zár.

Éva.

Az áldozatra szendén állasz
Sem gúnyolár ügyében a' papok.

Ádám

Az áldozat, hidd el, magam vagyok.
I ha ígyelve nékik is hatalmam,
Örömtelen, megvetve élnek,
Meg a' halál, nékem királyi székem,
Mellyen mellőlem kullnak el nagyok,
I várom, mikor jö" már reám is a' sor, —
E vér körül egy gyötör az egyedüllét,
A sejtelem, mi jó' lehet szeretni: —
Ők nő" (ak) egy napig tanítanál csak
Ez élők tudományában, — második nap
Nyugodtan hajtanám lehajtva fejem. —

Éva

I e' nem világban vágyol még szenvedni,
Nem rettensz-e' a' leKrösmerés? —

Ádám

A leKrösmerés a' kör világ
Előjoga; kit a' végzet vetett,
Az ra nem ér körültekintetni. —
Hol hallád a' vihartól, hogy megálljon,
Ha gyönge rózsa állatt(ja) útában? —
I ártán ki lenne elégge' vaknemü" eléggé,
Ítélni a' körélet emberéről?
Ki látja a' szálat, melly szinpadán
Egy Catilinát egy Brutust vezetett?
Vagy azt kiszik, kiről a' kín beszél
Megszünt egyéniséggel emlékezni, és
Kit a' lenézett apró szár viszony
Minden nagyon gond, mit sem érdekel. —
Ők jöj, ne hidd — a trónon is ver a szív,
Tán azt sem tudta Cesar kedvese,
Hogy kedvesét ismeri a' világ. —

S ha így vagyon, mond'/ mond'/ miért nem szeretnél?
Nem nő vagy-é' s nemed/ ént férfiú? 7 nemde
Mondjátok, hogy a szív gyülöl vagy szeret
Amint magából kerza a' világra:
Én érzem, é' szív, hogy rokon lieddel,
S te ezt a' szót, hölgy, megnem értenéd.? —

Éva.

S ha meg Mi lesz na. Más isten vezet
Mint mellyet én szivemben hordozok.
Nem értheti'k meg így egymást soha. —

Ádám.

Hagyd el tehát avúlt eszmyeidet,
Mit áldozol szémü'rött istenek?
A nőt ugyis akky ö'röm illeti
Buján, mellyben mindég ifjú, és a' szív.

Éva.

Az elhaggott ö'römnek is lehet
Mártirja. Oh Dantón, magasztosabb,
Kegyelettel megóvni a' romot,
Mint üdvözülni a' feltelt karoknak;
S e hivatás, nőt legjobban megillet.

Ádám.

Nem látott ember még érzelgeni,
S ha látna most, ellenség, jóbarát,
Hogy az, kit a' sors korbácsolt tova,
Vihar gyanánt tiszteni a' világot,
Most áll, a' veszedem, szeretni
Egy kis leányt, énekény ég szemében,
Meggyőzni, hogy Dantón elbukik,
Kacagna, és nem félne senki többé! —
S még is könyörgök egy remény sugárért. —

Éva.

Ha sirva tél meg békélt szellemed
Leverkezi a' kor vérted porait,
Talán. —

Ádám.

Ne mond, ne mond, leány, tovább,
Én arra túlvilágot nem kivánom

Reménytelen csatázok végzetemmel. —

A néptömeg véres fegyverekkel, ~~fokakon~~ lándzsákon nehány véres fejet
hurczolva, vadúl vissza tér. Nehánya az állványra hat.

Néptömeg.

Igazságot tevénk. — Mi büszke faj volt.

Egy ~~Jens-cyulotte~~ (gyűrűt adva Dantonnak)

Imé e' gyűrű a' hon zsámolyára.
Kezembe nyomta az egyik czudar,
Midőn nyakának tartám kését.
Ne tartsa e' faj, hogy rabjai vagyunk. —
Hát még te e' tőr? — kövesd testvéreidet.

Éva't leszúrja, ki az állvány hátrészén lebukik.

Ádám (szemét elfödve)

Jaj vége hát. — Oh sors, ki' bér veled? — —

Néptömeg.

Most a' Convendbe. Polgártárs vezess. —
Kiszedted-e' az árulók nevét? —

A nép le tántorodik az állványról. Éva mint rongyos fel-
gejedt pórnő kibontakozik a sokaságból, és egyik ke-
zében tőrrel, másikban egy véres fejjel Dantonhoz rohan.

Éva.

Danton. Térints ez összeskü vőre,
Téged kivánt megölni, én ölem meg.

Ádám

Ha e' helyet jobban megállta volna,
Rosszul tevél; ha nem, tetted helyes. —

Éva.

Tettem helyes, s jutalmamat kivánom:
Tőled vélem egy éjet nagy férfiú.

Ádám

Minő rokonszenv kelhet ily kebelben?
Mi gyöngéd érzés a' nőkigrise'?

Éva.

Valóban, polgár, úgy látszik, te is
Kék-vér aristocratának szegődtél,
Vagy kagymárban szólsz ily regényesen. —
Te férfi vagy, én ifjú s nő vagyok,
Bámulatom hozzád vezet nagy ember.

Adám
(félre) Végig borzongat; elfordúl szemem.
Nem bírom é' rőtnyü kápráztatot.
Minő csodás hasonlat! – Aki az
Angyalt ismérte, s látta azután
Hogy elbukott, (az) látott Sátán hasonlót.
Akon vonások, termet és beszéd,
Minden, csak egy kicsinyke semmiség
Amit leírni sem lehet, hiányzik,
S minő egészen más lön az egész! –
Azt nem bírhattam, vétke glóriáját,
Ettől borzolnak gőzre undorit el. –

Éva
Mit is beszélsz magadban?

Adám.
Számolom,
Asszony, hogy nincsen annyi éjszakám,
Ahány áruló van még a házában.

Néptömeg.
Fel a Conventre, csak nevend meg őket.

Jel (Ez alatt Robespierre, ~~Saint-Just~~ s más Conventtagok új nagy tömeggel jönek, s egy rögtönzött emelvényre állnak. –

~~Fauche~~ Saint Just
Hogyan nevezné, ő "fő" czinkosok. –

Jel. A nép zúg. –

Adám
Vádolni mersz ~~Saint-Just~~, ~~Fauche~~, nem ismered
Minő erős vagyok? –

~~Fauche~~ Saint-Just
Voltál előbb,
A népben. Ám de a' nép bőcs, megismert
S a' Convent végzését megsemmisíti.

Adám.
Nem ismerek bírót magam felett
Mint nincs a' nép s a' nép, tudom, barátom.

Jel. Ismét zúgás a nép körött.

~~Fauche~~ Saint-Just.
Barátod az, ki a' hon ellene.

majd
A felséges nép ítélőszéke fölötted,
Előtte vádollak, honáruló:
Csempészkedért az állami javakban,
Rokonszenvért az arisztokratákkal,
Vágyódásért a zsarnok hatalomra.

Ádám
Szint Just, vigyázz, lemennydörgő szavam.
Vádad hamis. –

Robespierre.
Ne hagyjátok beszélni,
Tudjátok, nyelve sima, mint a kígyó.
Fogjátok el, szabadságunk nevében. –

Néptömeg
Ne halljuk őt, ne halljuk, veszszen el.
Jel. Körülvetik és elvigyék.

Ádám.
Ne halljatok hát, ám de én se halljam
A kitalált vádat. Nem győzzük meg egymást,
Beszéddel. Sőt tettel sem győzhetek le,
Robespierre, megelőzlek csupán,
Ez az egész, ne kérkedjél vele.
Magam teszem le a fegyvert, – elég volt. –
De ím ezennel felszólítalak
Hogy három hó alatt kövess ez úton. –
Baká ügyes légy – órjást veszteszt el.
Fejét a nyaktilo alá hajtja.

10ik Szín

Az egész hirtelen olyanná változik vissza, mint a 8ik Szín ben volt. Ádám ismét mint Kepler iróasztalára hajtott fővel látszik, Lucifer mint Jamblus mellette áll s vállára ül. A reg szürkül. –

Lucifer.
Az iróval a nyakadat el maradd. –

Ádám. (felemelkedve.)
Oh, hol vagyok, hol vannak álmaim.

Lucifer.
Elszálltak a' számorral, mesterem.

Ádám.

E kitvány korban, megvénült kebelnek
Csak a mámor teremthet-hát nagyot?—
Mi nagyszerű kép tárult fel szemeimnek!
Vak, aki istenszikráját nem érti;
Ha vérrel és sárral volt is befenve.
Mi óriás volt bűne és erénye
És mind a' kettő" mikly bámulatos.
Mert az erő" nyomá rá bélyegét.—
Oh, miért ébredtem? hogy körül tekintve
Jobban megértsem e' kor törpeségét
Mosolygó arca alá' rejtett bűnével,
Ja' megszokás hazug erényivel.—

Lucifer.

Ismerem én az illy lehangolást,
Mellyel a' mámornak reggelén küszöbe.

Éva (a bugyból kilépve)

El tőlem, el, — nem csalt tekéit gyanúm,
Felpuerek szólítni fényem gyilkosául.
Ily ocsmány tettre képesnek hiszed
Kit szíved ideáljául kapudsz.

Az udvaronc.

Az istenért, nyugodtan kedvesem,
Ha megfigyelnél, még botrányt okozsz.

Ádám.

Ja az a' két nő" is álom volt-e csak,
De mit beszélek, egy nő", két alakban,
Változva sorsom zajló végzetével,
Mint a' hab, mellyet most fénylik, most sötét.

Éva

Ah úgy, a' botrány nálad fő" dolog,
Mit érdekelne a' bűn, nyelvedben,
Te megrovást nem szenvedő" lovag! —
Oh jaj, ki addig gúnyolgátok a' nőt
Míg szűrerényre ősi hagyományait
Előítéletként ledobja, s akkor
Kicsinyelő" mosolylyal néztek
Ön bemötörnek a Gas eszközeit. —
El tőlem, el, ne lássalak ezentúl.

Az Ur
Ez ismét tűzkés. Gúnytárgyúl leendnénk
Így venni á' dolgot. Mi láttjuk egymást
Ezentúl is, mosolygva és enyelgve
Sarról ni törökent, szót sem ejtve többé.
Jó reggelt asszonyom. — (el)

Éva
(A fényomorúlt.) —
Im itt vagyok, bünnel és könnyekkel. (el)

Ádám
Tehát csak álom volt, és vége van.
De nem mindennek. Az esmék esőkhez
A rossz anyagnál. Ezt le dönthetni
Erőszak, az örökre élni fog.
S fejlődni látom szent esmémet,
Tisztúlva minden, mélyiségesen,
Míg, lassan bár, bevöleli á' világot.

Lucifer.
A nap halad, mester, vesz á' tanóra,
Az ifjuság már nyugtalan gyülekezik
Bölcsességedből elleshetni egy szót.
(A csillagász-toronyra alkalmasan csengetyün csenget.)

Ádám.
Ne gúnyolj, óh ne gúnyolj á' tudással,
Büntetnem kell, ~~nincs~~ ha dicsérlek ezért.

Lucifer.
Nem oktatsz-é' olly sok jeles fiút?

Ádám.
Nem oktatom, csak idomítom őket,
Szavak szerint, miket nem értenek,
De értelmök sincs, ezt vagy azt csinálni.
Az okkalan bámúl és azt tészi
É' szép szavakkal szellemeridéznök,
Kedig fogai csak az egész, kalavni
A szemfényvesztés mesterségeit.
Egy tanítvány gyors léptekkel jö' s az erkélyre megy.

Tanítvány
Kegyes volnál magadhoz hívni, mester,

Igérvén, hogy tudvágyamat betöltöd,
Ismélyebben, engedsz a' dolgokba nézznem
Mint azt ~~a' tanoktól tanult~~ más'tól a' célszerűnek tartod azt.

Ádám.

Igaz, igaz, szorgalmad oly kitűnő"
Hogy ez előnyre méltán tart jogot.

Tanítvány.

Im itt vagyok, lelkem vágytól reszket
Belátni a' természet műhelyébe.
Felfogni mindent és élvezni jobban,
Ura érodván fensőbbség érzetével
Anyag s szellem világban egyaránt.

Ádám.

Sokat kívánsz. Barátnya a' világnak,
Hogy lássad át a' nagyszerű egészet?—
Uralmat kérsz, élvet kérsz és tudást.
Ha súlyától nem dűlne össze kebled
S mind ezt elérnéd, istenné lennél.—
Kevesbet óhajts, s tán elérkezel.

Tanítvány.

Bár mekkly titkát fejtsd hát meg a' tudásnak,
Nagy férfiú, én csak nyerek vele,
Mert érezem, semmit fel nem fogok.

Ádám.

Jól van tehát, látom te érdemes vagy,
S a' legrejtettebb szentélyig bevisszlek,
Lásd a' valót, mint én látom magam.
De nem les-e a' vatlan hallgató, mert
Az az igazság rettentő, halálos
Ha nép közé megy a' mai világban.
Majd jő "idő", oh bár itt lenne már,
Midőn uralkodón fogja át azt beszéled,
De akkor a' nép sem lesz kiskorú. —
Most adj kezet, hogy el nem árulod
Amit megértesz. — Így — halljad tehát. —

Tanítvány.

Mint reszketek vágytól és félelemtől — —

Ádám.

Mit is mondál előbb, fiam, nekem.?

Tanítvány

Hogy lényegében semmit nem fogok fel.

Péter. (vigyázattal)

No látod, én sem, – s hidd el senki más.
A bölcselet csupán költészete
Azoknak, miktől még nincsen fogalmunk. –
S egyébtől tanok körül ~~ez~~ egy jámborabb még.
Mert csak magában mindaz csendesen, Agyrémektől kímélt
~~De~~ szántalan ~~egyéb~~ olly társa van zett világa körül.
Mely ~~komor~~ arccal rajzol a' jövendőben,
Egyik vonalt örvénynek mondogatja
Szédelgnek a' kört, hogy már-már kacagok
A végjátékon, amidőn belátod
Mi "ellenség" komoly ~~égész dolog.~~ vón dzregész.
Mert míg szorúlt kebellel és remegve
Kerülöd minden a' por-rajzokat,
Itt-ott kelepcze áll s a' vaknövőt
Ki a' útra lépsi, véresen ~~talál~~ megejti.
Olly dőreséggel kürdünk szünetlen,
A megtévő halálnak védteke
S kegyetlenöknek szentséges nevében.

Tanítvány.

Ah, értlek, értlek, s így lesz-e örökké?

Péter.

Egykor nevetni fogjak az egészen.
Az államférfiit, kit nagynak neveznünk
Az orkodoxot, szakát bámulán
Komédiásnak nézi az utókor
Ha a' valódi nagyság lép helyébe,
Az egyszerű és a' természetes,
Melly ott ugrat csupán akol gödörben,
Ottan hagy útat, akol nyílt a' tér. —
Bár nem tanítja senki, mindenki érti.

Sa'tanul, melly nem örülésig kel vezet Sötétség es vakság valtozoron

Tanítvány.

Ez a' nyelv kár az a' megértheto"
Melyen beszélnek az apostolak. —
De hogy ha minden más nevő" lesz is

92

~~Ne vedd el a művészetben kitenn.~~
~~Ámulatot meg a csak meg marad,~~
Ha azt bé kamúlni ~~még is csak~~ szabály kell.

Ádám.

A' művészetnek is legfőbb tökélye
Ha úgy elbéál, hogy észre nem veszik.

Tanítvány.

Hát a' rideg valóná'l állják-é' meg?
Esmény es'és ad művünkbe lelket.

Ádám

Igaz, igaz, az önt rá' szellemet,
A' természettel mellly egyenjogúvá
Teszi' s teremtett tényyé érleli;
Ki a' mélyül csupán halott csinálmány.
Attól ne tarts, hogy még esmény es'ész
Ki fogsz az előtt természeten.
De a' szabályt, a' mintát hagyd pihenni:
Kiben erő van és isten lárik,
Az szónokolni fog, vés, vagy dalol,
Ha lelke fáj, szívrázóan zokog,
Mosolyg ha a' kéj' mámorát alleszta.
I bár új utat tör, bizton célba ér. —
Művéből fog készíteni új szabályt,
Nyűgül kalan, de szárnyakul soha
Egy törpe fajnak az abstractió. —

Tanítvány.

Oh, mit tegyek hát, mester, mondd nekem?
Ki annyi éjt szenteltem a' tudásnak,
Egyenlő" lettem-é csak a' buktával,
És mind e munka elveszett hiába? —

Ádám.

El nem veszett, mert ép ez ád jogot
Most már megvetni minden szabályit.
Ki még nem nézett a' vésznek szemébe
Ha hátrál, gyáva. A' próbákor vitéz
Bátran mellőzi a' kötelezőt,
Bátorságakor nem férhet gyanú. —
Fogd hát e sárgult pergamenteket,
E' foliansokat, mikben penészlik,

Dobd tűzre mind. Ezer feledtekből
Saját tábuikon a' járást velünk,
És megkímélnek a' gondolkodástól.
Ezek vigyék mult századok hibáit
Előítéletüst az új világba.
A tűzre vélök, és ki, a' szabadba,
Miért tanúlnád mindég, hogy mi a dal,
Mino" az erdő", míg az élet elfolyt,
Örömtelen poros szobafalak közt.
Hosszúnak néred-é' az életet,
Hogy széradig theoriát tanúlsz?
Együtt mondunk búcsút az iskolának,
Téged vezessen rózsás ifjúságod
Örömhozó napsugára és dalokkor,
Engem vezess de kéres szellemör
Az új világba, melly fejlödni fog,
Ha egy nagy ember eszméit megéríti,
I szabad szót ád" a' rejtö" gondolatnak,
Ledült romoknak átkorott porán. — —

11ik Szín.

Londonban. A Tower és a Temze közt vásár. Tarka sokaság hullámzik, zajong. Bálám mint élemedett férfiú Lucíferrel a' Tower egyik bástyáján áll. Ezstve felé.

Kar

A zsibongó sokaság morajából egyegyé olvadva, s halk zenekö" kísérve.

Túg az élet tengerárja,
Mindenik hab új világ,
Mit szánod, ha el merül ez,
Mit félsz, az ha felgébb hág.? — —
Majd attól félsz, az egyént hogy
Elnyelendi a' tömeg,
Majd, hogy a' kiváló egyes
A milyót semmiti meg.
Retlegsz a' kölcsészetért ma,
Holnap a' tudás miatt,
I szük rendszernek mértékébe
Zárod a' hullámokat,

'S bár mint küzdesz, bár mint fáradsz,
Nem nevelsz mást, mint vizet,
A méltóságos tenger zúg,
Zajg tovább is, és never.
Hagyd zajongni, majd az éles
Korlátozza önmagát.
Nem vesz el harcsában semmi,
Mindég új' s mindég a' régi.
Halld csak igéző" dalát. —

Ádám

Ez az, ez az, miért mindég epedtem,
Tályám mindeddig tömkeleg vala,
Az éles áll most teljesen előttem,
Mi szép, mi burdító versenydala.

Lucifer.

Szép a' magasból, mint a' templomének
Belé olvadt akármi jajkiáltás,
Akárminé" rekedt kang, még jólér.
Igy hallja azt az isten is, azért
Hiszi, hogy jól csinálta e' világot.
De odalent másképen hallandó,
Hol közbe szólt a' szívnek is verése.

Ádám.

Te kétkedő gúny, lát nem szebb világ ez,
Mint mind az, amin eddig átgyötörtél?
Ledűlt a' mohos korlátfalak,
Elszűntek a' rémes kísértetek
Mikor a' múlt megszentelt glóriával
Hagy a' jövőre, kínzó átokúl.
Szabad versenytér nyílt meg a' kebelnek,
Rabszolgáikkal gúlát ma nem emelnek. —

Lucifer.

Egyjsorsban sem hullott völna fel
Ilyen magasra a' rabok nyögése,
'S mi istenik elnélkül művek!
Vagy Athenében nem csellészeik-é
A' felséges nép mellett, nagyszerűen
Feláldozván nagy 's kedves emberét

Mivel a' kor forog másként veszélyben,
Ha ily magasról nézzük s nem szavarnak
Nő= kömyek és egyéb kitvány fogalmak.

Ádám.

Hallgass, hallgass te örökös sophista.

Lucifer.

De bár ha áll is, a' jaja hagy kihalt.
Helyette minden úgy el van lajulva. —
Hol a' magas, mi vonz? a' mély, mi rettent,
Hol életünknek édes tartalása?
Többé nem tenger kürdő fényes árja,
Sima mocsár csak, békával tele. —

Ádám.

Kárpótolja kör jólét érzete.

Lucifer.

Ugy itélsz, látod, te is nagy polctudon
Az élenről, melly lábadnál morog,
Mint a' múltakról a' história.
Nem hallja a' jajszót, rekedt beszédet,
Mit fölgjegyez, csak a' múltnak dala.

Ádám.

Ah, már a' sátán is romantizál,
Vagy doctrinaire-lesz; vívmány ez s amaz.

Lucifer. (A Tenerre mutatván.)

Az nem csoda, midőn az ős időtk
Kisértetén állunk, egy új világ kört.

Ádám.

E korhadt állaspont sem kell nekem,
Az új világba elszántan leszállok,
S nem félek a' kötelességet, nagy eszmét
Hullámi kört, hogy újra ne találjam. —
Lehet, hogy többé nem nyilatkozik
Eger megrázó öt titáni karczban,
De annál igézőbb, áldásosabb
Világot alkotand szerény körében. —

Lucifer.

Haszontalan aggódás is lesz ebben
Azt fölismered. Míg lélek az anyag

Mind addig áll az én hatalmam is,
Tagadásától, mellyel véle harcban áll.
Míg emberszív van, míg eszmél az agy
S fenálló rend a' vágynak gátat ir,
Szintén fog élni a' szellemvilágban
Tagadásától tőlem és nagyerőmtől. —
De mondj, mi alakot vegyünk magunkra,
Midőn le szállunk a' Zajgó tömegbe,
Mert így csak é' helyen birunk megállni
Hol múlt időtk á'brándja leng körül.

Ádám.

Akármiként. Itt se nincsen már kivaló,
Hálá' a' sorsnak. Hogy tudjuk, mit érek:
Le kell szállnunk a' nép nagy rétegéhez.

jel. (Mindketten lemennek a Tornyon belsejébe s csak hamar mint sorúl öltözve kilépnek annak kapuján, a' sokadalomban vegyülvén. —

jel. (Egy bábjátékos bódéja mellett áll, mellyen majom ül veres kabátban, láncon. —

A Bábjátékos.

Csak erre, erre, kedves jó' urak,
Mindjárt kezdődik az elő'adás.
Mulatságos komédia nagyon,
Szemlélni, mint szedé rá' a' kígyó
Az első' nőt, ki már kivánesi volt
S mint vitte el csávába akkor is már
A' férfiút. — Láthattok fürge majmot,
Mi mélkósággal játszik emberet,
Láthattok medvét táncmester gyanánt.
Csak erre, erre, kedves jó' urak! —

jel. Tolongás a' bódé körül. —

Lucifer.

Ah Ádám. itten minden emlegetnek,
Csak szép dolog, tudod olyan szeretj
Tudott, hogy még kar ezred év után is
Mulat fölötte a' vig ifjuság. —

Ádám.

El ez ízetlen tréfától. — Tovább.

Lucifer.
Istenem teéja? nézd csak, mint mulatnak,
Kik még imént sunnyadtak a' fadorban
Hallgatva Népost-e piros fiúk.
'S ki mondja meg, hogy kinek van igaza,
Azoknak-é, kik az élenbe lépnek
Az ébredő erő önérzetével,
Vagy aki korhadt aggyal már kilép. —
Vajon tetszőbb-e egy Shakespeare neked,
Mint nékik e' torzképű össze vissza?

Ádám. A torz az épen, mit nem türhetek.
~~Épa torzkép az, mit nem türhetek.~~

Lucifer.
Rajtad kapadt még a' görög világból.
Lásd, ez fia, vagy apja hogyha tetszik,
—Mert szellemek kört ez nem nagy különbség—
Az új irányra, a' romanticaira,
Én Épen a torzban gyönyörködöm.
Az ember arczra egy nagyon vonás;
A nagyszerű utána egy sajdobás;
Ficzkandott érzés, tisztes szőr reka;
Kéj hörgetől a' szemeim szőrzete;
Tömjénezése kíványnak, kíványnek;
Szerelmi élvre alka egy kis lének;":
Feledteik, hogy országom veszett,
Mert új alakban újra élted. —

A bábjátékos (Ádám vállára ülve)
Mit foglalgatok ez a' jó helyet,
Te jó madár, csak az mulattat ingyen
Ki élvezet's fel költeti magát. —

Közben Ádám és Lucifer félre állnak. Egy kis lány ibolyát árúlva jő".

A kis lány.
Kis ibolyák, első követei
A' jó tavasznak, vásárolgassanak!
E kis virág az árvának kenyért,
S' a' szegénynek is szép éket ad. —

Egy anya. (ibolyát vásárolva)
Adj, adj nekem, hadd gyermekem kezébe

Egy leány (szintén vásárolva)
Sötét hajamnak lesz legszebbik éke.

A kisleány
Kis ibolyák! — Vegyenek uraim! (elhalad)

Egy ékszeráros (bódéjában)
Hogy é' gaz mindég versenyez velünk,
S ki nem bírjuk szorítni a' divatból. —
Bedig szép nyakra drága gyöngy való csak, 1/2
Mellyért az is már, aki föl idézi;
Kétségbe ejtő" elszánsággal a
Tenger mélyének szörnyeit kiséri! —

pes. Két polgárleány együtt jön.

1ső p. leány
Mi sok szép lelme, mennyi drága ékszer.'

2ik p. leány
1/2 Vásárfiát ha volna aki venne.

1ső p. leány
A mái férfi ilyesmit csupán
Gyalázatos mellérecsékre venne.

2ik p. leány
Még úgy se, nincs többé ízlése már
Elrontá sok leder bőgy és kávián.

1ső p. leány.
Azért oly elbúsult, hogy nem veszen fel.

2ik p. leány
Vagy oly szerény, hogy többé már nem is mer. (elhaladnak

pes. (Levelez szín alatt italt mérnek, az asztal körül dőrsölő" munkás-
Hátrább zene és tánc. Katonák, polgárok, s mindenféle nép mu-
lat és áramlik. —

Korcsmáros (vendégei közt)
Urak vigan, a' tegnap elveszett,
A holnapot nem érjük el soha,
Isten kájnáját a' madaraké,
S minden kitűzés, mond a' bibliá.

Lucifer.
Tetszik nekem e' philosophiád.
Ülgyünk le itt e szép árnyas padon,
S nézzük, mi olcsón és mi jót mulat

Savanyú borral s rossz zenével a' nép.

1ö Munkás (az asztalnál)

A gépek, mondom, ördög művei:
Szenktől ragadják a' kenyeret el.

2ik Munkás.

Csak az ital maradjon, elfelejtjük.

1ö Munkás.

A' dús meg ördög, vérünket szívja ki.
Most jöne csak ~~már~~, kadd küldeném pokolba.
Több példa kéne mint a' mikkori.

3ik Munkás.

Mit nyernél vele. Marna függni fog.
Sorsunk meg, mint előbb, csak úgy forog.

2ik Munkás.

Bolond beszédek, jöjön hát az a' dús,
Ki nem tekintek ~~vele~~ semmiből, ~~rosszat~~ nem lesek vele,
Lenülnem csak, lássa, hogy ki az úr.

A kocsmáros (Ádámhoz)

Uram, mivel szolgáljak, ~~uram~~?

Ádám.

Semmivel.
~~Mivel~~

A kocsmáros.

El hát pedorról, semmikéziak.
Azt vélitek tán, a' pénzt csak lopom,
Vagy gyermekem s nőm koldusbotra ~~tenni~~ tettem.

Ádám (kötekedve)

Így mersz beszélni?

Lucifer.

Hagyd el a' pénzest.

Ádám.

Jertünk tehát, mit is nézzük tovább
Hogyan silányul állatiá az ember.

Lucifer (a kocsmárosnak)

Ah, ime itt van, mit régtől keresem,
Itt vígadunk kedélyjel, részeken,
Ez a' dübörgés, és e' vad kacaj,
E bacchanálisi dűr fel gerjedése,
Melly minden arcra rózsa árt idéz

Mint dönne képzet a' nyomor fölé Ha,
Hát Bem-ből dicső ész?

Bálaun.

Engem dárk undorit.

jel. Ez alatt a' táncrolókhoz érek. Két koldus érvádva jö". —

1ső Koldus

E helyszajátom, itt van engedélyem.

2ik Koldus.

Könyörülj rajtam, másként megkalok,
Már két heke, hogy nem dolgozhatom.

1ö Koldus.

Igaz koldus sem vagy két esszerint,
Kontár sekonnai, rendőrt hivok. —

A második koldus elsompolyog. Az első helyet foglal.

Krisztusnak öt sebére, a keresztet
A szerencsére, édes uraim! —

Egy katona egy mesterlegény kezéből elveri táncrongyát.

Katona
Gavaros, elmúlt. — Azt hiszed talán
Hogy még te is valami vagy.

Mesterlegény.

Megizzed,
Ha nem hiszed.

2ik mesterlegény

Ne bántsd: Tejj'ki előfe:
Hatalomra, és így dicsőség mindörök

1ö Mest. legény.

No hát, Lenézéssel kell még mégis tetézi,
Hol, mint nadály, jóléteink - Hogy is?

Egy tejhölgy (dalolva)

Sárkányoktól is kivivták
Egy koron az arany almát —
Almák még
Most is lesznek,
A sárkányok még kivesznek:
Bamba, aki nekik, néki,
És lelkesni nem merészli. — (egy ifjúhoz szinül)

Lucifa (a mulatók nézéseibe merülve)

Ez a kacérság kerssik, látod, nekem

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Mutatsa a' Dús, hogy mi kincse van.
Vasas ládában, mellyen a' puskor
Ül, úgy lehet fövény, mint szénarany. — —
Mi meghatò jéltese e' tsamaskának!
Hogy örzi A' lány (a) egy tekintetét,
Ismérni a' jelen percznek becsét,
Sőt tudja (2) bár, (3) de kár ni gondja arra,
Hogy a' jövöben neínak dől kenára.

Ádám. (egyik zenészhez.)
Mierit bántsz így a' művészettel, ember.
Mondd, tetszik-e, amit húzasz, magadnak?

A Zenész
Dehogy tetszik, dehogy! Sőt végtelen kín
Ezt húzni napvilágnál, s nézve nékem
Mikent mulatnak kenjongatva rajta.
E vad hang eltart a' tsatornába is.
De mit tegyek, kell élnem s nem tudok mást. —

Lucifer (még mindig a szem lélekbe merülve)
Ah ilyen gondos pillantásokat
Kitenne fel a' nőkre ifjúságod! —
E lánykát tudja, hogy nem az uralkodó,
Melyet most élvez, a' pezer élet'ben,
S amelly ölelget, új vetélytárs keres
Már is szeme. — Ah, drága gyermekek,
Mi örömem telik (a) bennetek
Hogy oly mulatság munkátok nekem!
Áldásom a' bün ei nyomor legyen.

2ik Mesterlegény (elmerve.)
Aki munkái két utain
Fáradt szívvel, dal között
Csókot ei bort elkerözött,
Kacagja az örödjét. —

(Templomi zene rekány vég a Tondja hallik, Éva mint polgár lány imakönyvel s bokrétával kezében atyjával jö'a templomból.

Egy ainus
Csak erre, erre, drága szép kisasszony!
Olcsóbban senki nem szolgálhat ainek.

Második kép.

Ne higyen néki, rossz mértéke van,
S árulja régi: — Oroz szép kisasszony! —

Ádám.

Ah Lucifer. Láttad itt kit vársz helyem
Tartasz le, míg az üdv, megtestesülten,
Majd észrevétlen lengj ~~elaláttem~~ tőlem tova.

Lucifer.

Illyesmi már éjszen nem ujdonlag. —

Ádám.

A templomból jő, ah mi szép, mi szép.

Lucifer.

Láttam volt ott, s látni is talán.

Ádám.

Egyúny hideg, ne érints őt vele.
Az ajtatosság üt még ajkain.

Lucifer.

Látom, megdérsz, sőt pirulsz is leszsz.

Ádám.

Rossz élez, mert keblem bár mint rideg,
Az nékem baj; de a' leány kebelben
Kivánom az erőt élni lelket,
E szent poézist, mikor idők szenjét,
Érintetlen szemaczát a virágnak. —

Lucifer.

De nellyik kait, mulasd, az a' darab nemy —
Mert arr az ördögtől sem várhatod,
Pirulásodat hogy mindig felkutassa,
Elég ha arczán beirókába jutsz.

Ádám.

Lehet-e más mint e' hölgy? —

Lucifer.

Így beszél
A zsölnea is, ha feiger ősz magának,
Féltékenyen körül néz s azt hiszi
Hogy a világon ez legjobb falat,
Míg a galamb undorral néz reá.
Az ember is üdvét csak önmaga

Találja fel, — sokszor tán éjen ott,
Hol nászát társa pokler alkotott. —

Ádám.

Mínő méltóság, milyen szűz-erény,
Megközelétni szinte nem merem.

Lucifer.

Bátran csak, nem vagy a' nőknél ujonc,
S ha jól meg nézzük, ő'is eladó lesz.

Ádám.

Hallgass.'

Lucifer

Hisz tán drágább ~~mint~~ a' többinél.

(Egy ifjú ez alatt szerényen Évához lép és ~~neki~~ egy mézeskalácsszívet nyujt neki.

Az ifjú.

Kisasszony, kérem e' vásárfiát
Fogadja el kezemből szívesen.

Éva.

Artúr, ön jó, megemlékszik ~~rám~~ felőlem.

Anya.

Rég nem láttuk már, mért nem látogat meg?

Halkan beszélgetnek, Ádám izgatottan néz, míg az ifjú távozik.

Ádám.

Ez éretlen fiú bírná-e hát,
Mit férfi szívem kaszkadan okoz? —
Mi megkötött szólítvéle, mint rokonyt —
Még mit utána — ők, mi kín, mi kín! —
Meg kell szólítsanom. — (Évához közelit)

Anya

Artúrnak szülői
Vagyonosak, igaz, de nem tudom
Mi szemmel néznek a' viszonyt veled.
Azért egészen vágyaitait se nevelőd,
Kimaris e' csalárdnak megtetett. —

Ádám.

Örvendjek, hölgyem, hogy elkísérjem,
Nehogy baj érje e' kalandozásban.

Éva.

Mi szemtelenség!

Anya.

El, csalárdod!!
Tán azt hiszi, hogy olyan e' leány,
Kinek akárki mondhat szépeket?—

Ádám.

† S hát mondhat-e mást?— Sokszor álmodám egy
A hölgy történelmek legszebb ideálját.

Anya.

Álmodhatik ámit tetszik magának.
De akinek e' lánynak bája nyílnak
Az illy gérengér ember nem lehet. —

pet. Ádám zavartan áll, egy Czigányasszony Évával lép.

Czigányasszony.

Ah, drágalátos hölgy, világcsodája,
Mutassa csak pettyes kezét,
Hadd mondjam el, a' sors ezer szalaszjá
Mikéit kínszendi boldog életét. (kezébe nézve)
Szép mátka vánja — ah, körül nagyon —
Szép gyermekek, egészség és vagyon. (pénzt kap.)

Lucifer (Ádámnak mutatva)

Hegyom' társam sorsáról is beszélj: —

Czigányasszony.

Nem látom tiszták, éhség vagy kínét. —

Ádám (Évához)

Ne áraszson így el ön magától,
Ah, érzem, e' szív nékem van teremtve. —

Éva.

Anyám, ne engedd hát —

Anya

Rendőrt hát hívatok,

Ha nem tágul.

Éva

Ne bántsd
Hagyd őt — eszére térjen, 1ő
S tulajdonképp nem is tett semmi rosszat. (elkalandnak)

Ádám.

Ah szem kötszer, elkűnétő kár
E' prózai világból már egészen.

Lucifer.

Dehogy tűnt, hát az a' mézeskalács,
Virág csokor, az a' tánczgatyahuzó?
Mi volt egyéb? csak olly fényás ne légy,
És ábrándozni van még tárgy elég.

Ádám.

Mit ér, ha a' nyervágy, kaszonlesés
Oláhodik körül's önzetlen
Emlékezetség nincs már a' világon.

Lucifer.

Az is akad az iskolás padok közt,
Hol még az élet nem gardálkodott.
Ő itt jó" néhány illyen czimbora. –

Néhány tanuló jó" sétában.

1ö tanuló.

Vigan, fiúk, mögöttünk a' tenész,
Ma élvezünk valami deresset.

2ik tanuló.

Ki a szabadba, a' várost utálom,
Korlátolt rendét, e' falmaz világot.

~~3ik tanuló~~ Valakinek ~~próbáljunk~~ összetürni,
~~Emlékezetesebb a' veresedést~~,
Ez izgató és férfias mulatság.

1ö tanuló

Ragadjuk el e' ~~szoldost~~ ölébül
Lányaikat, ~~ötök~~ ~~hajni~~ háborúi is,
Azután szabadba siessünk velök,
Néhány pohár sör és szivre van jénk.
I esztelig ~~győzelmünk~~ emlékivel
Biros pofák közt hercegek lesznek.

4ik tanuló.

Dicső, dicső, összeutni a' philisterr.

1ö tanuló

Összébb fürtön szigyünknek társait –
I mulatni, úgy a' hogy most közünk velök,
Mig eggyet a' kalóczis lelkesedve
Nagyobb i szemesb' ~~szinkör nyitandó~~ előttünk. (elhaladnak)
színlés színkör nyitant előttünk)

Ádám

Kedves látvány ez é' lapos világban,
Szebb kor csiráját dajtá benne szűm.

Lucifer.

Meglátod, á' csíra mivé fejlik.
Le tárvak a mait tanterem gyorsít.
É két gyárost, ki itt felém közelg,
Kifejtjen az vala, mik most é' fiúk.

per. Két gyáros beszélgetve jő.

1ö Gyáros

Hiába, a versenyt nem állhatom,
Mindenki ar olcsóbb után esenq,
Árum jóságát kell megveszteqetnem.

2ö Gyáros.

A munkabérek kell csökkenteni.

1ö Gyáros.

Azt nem lehet, most is lázongnak még,
Hogy meg nem bírnak élni á' kutyák,
S van is kin á' panaszban egy kicsi,
De kit ki mondja, hogy nősülj Gyerek,
Ki mondja, hogy kar gyermekök legyen.

2ö Gyáros.

Erősebben kell kár befogni őket,
Dolgozzanak fél éjjel gyáracinkban,
Elég pihenni á' másik fele,
Kinek álmodni úgysem czélszerű. (elmennek.)

Ádám.

Elvéled. — Mért is hagyrad látnom őket. —
De mondd, kivé is lett az á' leány? —
Most, Lucifer, mutasd hatalmadat,
Segíts, hogy meg hallgassam.

Lucifer.

Lucifer se
Fecsérli erejét ily semmiségre.

Ádám.

Bi néked semmi, nékem egy világ.

Lucifer.

Nyerd el tehát. — Csak kívánni bírsz
Érzéseidet, hazugságtól ne félj,

Felelj' mint kendler, s tanyáidba dűl.—
Hangosan, hogy a ~~Mózestől~~ hallgatózó czigányasszony meghallja.
Most látja már, nyilvánul, mi kellemetlen
Álarcz alatt a szép közé vegyülni;
Mindúntalan új bántalomra bocsátnak.
Ha sejtené é' nép, hogy négy kajónak
Még nárma névbe szállandi'ában.
Másképp fogadna.

Sátán

Az valószínű.

Czigányasszony (félre)

E felfödözés szép sommát megér.

Ádámhoz.

Egy szóra kérem, — ön elvegyzett,
Én megbüntettem a' jövendöléssel,
Mert ennélkül nem lehet tudni,
Ki a' sátánnal négyen czimborálnak.

Lucifer. (félre)

~~Csak~~ No, még ez képe csak, ~~ez kóborlónek még~~ de vén szipirtyó.

Czigányasszony.

Önök kajónak már ma itt lesznek,
De, ami ennél még örvendetesebb,
Egy szép leányka epedez önért.

Ádám.

S hogy nyerhetem meg?

Czigányasszony.

Hisz már az öné.

Ádám.

Elvirasított.

Czigányasszony.

Ép arczát öné lesz.
Meglátja, itt lesz ismét nem sokára.
Emlékezzék ~~meg~~ bár a' jósnő szavára. (el)

Ádám.

Lucifer. é' banya rajtad tréfált.

Lucifer.

~~[illegible]~~

El nem vitázom fényes ördeme't,
~~Ő tőlük rosszabb~~ Mert ő pótolja az ördög helyét.—

pet. (Egy nyegle taligán trombita szóval tömegtől környezve meg-
len's a' szín közepén meg áll. —

Jelenébb az A'nyegle'

~~Ekk~~ utánból! — Tiszteket nekem, Megőszült tudmán
~~Megőszülték A tudományban, örülök neg fejem~~, a fejem
Mikor természetnek titkos kincseit
~~Mig~~ ernyedetlen ~~mind~~ Jelkásom ernyedetlen szorgalom

Ádám

Minő csodás bolond ~~ez~~ az Lucifer ~~ez~~?

Lucifer.

Outpút. — A tudomány, mellyt nyegle, hogy megéljen,
Épen nint akkor, hogy tudós vadál,
Csakhogy több zaj' kell most, mint kelle hajdan nagyon.

Ádám

Ilyen mértékben azt sősem tudám.
Gyalázat rá.

Lucifer.

Arról ő nem tehet
Természete ~~hogy~~ ha fél s kerülni vágyik
Hogy ez ne álljon sértésre felelet:
Ő gratia speciali
Mortuus in korpitából:
Ha mainapig a'Idővein éjt, nagyot
Jutalmának kérésére juttott. —

A'nyegle

Az emberek javára fáradék,
S'mi itt van a' diéta eredmény:
Ez az edénykét elerebiczéz
Mellyből megújúl a' beteg, vén.
Ez szedtét hajdan a' nagy pharaónak.
Ez Tanúnak bűvös bájitalja,
Ez szépítőt használta Helene,
Ez Kepler astrologiája. —

Ádám

Hallod mit árúl? — Míg ni a' jövőben
Keresnék a' ~~tudnyos nagyobbat~~ pénzt, ő a' régi lefolyt

Lucifer.

Soha se tiszteletes a' jelen. . . .

Mint embernagyság a' kalószobában.
Nőnek az öt évi házas állapotban —
Már azt is tudják, hogy szeplője kány van. —

A nyegle.

Vegyetek, ím, nem bánja meg kitörését,
Hogy akaratom még nem volt és nem is lesz.

A tömegből.

Ide vele. — Nekem bármelyik elkell —
Ah mily szerencse — Milyen drága vétel.

Lucifer.

Nő lett, e' nép, mely ért már szeret' nem tisz,
Ami csodás, hogyan kacérkodjék még is. —

Éva Annyjával visszajő, a czigányasszony suttogva követi:

Éva.

Hasztalan beszéd, hisz ismerünk már.

Czigányasszony.

Ne üdvözüljek, hogyha nem igaz.
Olyan szerelmes ünbe az az úr,
Hogy mérnem még madressze-ének veszi.
Mint kerecsegasszony, olly szállást lakik,
Szénakazba, tánczra négy lovon robog.

Anya.

Ha jól felavesszük százszor csélcsenübb,
Mint ebkervadni kalóda" alatt
Egy szurkos varga büzös műhelyében.

Czigányasszony.

Csak nézze ön, ott áll, — hogyan keres,

Éva.

Elég nem szép, hogy még nem lása meg. —
Kerekképnem, kartusa ürias. —

Anya.

Nekem még tárisa szinesen ellenemre,
Bár orra kissé horgas, lábe görbe,
De olyan tüzes, éltes férfiú. —
Megyek, leányom. Legjobb üdvedjárás
Ha magaszobre hagylak egy kicsit.

Czigányall (vidámkor)

Lám, itt van a' szép, mint gyed öncsét. — —

Ádám
Repülök hozzá. – Oh mi kéj – mi kéj!
Czigányasszony.
De közbejárót nem kell elfeledni.
Lucifer (pénzt ad neki)
Társamtól a pénz, tőlem kézszorítás.
Czigányasszony (kelletlenkedve)
Uh! Jaj mi kis szemű kéményseprő. (el)
Lucifer.
Kéjét érzem
Ha az vőlegény, kit játszottveri banya. –
Éva. (Ádámhoz)
Vehetnél ön vásárfiát nekem,
E szépítő szer mint kenálkorik –
Ádám.
A nőiség varázsa arcodon
A szépítő szer, nélkülnek párja nincs. (A nyeglemalatt el
Éva
Ah, ön nagyon kegyes.
Ádám.
Ne szégyenítsd meg:
Gyémántot, gyöngyöt fűzött szép nyakadra,
Nem, mivel érdemi akarnám,
De nevet méltóbbhelyen már nem nagyoghat. –
Éva
Amott odább láttam sok ékszer árust,
De nem való az ilyen szegény leánynak.
Ádám.
No hát nézzétek meg.
Lucifer. Ah feleleges.
Kitűnő ékszer van velem eserleg.
jelt. Ékszereket ad át, melyeket Éva nagy örömmel nézeget és próbá
Éva
Mi szép, mi kedves, mint ilyet ezt nyújtod –
Ádám.
De ezt a szívet – ezt többé ne lássam.
Éva
Eldobhatom, ha ellenére van. (elveszi)

Lucifer.

Helyes, majd ezt még ráérsek. (ráköt)

Éva.

Mi az?

Sikoltást hallok, vagy csak képzelődöm?

A sötétből Ezalatt egy elétülés hozná ki Lucifert a színen keresztül, néps tolongutána.

A tömegből.

Siessünk. — Mondtam úgy-e, hogy ni gyáva. —
Most is dacos még. — Fel csak, fel utána!

Ádám.

Mino' zaj ez, mi hallatlan tolongás?

Éva.

Azaz anak. Beh jó, hogy itt vagyunk.
Gyerünk mi is, az olyan izgató, e látvány,
S még alkalom vagyon mi ~~is~~ ekkoron.

Ádám.

Mi bűne a' kíványnak?

Éva.

Nem tudom.

Lucifer.

Közömbös is, de majd elmondom én.
Lovel gyárában dolgozott sokáig.
De az ónmérgek, s az sziva örökké,
Azt is több ízben kórházba jött került.
Kedves nejének a' szükség beszólt,
Lovel fia ifjú volt s jószivű,
Megtelték egymást és mindent feledtek. —

1ő Munkás.

Vigan pajtás! — markát kéjtől (vérzel el,
Neved körötted fényes név marad.

Lucifer.

A férj kiszóguál, s a' nőt nem lelé,
Helye betelt, munkát hiába kért,
Fellázadt sebe, fenyegetni nem,
Lovel fia pofonnal válaszolt.
Az ~~ellopott nak~~ kés a társ szivébe —
Most itt vitézk — a vén Lovel megörült. —

Fáradozó

Az utolsó szavaknál Lovel őrült mélasággal jő.

Lovel.

Hazudsz, hazudsz, én őrült nem vagyok,
Nem értem-é' mit súg fiam sebe?
Vegyed, vegyed, végetlen kincsemet,
S'tedd, hogy ne értsem. Őrülj meg inkább.

3ik Munkás.

Ne félj, ne félj, meg lészsz (boszúlva egyszer.

1ö Munkás.

Emelredjél fel, ők a' Sátánsabb...—

pet. Az elátkozt elhalad kincsével —

Ádám.

Velőt fagyasztó látvány, mit kincsesz?
Ki nemedje itt meg, mellyik bűnösebb
Avagy enyém a' társaság/talán.—? 15
Hol ez rokkad — bujám tenyészik a' bűn.

Lovel.

A társaság, igen.— Vedd kincsemet
Csak azt a' seb beszédét hadd ne értsem.— (el)

Éva.

Jerünk, jerünk, mert nem lejemzk helyet.

Ádám

Áldlak sors, hogy kivóvá' nem tevél.
Mi könnyü törvényt érni panaszon——
Könnyü ítélni a' feláldozottnak,
Ő' mikkly nehéz, ki a' szivet tudja,
Mélzányosban minden rejtőzetét.

Lucifer.

Ilyy elvek mellett jól nem érne véget.
A rosszat, mert rossz, senki nem cselekszi,
Az ördög is jóságremeket ígér,
S magáét véli mindenik erősbnek.
A törvénytudót széjel vágja a'
Kusztár csomót, mint gonalait
Ezer jobilandrajo szét nem bontaná.—

pet - Ez alatt a Tonverkez érkezik, mellynek egy fülkéjében szent képe

Éva

Megállyunk csak, barátom, egy kicsinyt,
Hadd tűröm e' szent lépcsőt csókomat ...—
csókromat

Lucifer (sírva)
Ne hadd, ne hadd, hogy végünk van kívülünk.
Ádám.
Értetlen gyermek — én nem gáfolom. —
Éva / Megrezdam e képről, még mint kis gyermek, elkéném meg,
Megemlékezni; hogy ha elmegyek
Előttem is mindenkor jól esik. —
Mindjárt meglesz már, s futva pótolandjuk
Mit elmulasztanak.
(A virágcsokrot fel dűni a képpuelle, de az kinteleu le lemvad és nyakáról, kanjáról az étszerek gyíkakta változva leperegnek.
Istenem, mi ez?
Lucifer.
Hasonlatan intettelek. —
Éva.
Segítség!
Ádám
Nyugodtan, kedves, a' nép megfigyel —
Te Ezentúl ilyen szép étszer jó" nyakadra. } dúsabb
Éva.
El tőlem, el, segítség, ördögök!
Szemfényvesztők és egy nőt vesz dolgozatány
Így nyugvából egy betűtlen nőt. —
nek: A nép csoportosúlni kezd, a czigányasszony rendőrökkel jó".
Czigány asszony.
Hamis pénzt adtak, itt kell lenniök,
Higanyja olvadt marokban.
Lucifer.
Talán
Markodban volt, nem a' pénzben hiba. —
Ádám el innen, itt nem jó mulatni!
A Tonerbe dűnek, s míg lent a csoportozás és tanácskozás növekszik, ismét megjelennek a' bástya tetején.
Ádám
Ismét csalódtam, azt hivém, elég
Ledönteni a' műtnak rémeit
S szabad versenyt szerezni az erőknek. —

Kilökém a gépből egy fő csavart,
Melly összetartá, a' kegyeletet,
S pótolni elmulaszám más erősbbel.
Mi verseny ez, hol egyik kandosan
Áll a' nézetlen ellennek szemében,
Mi függetlenség, hol ékezik
Ha az egyes jármában nem lejt.
Kutyáknak harcra ez egy szoros példa.
Ez társaságot kívánok helyette
Melly véd, nem bántot, bordát, nem riaszt,
Közös erővel összeműködik,
Minőt a' tudomány esmét magának,
S' mellynek minden érte lem viraszt.—
+ Ez elfog jönni, érzem jót, tudom,
Vezess, veress, Lucifer e' világba.——

Lucifer.

Hiú ember, s mert korlátolt szemed
Zilált csoportot lát csak oda lent,
Már azt hiszed, nincs összeműködés,
Nincs rendszer az életnek műhelyében?
Nézz két egy percre szellemi szemekkel,
S' látsd a' munkát, mellyet létre hoznak.
Csakhogy nekünk ám szem kicsiny nagoknak.—

Besötétül. Az egész vásár csoportozatta alakúl, melly a szín közepén tátongó síron áll, azt körülhancsolja, mi egymás után mind beléje ugornak, részint némán, részint amint egymásután szólíttatnak.—

Kar.

Csak rajta, pengjen a kapa:
Ma kell végezni, holnap késő",
Bár egypár ezredév után
Még minden nem lesz kész a' nagy mű.
Bölcső" s koporsó ugyanaz
Ma végzi amit holnap kezd el,
Örökké' éhes s jóllakott,
Mi naponta bénegy, holnap felkelt!

(per+ A félórharang megcsendül.

Megcsendült im az est harang

Bevégezőél nyúgalomra,
Kiket a' reg éj lépre kél,
A nagy munkát kezdjék el újra. —

A bábjátékos.

Ím a' komédiát lejátszám,
Mulattattam, de nem mulattam. +

A kovácsmárvos.

Kiütöm mindenik borát,
Vendégeim, jó éjszakát!

A kiskány.

Kis ivolyáim mind elkeltek,
Majd éjak sérönön lerennek.

Czigány a Vízony.

Jövőjét vágyja látni minden:
S szemét beteínyzá most éjjelen.

Lovel.

Kinekem nem nyújta boldogságát:
S most ingyen nyúgalmat ha'lá'tok.

Munkás.

A két lelkek, a szombat est itt,
Kinyugszom végre fáradalmit.

Tanúló.

Álmodtam szépet — felzavartak,
Szép álom, jöj, most már folytatlak.

Katona.

Hivém, derék vagyok nagyon,
S egy rossz gödörben megbukom. —

Kéjhölgy.

A mámor elszáll, a' festék lemen,
Itt akky hideg van, jobb-e odalent?

Az elitélt.

Maradj, bilincs, a hitvány por felett,
Mái törvényt sejtek e' tüzeöb nyelv.

Anyegle.

Egymást szedtük rá' azzal, hogy tudunk:
Most a' valónál mind elámulunk.

Cvá.

Mit állsz, tátongó mélység, lábaimnál!

Ne hidd, hogy éjed engem elriasszt:
A por hull csak belé, e föld szülötte.
Én glóriával általlépem azt.
Szabadelem, tökéletes ifjúság
Nemtője tár utat örök honomba;
E' földre csak mosolyon hozz gyönyört,
Hol napsugár gyanánt száll egy-egy arc arra.

Jocth. Fátyolát, palástját a sírba ejtve, dicsőülten felemelked

Lucifer.

Ismered-é Ádám?

Ádám.

Ah Éva, Éva! —

12ik szín.

Ü alakra épült nagyszerü pkalanstérmü udvara. A két szárny földszintje nyilt oszlopos csarnokot képez. A jobb oldali csarnokban mozgásban levő" kerekes gőrgépek körött munkások foglalkoznak. A baloldalában a' legkülönfélébb természettudományi tárgyak, mechanikai eszközök, csillagászati és chemiai müszerek, egyéb különösségek museumában egy tudós müködik. Mindenfelé a' pkalansterekben tartózók egyenlőcsn vannak ölelkezve. Ádám és Lucifer az udvar közepén felemelkednek a' földből.

Ádám.

Mi ország ez, mi nép, mellyhez jöttünk?

Lucifer.

E régi eszmék többé nincsenek.
Nem-é volt-e kis szerü a hon fogalma? — Curhi
Elvitelen szülte egykor azt,
Szükkeblüség, versengés védte meg.
Most már egész föld a' széles haza,
Kör cél felé társ-mársnak minden ember
S a' csendesen folyó szép rend fölött
Tisztelve áll örült a' tudomány.

Ádám.

Beteljesült hát lelkem ideálja,
Ez mind derék, ezt így kivántam én is,
Egyet bánok csakis a' haza fogalmát,
Megállott volna az tán, úgy hiszem,
S új rend kört is. Az emberkebel

Korlátot kíván, fél a végtelentől,
Belterjében vészt, hogy ha szétterül;
Ragaszkodik a' múlthoz és jövőhöz;
Telek, nem lelkesül a' nagyvilágért
Mint a' szülők sírjáért lelkesül.
Ki a' családért vérét ontaná,
Barátjáért legfelgébb bőnye van. —

Lucifer.

Észményedet, mint látom, elveted,
Előbb még, mintsem vesztesülnöd.

Ádám.

Korántsincsen, de kandivá levél:
Mi esme az, melly a széles világot
Egyegyé olvasztja, melly a' lelkeket,
Az emberszív e szent, örök tüzét,
Mit eddig szár hitványsággal szívott,
Fáradságos harcra szaktanyolt ki csak,
Nemesb czélhoz versenlendi végre. —
De mondjhol állunk mégis, mitly hely ez?
Adjad vezess, hogy lelkem' kéjelegjen
A' boldogságban, mellyet annyi harcra
Jól érdemelt díjul kapott az ember.

Lucifer.

Sok mai hasonló bőrt ez egy pokolnyi,
Tanyája az új' eszmék emberének. —

Ádám.

Jerünk tehát.

Lucifer.

Megállj; ne oly sietve.
Előbb levetjük ezt a' régi bőrt,
Ha mint Ádámt Lucifer lőtkerjük,
Nem hinne bennünk e' tudósvilág,
S megsemmisülnénk, vagy tombikba zárna.

Ádám.

Mitlyen bolond beszéd ez már megint.

Lucifer.

Már az nincs mértékjén a' szellemvilágban.

Ádám.

Tégy kit, amit akarsz, de szaporán.

pet. Lucifer mindkettőjöket átalakítja a pokalansterbeli lelkek hasonlatára.

Lucifer.

Im, vedd e gúnyát. El kajszíreidtől —
Készen vagyunk. —

Ádám.

Szóljunk be e' tudóshoz.

Lucifer.

Üdvöz légy, tudós!

A tudós.

Meg ne háborítsd
Nagy művemben, nem érek rá' fecsegni.

Lucifer.

Nagyon sajnálom. Mink az eredeit
Pokalansterből vagyunk tudósjelöltek,
S' ilyly messze útra nagy kínod hozott.

Tudós.

Dicséretes buzgóság, mondhatom.
De kész művem most félben is maradhat,
Csak a' meleg ne fogyjon lombikomban
S' akaratomnak engedd az anyag. —

Lucifer.

Ah nem találtam, megmaradt tehát
Még benned is, ki a' természetet,
Embert leszűrted, mint végső salakt
A nagy tudóság. —

Tudós.

Most mulaszthatunk már. —
De melly szakmába tartozol sajátlag? —

Ádám.

Mi a' tudvágyat szakhoz nem kötöd,
A' pillantásod vágyjuk az egésznek. —

Tudós.

Az helytelen. Kicsinyben rejlik a' nagy,
Olyan sok a' tárgy, s' életünk olly rövid.

Ádám.

Igaz. — Tudom jól, hogy kell ollyan is
Ki homokot hord, vagy követ faragj:

Nélküle nem emelkedik terem.
De ő' csak a' homályban tévelyeg,
S fogalma sincs arról, ~~mi~~ segít. — Miben
Csak az épületét látja az egésznek,
S bár megtanagni nem tud egy követ,
A művet ő' teremti istenül. —
Ily épületz nagy a' tudásban is.

Lucifer.

S ezért jövünk ~~te~~ hozzád, ó' nagy ember.

Tudós.

Az jót tevéstek, méltányolni tudlak.
A tudománynak garadog ágai
Egy organismus sok külön vonása,
Együtt igéző' csak.

Lucifer.

Szép hölgy gyanánt.

Tudós.

De minda mellett a' vegytan czupán —

Lucifer.

Az a' köjép, hol élete lakik. —

Tudós

Találtad.

Lucifer.

Ez mondá a' matheseisről
Előttem már egy mathematicus.

Tudós.

Ithiságból mindenki önmagát
Tekinti látkörében a' középnek. —

Lucifer.

Te jól választád kedvenc tárgyadúl
A chémiát.

Tudós.

Abban nyugodt vagyok. —
De kéz nézzük meg a' museumot.
Társtalan az egész mai világon,
Az ősvilág kitalt állatjai
Valódi példányokban állnak itt
Mindjok kitömve. — Ezenkívül talánd ezt

Apáink kört, míg barbarok valának,
Megosztva vélök a' világ uralmát. —
Maradt feléllök sok csudás mese,
Például erről, hogy gőzmordonyúl volt.

Ádám.

— Csak is Ez ló, de koronáló fajta mondhatom
Más állat volt ám hajdan Alborak.

Tudós.

Erről megtért, hogy barátúl
Tartá az ember, inggyen, munka nélkül,
S fel bírta fogni, hű elismerésel
Lesvén, az ember gondolatait.
Mi több, mondják, hogy elsajátítá
Bűnét is, a' tulajdonnak fogalmát,
S mint ő ördöngös érte életét. —
Ez így beszélem csak, mint írva van,
Nem mintha hinnem mind felkéklemül
Sok őrültség volt a' múltban, sok ábrándos,
Melyből ránk szintén e mese maradt.

Ádám.

Ez a' kutya — Mindáll, mit róla mondasz. —

Lucifer.

Vigyázz, Ádám, elárulod magad. —

Tudós.

Ez a' szegénynek rabszolgája volt.

Ádám

Mint a' szegény meg őrzé gazdagodnak.

Tudós

És a' puszták királya.

Ádám.

Az oroszlány —
Im itt a tigris, itt a' fürge őz;
Mi állat él tehát még a' világon?

Tudós

Mind' kérdés, hát nálatok nem így van?
El'ami hasznos, és mit ekkorig
A tudomány pótolni nem tudott:
A disznó és a birka, de koránsem'

Olyan hiányosan már, mint minőnek
A kontár természet megalkotá:
Az élő szív, ez hús-s gyapjú tömeg,
Melly, mint a' lombik, érzéseinek szolgál.
De úgy látom, hogy ezt, mind ösmered,
Látsunk tehát más' ásványaink.
Nézzétek milyen roppant szép darab:
Egész hegyek valának illy anyagból,
Az emberek már készen szedheték
Mit most a' légből szűr a' tudomány,
Nagy fáradsággal. Ez az ércnek itt
Vasnak nevezik, s még el nem fogyott
Az alumínért nem kellett kutatni. —
Ez a' darabka az arany, nagyon
Nevezetes s nagyon haszontalan.
Mert még midőn az ember vak hitében
Imádott felsőbb lényeket magának,
Felülállókat még a' sorson is:
Ilyennek hitte az aranyat is,
Oltárain jólétet és jogot,
Mindent mi szent volt, áldozott, hogy egy
Szőke darabját bírjon megszerezni,
Melyért cserébe mindent kapdatott, —
Csodálatos tény, még kenyeret is. —

Ádám.

Más, mást mutass, ezt is mind ismerem.

Tudós.

Valóban nagy tudós vagy, idegen.
Lássuk tehát az ős növényzetet.
Im itt van az utólso rózsa, melly
Nyílt a' világon. Haszvalan virág,
Más százezer tűzvérrel foglala el
A legbujább tért a' lengő kalászoktól;
Nagy gyermekek kedves játéktere.
Sajátságos jelenség az valóban,
Mint kapdak egykor ilyen játékokon,
Virágot termi még a' szellem is:
A költészet s hit ábrándképeit,

'S csalóka álmok karján ringatózva
Elkésorolta a' legjobb evőt,
Hogy élvezéjja párlagon maradt.
Itt őrizünk még ritkaság gyanánt
Kéz illy müvet. Az első, költemény;
Irójat akkor, még midőn bünös
Önkittel az egyén érvényt kivánt,
Homlokát hintá. A' örömön világot
Rajzol le abban, tkadesnek nevezvén.
Még megcsáfolták már minden sorát.
A' másik Tacitus Agricolája,
Nevetséges 's négis sajnálatos
Fogalmak képe a' barbár világból. —

Ádám.

Hát fenmaradt még e rekány levél
A nagy napokból, miket végrendelet,
'S nem kivja négis láugra gyujtani
A kores utódot, tettre ingerlevén
Mellyt mesterkélt világokat lerdönte!? —

Tudós.

Helyes megjegyzés, akárkik ni ezt,
A' néreg, mellyet rejt, nagyon veszélyes,
Azért nem is szabad olvasni másnak
Csak akki kaptan ever meghalad,
'S a' tudománynak szentelé magát.

Ádám.

De hát a' dajka tündér dagai,
Ezek Nem ~~csapkegtetnek~~ ollnak -e' a' gyönge szivbe
Sejtelmeket?

Tudós.

Igen biztos, s azért
Dajkáink a' magasb' egyen lerekről
A' nértaurót beszélnek gyermekeinknek. —

Ádám. (tétve)

Ah gyilkosok, nem fétek-e' egész
Sat legszebb korától a' szűt megrabolni! —

Tudós.

Menjünk tovább. — Im itt e' műszerek,

Műtárgyak mily csodás alakzatúak.
Ez álgyu; rajtat rejtélyes jövőirás:
Ultima ratio regum. – Hogyan
Használtatott, ki tudja? – Ime kard,
Az nem volt gyilkos, aki ezzel ölt.
E kép szabad kézzel készült egészen,
Fél emberéltet vett talán igénybe,
Ez tárgya, nézd, csak kóbortos mese.
Ma a nap végzi e' mindent helyettünk
S míg az ~~holnapot~~ valóvá idealisál,
Ez mély hüvegyel szolgál: czélainknak.

Ádám (Évához)

De a' művészet, a' szellem maradt el —

Tudós.

E szárszerü tárgy, mellyen czifrák mind,
Mi gyermekes. A serlegen virág,
A székszámlán a brándos arabeszkek,
Ember-kezek pazarlott műve mind.
Tüdőtöbb-é a' víz azon pokárból,
Kényelmesb-é e' széken az ülés?
Most gépeink teremtnek mindezt helyettünk,
Legczélszerübb, legegyszerübb alakban
És a' tökélyről ők keresztedtek,
Hogy a' munkás, ki ma csavart csinál,
Végső" napjáig a mellett maradjon.

Ádám.

Azért nincs élet, nincs egyéniség,
Melly mesterein túl ~~tárgyon~~ tárgyon, semmi műben. –
Hol lelsz itt tért" és gondolat
Bebirányítni égi származását,"
Ha kiirdni vágyik és körültekint
Ezen szabályos, e' rendes világban
Még a' veszély gyönyörét sem leli,
Nem tel csak egy verengező" vadat se'.
Csalódtam hát a' tudományban is:
Unalmas gyermekiskolát lelek
A boldogság helyén, mit tőle vártam.

Tudós.

Nincs-é bekötve a' testvériség×?
Hol szenved ember anyagi hiányt×?
Valóban, illy esmérk megérdemelnék
A megfenyítést.

Ádám.

Mondj hát az esme,
Melly egy ilyen népbe egységet lehel,
Melly, mint közös czél, tellesitni tud?

Tudós.

Az esme nálunk a' megélhetés.
Midőn az ember földén megjelent
Jól bévezetett élétkamra volt az×:
Csak a' kezét kellett kinyújtani,
Hogy készen szedjen minden, a'mi kell.
Kollött tehát meggondolatlanúl,
Mint a' sajtféreg, s édes mámorában
Ráért negédjes hypothesisekben
Kereseni ingert és kötkészeket.
De már nekünk, a' legvégső" falatnál,
Tudakodnunk kell, a' honnan várva még,
Hogy el hogy a' sajt és éken veszünk ki.
Négyezred év után a' nap kihűl,
Növényeket nem szül többé a föld;
Ez a' négyezred évhát a' mienk,
Hogy a' napot pótolni megtanúljuk.
Eleg idő" kínálja' tudakozónak, kiszem.
Tűző"szerül a' vízt ajánl korik, ínséc,
Ez oxidálót legkínkarvább anyag.
Az organismus titkai kézzel
Állnak ma is már a' föllepleztéshez. —
Épen jó, hogy beszédünk erre vitt,
Majdnem feledtem volna tombékom,
Mert én is ép' e' tárgyban dolgozom.

Lucifer.

Nagyon vevő" az ember, hogy be már
Lombéktor tér, midőn organisál. —
De hogyha tévedne is mivel,
Mi szörny lesz az, mi szívtan gondolat,

Szerelmi érzés, melyre tárgya nincs,
Lény, mellyet a természet elfogad,
Melyben nincs ellenzét, nincsen roham,
Ha nem sorbakozlandja az egyen.
Somman veendi ennek jellegét
Minden minden kalaiktól, szenvedéstől,
Egy szűk üvegben kelve öntudatra?

Tudós.

Nézd, nézd hogyan forr, néz mikint nagyog,
Pezsgő tünékeny alakok morognak,
Ezen mikor e jól elzárt üvegben
A vegyrokonság és ellenkedés
Mindössze vág és kényszerülve lesz
Engedni az anyag kívánatomnak.

Lucifer.

Bámullak tudós. Még csak azt nem értem
Tudnád-e tenni, hogy, mi most rokon,
Ne vonzza egymást, és ne bírje el
Az ellenzét.

Tudós.

Mint? budar beszéd;
Örök törvénye ez az anyagoknak.

Lucifer.

Ah értem, mondd csak el, mi a lapúl?

Tudós.

Mint a lapúl? Törvény, mert így vagyon,
Mutatja nékünk a' tapasztalás.

Lucifer.

A természet fűdője vagy tehát csak,
A többit ő magában végezi. —

Tudós.

De én szabom korlátit az üveggel,
S kivonszolom a' rejtély es homályból.

Lucifer.

Nem látok eddig még élesjelet.

Tudós

El nem maradhat. Én így kiléptem
Az organismus minden lelkait,

Ki százszor boncolám az életet, —

Ádám.

Hullát fogál fel csak mindannyiszor.
A Tudomány sainál követi csak
A meglevő ifjú tapasztalást,
S mitsüt bérencz költője a királynak
Kész commentálni a nagy tettekről,
De megjósolni kivalása nincs. —

Tudós.

Mit gúnyolódol, nem tárjával-é,
Egy szikra kell csak, és életre jő"? —

Ádám.

De azt a szikrát, azt honnan veszed,?

Tudós.

Csak egy lépés az ~~nélkül~~ a mi még látva van.

Ádám

De ezt az egy lépést ki nem tevé
Az nem tett semmit, nem tud semmit is.
A többi mind ~~tönn~~ volt az üdvezon,
A legszentebbe jő'ez egy veretne. —
Oh, lesz-e aki egykor megteszi'? —

pet. Ez alatt a' lombik felett lebegő" füst sürüdni kezd és dörög.

A föld szellemének szava (a' füstből)

Nem lesz soha. — Ez a' lombik nekem
Nagyon sürü és nagyon tág. — Hisz te ismersz,
Ádám, ugy-e'? — most még nem is gyanítnak. —

Ádám.

Hallottad-e' e szellemszózatot,
Oh nézd, oh nézd, te gőgös gyönge ember,
Hogy bérnál azzal, aki' ott lebeg. —

Tudós

Őrülve rohan. Ah aggódom miattad.

pet. A lombik elpattan, a' szellem eltünik.

A lombik elvört, ujra kezdhetem
A nagy müvet. Midőn már ért a cél,
Kisded görönyöm, a' dőne vak eset,
Elejt.

Lucifer

Végzetnek kivtán kajdanán.
S kevésbbé szégyenítő volt katalma
Alatt megtörni, mint engedni most
A dőre vak esetnek. — Mit jelent ez?

Cet. Csengetnek.

Tudós

A munka megszünt, jő a' sétaóra,
Itt jönek a' gyárak ből, a' nevőről,
Most kapni élelmiszert
Most ~~enni~~ ~~kenyeret~~ a' kis vékeccel,
Most ozsonnak be a' nők s gyermekek.
Jerünk oda, elolgom lesz nékem is.

(Hosszú sorban férfiak jönek, maikban nők, nehányan közöl
ök gyermekkel, körtük Éva is. Az udvaron mindnyájan
kört képeznek, egy aggastyán előjök lép. Ádám, Lucifer s a'
tudós az előtérben állnak a' museum mellett.)

Az aggastyán.
Harminczadik szám!

Luther (a sorból kilépve)
Itt vagyok.

Az aggastyán.
Te ismét
Mértéktelen jüdöltted a' kazánt,
Valóban úgy látszik, hogy szenvedélyed
Veszélybe hozni az egész ~~ha~~ halandóságot.

Luther.
S ki állna ellent a' csábnak, midőn
Szikrázva, bőgve a' vadult elem,
A láng ezer nyelvével vesz körül,
Elemi kívánsággal megsemmisíteni:
S ott állni bátran, sőt tovább,
Jól tudva, hogy halálmunkában vagyon. —
Nem ismered te a' tüzet varázsát,
Ki csak fazék alatt ismered azt. —

Az aggastyán.
Hiú beszéd, ezért ma nem ebédelsz.

Luther (visszalépve)
De holnap éjjen szítom a' tüzet.

Ádám.

Mit látok? ezt a' férfit ismerem.
Ez völt Lucker.

Az aggastyán.

Kétszáz kilencvedik.!

Cassius (kilépve)

III.

Az aggastyán.

Tégedet harmadszor intelek már,
Hogy ok nélkül keressz veszekedést.

Cassius (visszalépve)

Ok nélkül, mert hogy nem panaszkodom.? —
Gulya, ki már segítséget keres
Míg karja ép. Vagy gyöngébb volt-e talán
Ellenfelem, mint nem védé magát.? —

Az aggastyán.

Ne feleselj. — Nem menti koponyád
Rossz akarása sem' kajlamot,
Mert az nemes, mert az hiánytalan.
De vened ollyt forrongó és szilaj;
Gyógyítni fognak afmég megszelídülsz.

Ádám.

Ah Cassius! ha ismernéd, ki véled
Philippinél csatázkodám. — Hát odáig
Birné a' rossz rend, a' diskordia
Tévedni, hogy egy ilyt nemes lelket
Csak gárjául van, s jel sem ismeri.

Az aggastyán.

Négyszázadik szám.

Cláudó (kilépve)

Hallom.

Az aggastyán.

Már megint
Úgy elmerülsz a' lomtképeidben,
Hogy a' rádbízott munka kárba megy.
Hogy ébren légy, borsón fogsz térdepelni.

Cláudo. (visszalépve)

Még a' borsón is szépet álmodom.

Ádám.

Ah milly szerep jutott, Lúcifer, neked
A társaságban, mellyt után epedtél! —

Az aggastyán.

A hetvenkettedik szám.!

Mihel-Angelo (kilépve)
Michelz
Ime itt. —

Az aggastyán.

Rendetlenül hagyád el műhelyed.

Mihel-Angelo

Igen, mert mindég szép láthar csinálkam
És' arcia' legkitűnőbb alakra.
Sokà könyörgtem, hagyjàk művoscímnom,
Engedjèk, hogy vésszek rà ~~egyhöheket~~ holmi díjat,
Nem engedték. Kivántam váltorásért
A szék számláját, mindent kasztalam.
Megőrülésher voltam már közel,
'S ott hagytam a' kört, ott a' műhelyet. (visszalép.)

Az aggastyán.

Ç rendbontásért a' szobába négy
S nem élvezed e szép meleg napot.

Ádám. Mily
Mihel-Angelo, ~~Mihel-Angelo~~, ~~mily~~ rekot lehet
Szüd ötletének, hogy nem bír teremteni. —
Oh mennyi' ösmeró mindenfelé,
Ç' mennyi' szellem, mennyi' öserő,
Ez vélem karczol — Az martír halálo bab,
Ez Stürner. ég. ~~megtalálta~~ a' világ derét,
S Mi' egy ~~parlamentből~~ ~~millionyosból~~ körivé szürte
~~Nem~~ Az állam. Oh Lucifer, jó' jövünk;
Nem bírja lelkem e' tátványa tovább. —

Az aggastyán.

Ma lét gyermek kötè be az időt,
Melly ben szükséges volt az anyagod,
Most a' közös növelde vánja öket,
Elő", elő"!

Éva és még egy nő" gyermekeikkel kilépnek. —

Ádám.

Mi vaggyogó jelenség!

Meg van hát e rideg világnak is
Költészete!

Lucifer.

Nos Ádám, nem megyünk?

Ádám.

Sőt inkább itt fogunk csak megnyugodni.

Az aggastyán.

Tudós! vizsgáld fejlődésüket
E gyermekeknek.

pedit. A tudós észleli a' gyermekeket.

Éva.

Óh, mi vár reám.

Ádám.

E hang!

Lucifer.

De mit is kapsz e' körsorsu nőtől,
Ki semirámis csókját ízlelé?

Ádám.

Még akkor ez nem ismerém.

Lucifer.

Ah, úgy!
Ez régi dalja a' szerelmesnek:
Azt tartja mind, hogy ő" fedezte fel
A szenvedélyt, előtte senki még
Szeretni nem bírt, és ez így megyen
Nehány évezred óta szünetlen.

Tudós.

E gyermeket orvosnak kell tanítni;
Ebből pásztor lesz.

Az aggastyán.

El tehát velök.

pedit. A gyermekeket el akarják vinni. Éva ellenáll.

Éva

Hozzá ne nyúlj! e gyermek az enyém:
Ki tépi őt el az anya kebelről!

Az aggastyán.

Vegyétek el, mit keresek még vele.

Éva.

Ah gyermekem. / hisz-én nemo tápláltatok
Szivem vérével. — Hol van az erő"
Melly é' szent kapcsot pattant el szakítni bírja?
Lemondjak-é' hát rólad mindörökre
Hogy elveszsz a' tömegben, és szemem
Türkésző" gonddal hasztalan keressen
A' hát egyenlő" ídegen között?[2]

Ádám.

Ah emberek, ha van elő"tletek szent,
Hagyjátok el[z] nőnek anyjának gyermekét.

Éva.

Ugy-e, ugy-e, te a' lélek ídegen.

Kaggastyán.

Menész játékot üresz ídegen,
Ha a' család elő"ítéletét
Éledni hagyjuk, rögtön össze dől
Minden vívmányod a' szent tudománynak.

Éva.

Mit nékem a' fagyasztó tudomány,
Bujjék, midőn a' természet beszél.

Kaggastyán.

Megler már.

Ádám.

Hah. / korlát ne nyügjedek,
Amott van egy tanú, megtanítalak
Hogy kell szeretni.

Lucifer.

Álomlejs, ne nyomúlj.

Ádám vállára teszi kezét, ez megdermed.
Érted szemeinek végzetes hatalmát. —

Éva.

Ah gyermekem. / (össze roggyan, gyermekét elvészti.)

Kaggastyán.

Ekét nő" pártalan,
Jelentkezzék ki párjával igényli.

Ádám.

Ezt én igénylem.

Kaggastyán.

Tudós. 's véleményed.

Tudós.

Rajongó férfi és idegbeteg nő
Koros nemuredéket szül, ez nem helyes pár.

Ádám.

De én nem állok el, ha ő akarja.

Éva.

Téged vagyok, nagylelkű férfiú.

Ádám.

Szeretlek hűtlen, szívem egész kevével.

Éva.

Szeretlek én is, érzem, mindörökké.

Tudós

Ez őrülés. — Sajátságos, valóban,
A múlt kicsúcsait feltűnni látni
Világos szárnyadunkban. — Honnan ez?

Ádám

Az édenkertnek egy késő sugára.

Az aggastyán.

Sajnálatos. —

Ádám.

Ne szánjatok. — Nincsen
Ez őrülés, mi józanságotokat
Nem érzéketlen. Hisz mi a' világon
Nagy és nemes volt mind ily őrülés,
Melynek higgadt gond korlátot nem ír. —
Szellem beszéd az, melly nemes kör öblében
Feléjük rebeg, mint édes zengemény,
Tanúja, hogy lelkünk vele rokon,
S megvetjük e' földnek hitvány porát
Keresve titkot a magas kör ölébe. —

pet. Évát az ölelve tartja.

Az aggastyán.

Ti hallgassatok tovább, körükbe őket vigyétek!

Lucifer.

Itt gyors segély kell. Ádám, siessünk! (elsüllyedn

13-ik Szín.

Az ür. Földünk egy szeletét a' távolban látszik, mind

kis[illegible]ebedve, mígnem csillagúl tűnik csak fel, a többiek közé vegyülök. A szem fel homályokat kerdöidik, mellyek vak sötétté válik lassankint. Ádám, mint öreg Luciferrel röjsülve. –

Ádám.

Örjöngő" röjtünk, mond[illegible] hová veted?

Lucifer.

Hát nem vágyt[illegible]?

~~Nem e vagyodban~~ mentem a' salaktól,
Magasb körökbe, honnan, hogy ha jól
Értettelek, roham szellem beszédét
Hallottad?

Ádám.

Az igaz, de itt hideg nek
Nem képzelém felejtik útamat.
E tér oly puszta, olly[illegible] idegen,
Mint hogyha szemrségcsérlő járna benne,
S keblemben két érzés küzdelme folyt:
Érzem, mi kitvány a' föld, hogy magas
Lelkem lekárja, vágyom el köréből.
De Es vissra sírok, fáj hogy elszakadtam. –
Ah Lucifer! nézz csak földünkre vissra,
Először a' virág tűnt el szemünkből,
Aztán az erdők rezgő lombjai;
A jól ismert táj szép kedves helyével
Tellem nélküli síksággá lapult.
Mi érdekes volt, minden elmosódott.
Most már a' szint körpül le rossz görönggyé,
A villám terkes felhő; mellyben ott lenn
Szent szózatot lyt a' pór s megriad,
Mi nyomorú párázatta' silányul.
A tömböl" tenger végetlenül
Hova, hová lett? szünke fölt gyanánt áll
A gömböl, mellyt keringve elvegyül
Mit ő' tán kört, s az volt egész világunk.
Ő Lucifer, aztán meg ő, meg ő, – –
El kelle tőlünk annak is maradni? – –

Lucifer.

Emelkedett szempontunkból, kiában,
Először a' baj vész el, az után

A nagyság és erő, míg nem marad
Egyéb ~~marhaság~~ szárnyaszegett, mint a' madarcsis — —

Ádám.

A csillagok mozdulatlan elmaradnak,
S nem látok czélt, nem érzek akadályt.
Szerelem és türedés nélkül mit ér
A lét. Hideg borzongat, Lucifer.'

Lucifer.

Ha eddig tartott csak ~~ki~~ nagy köröcséged,
Úgy térjünk vissza porban járásunk.

Ádám.

Ki mondja azt.? előre hát, előre
Csak addig fáj, míg végkép elszakad,
Melly a' földkör csatol, minden kötél. —
De hajh, mi ez, lélekzetem szorul
Erőm elhágy, eszméletem zavart.
Több voltál-e' mesénél Antaeus
Kiaddig élt csak, míg a' földanyával
Érintkezett.?

A föld szellemének szava.

Igen, több az mesénél.
Te ismersz már, a' földnek szellemét;
Csak ez lélekzem benned, tudhatod.
Itt a' sorompó, eddig tart hatalmam,
Térj vissza, élsz, — hagd át, megsemmisülsz
Mint árnyalag fény, melly éjjel vérében
Fiskándorik. — E' egyik a' föld neked. —

Ádám.

Dacolok véled, hasztalan ijesztesz,
Testem tied tán, lelkem az enyém,
A gondolat s igazság végtelen,
Előbb megsemmisülsz, mint anyagvilágod. —

A föld szellemének szava.

Hiú ember.! próbáld, és megbukol.
Előbb való-e vérsaidnál az illat
A lak a' testnél, és napnál sugára.
Oh, hogyha látnád arra ébredel
A végtelen ürben keringeni

Amint értelmet és kifejezést
Kenes hiába, idegen világban
S nem érez többé semmit és nem ért,
Megborzadnál. Mert minden felfogás
Co minden érzés mekly benned keriil, csak
Kisugárzása é' csupán anyagnak
Mit földednek hivsz, s mekly ha mási lenne
Nem lélekzhetnék többé; véled együtt. —
A szépet, rútat, üdvöt és pokolt
Csak szellemedből vonnád el magadnak,
Mekly kis karádnak rendét lengi át. —
Ah, a mi itten örökös igazság,
Egy más világban az talán képtelen,
S' ami lehetlen talán természetes.
A' súly nem lélek, a' lét nem mozog,
Mi itten lég, az ott talán gondolat,
Mi itten fény, az ottan hang talán,
S jegecből talán, mi itten növe=nő". —

Ádám.

Nem tanulnivód el lelkem **falfelé törni**. —

A föld szellemének szava.

Ádám, Ádám, a' végső" percz közelg:
Terj vissza, a' földön nagyobbá lehetsz,
Míg, hogyha a' mindenség gyürüjébül
Léted kitépjed, el nem türi isten,
Hogy megkörözhessed őt — s el vond kicsinyül. —

Ádám.

Ugy is nem **tanulsz** majd el a' halál? —

A föld szellemének szava.

A vén haragság e' kis szavát
Be nyomd, ne mondjátok a' szellemvilágban —
Egész természet zúgna rád tőle. —
Rendelő pecsét az, feltartá az Ur
Magának. A tudás almája sem
Törhetsz szakítá azt fel.

Ádám.

Majd én fel **töröm**.

Eltit. Tovább repülnek. Ádám egy sikoltással megmeredett.

Végem van.! —

Lucifer (kacagva)

Győzött két a vén harugság. —

perit (Amint Ádámot elkészíti magától:

E báb-istenség most már elkeringhet
Az űrben, új bolygókért, mellyen újra
Számoura fog kín élet fejtegetni. —

A föld st. ellemének Szava.

Korán e' kínöröm még, lucifer.!
Csak érinté az idegen világot,
Nem olly könnyü országomból kitörni. —
Honos szózat hiv, tény kiám magadhoz.!

Ádám (eszmélve)

Élek megint. — Érzem, mert szenvedek.
De szenvedésem is édes nekem,
Olly[an] isteni[ek] az, megsemmisülni. — — —
Oh Lucifer.! veress föl[d]enne vissza,
Hol olly sokat csalázdam kaszkadon,
Csalázdam újra, és boldog leszek. —

Lucifer.

S e' sok próbára még is azt hiszed,
Hogy új küzdésed nem lesz kaszkadon?
S szélt érzi? Valóban e' megtörhetetlen
Gyermek-kedély csak emberé lehet. —

Ádám.

Korán se vonz illy dőre képzelet,
A szélt, tudom, még százszor el nem érem.
Mit sem ter. A szél voltaképp mi is?
A szél megszünik a' diszó' csatáinak,
A szél halál, az élet küzdelem,
S az ember szívja e' küzdés magva.

Lucifer.

Valóban szép vigasz, mért hogyden még
A harcz eszméje volna legalább hagy,
De hólnap gúnyolod, mi[é]rt ma vérzel,
Gyermekjáték volt a mi lelkesített. —
Nem vérezél-e el Charoncánál
A megbukott szabadság védtében

És Constantinnal nem küzdél-e később
Világuralmát hogy megalapítsd?
Nem veszélt-é el kitmárkir gyanaúd
I később a tudománynak fegyverével
Nem állkat-é a kitnek ellenében?

Ádám.

Igaz, igaz, de mindegy, bár mi kitvány
Volt esemén, akkor mégis lelkesített,
Emelt, és így nagy és szent eseme volt.
Mindegy, kereszt vagy tudomány, szabadság
Vagy nagyravágyás formaiában hatott-e
Előre vitte az emberi nemet. —
Ah, vissza hát a földre, új csatára. —

Lucifer.

I feledted-é már a tudós szavát,
Ki felszámolta, hogy négyezred évre
Világod megfagy, — a küzdés elálll?

Ádám.

Ha tudományunk nem dacot vele.
De fog dacolni, érezem, tudom. —

Lucifer.

I gratis? — I hasis, van-é küzdés, nagyság, erő
A mesterséges világban, mellyet az
Ész rendezett theóriáiból,
I mellyet magad szemléletével emeltt. —

Ádám.

Csak menne meg a földet, — elmulnak
As is, mint minden, ami hívatását
Betölté i akkor újra felmerülk
Az eseme, melly élter lehet neája.
Vetess csak vissza, égek látni már
A megmentett földön mi új tanért
Fogok felkelkresülni: —

Lucifer.

Vissza hát. —

14ik Szín

Hóval és jéggel borított hegyes, fátlan vidék. A nap mint veres, sugártalan golyó áll köd foszlányok

Körött. Kéres világosság. Az előtérben nehány koros nyírfa
róka és kuszó fenyő-bokor között eszkimó viskó. Ádám mo
egészen megtört aggastyán bot nellett jő' lefelé a' hegyekrő
Luciferrel. —

Ádám.

Mit járjuk e' végetlen kóvilágot,
Hol a' halál néz ránk üres szemekkel,
Csak egy-egy fóka test zaj, vízbe bukva,
Ámint felvetten lépteink zaját.
Hol a' növény is küzdni már kifáradt,
Korcsúlt bokor leng a' zuzmók között
S a' hold vörös képpel néz köd mögől
Halálfáklyapaját a' sírgödörbe. —
Oda veress, hol pálmafák virúlnak,
A napnak, illatoknak szép honába,
Hol az emberek lelke, erjedek
Öntudatára fejlődött egészen. —

Lucifer.

Ottan vagyunk. E' végolyó napod.
Lábunk alatt a' föld egyenlítője. —
A tudomány nem győrött végzetén. —

Ádám.

Szörnyű világ! — csupán megkaini jó'
Nem sajnálandom amit itt hagyok.
Ah Lucifer! ki egykor ottan állam
Az ember bölcsejénél, a'ki láttam
Mi nagy jövő reménye ringa benne,
Ki annyi harcait mind végig csatázam,
Ez órjás sírom, melyre gyászlepelt
A természet dobott, midőn nemének,
Első, s utolsó ember a' világon!
Szeretnem tudni, hogy bukott fajom,
Nemes küzdésben, nagyszerűen-é
Nemesülnek-é törjével ízről-ízre
Nagyság nélkül és könnyre érdemetlen.

Lucifer.

Ha nagy célkedre, amint kívád azt,
Hiú vagy, mely kísértett kebledet

Míg szívedben ifjú vér kering,
Halottas ágyadnál ne kérd hogy álljak —
Csodálatot a' vizsgálása kelt
A garda nélkül készült számvetésnek.
A hagymázon kár elvriasztja mind
Az élet kár csillámló képeit,
Akkor ki tudja, melyik a' való.
A végső" kórgei kisszerű jaja
Nagy gúnykaccaj kitűnő erőidre. erőidre.

Ádám.

Miért nem vesztem kár el a' magamban,
Erőm és lelkem teljes érzetével, x)
Inkább, mint így hallgatni önmagam
Sírásától, mint egy szélcsapódeg
Körülfeltart, ki karcsaimban ci
Halálomban nem osztozik velem. —

Lucifer.

Ismét fajaidra ismerek könyedben,
Melyet kiséred ébredésedet
Kedvenc ábrándból vissza fellegekre. —
De nyugodjál meg, kisz még él fajod.
Nézd ott is állt még egy embertanya
S gardeja, ím, most lép ki ajtajám. —
Egy eszkimó a guliból kilép, fókavadászatra felkészülten.

Ádám.

E korcs alak, e torzkép volna-é'
Nagyságomnak bírar örökse?
Mért hagyd lát nom, Lucifer. 'valóban
A végzet rosszabb, mint szem volt bármatom ódor.

Az eszkimó.

Léteznek hát még is csak istenek
Felettünk? ím előttem megjelentek.
De hát, ki tudja, jók vagy rosszak-e,
Nemkszem előttük, az legbiztosabb. (vissza akar vonulni)

Lucifer.

Megállj egy szóra!

Az eszkimó (leborulva)

Kegyelem uram!

Az első fókát néked áldozom
Mint elfogok, csak hallgass meg s ne vonts el.

Lucifer.

Hát akkor a fókákor mikkly jogod van,
Hogy életével váltod meg a tiéder?

Az eszkimó.

Hogy bírok véle, hiszi látom, körülem
Mikent esi a fényet fürge had,
Halat a fóka, a fókát meg én.

Lucifer.

S a nagy szellem veled tájsiához?

Az eszkimó.

Tudom, tudom, de a tiszinv időt,
Mekkyben morogni hágy tengelyen,
Vásárolom meg véres áldozattal.

Bálám

Mi gyáva nézlet!

Lucifer.

S mint tevét-e te?
Az a kilövésig csak törölteted,
Hogy ő fókát, te embert áldozát
Az istenségnek, mellyet alkotál
Sajat képedre, mint Ők az övéne.

Az eszkimó.

Látom, haragszol, és érzem, miért.
Irigyemben hogy fel nevtem sohajtni
A nap jótékony istenéhez, aki
Nem kér, csak ád, ki ős regéik szerint
Itt is parancsolt egykor. — Ők, bocsáss meg
Selétkorom örökre.

Bálám.

Im, nagy isten,
Tekints le és pirulj, mi nyomorúlt,
Ősfiát nemetnek alkotát, az embert! —

Az eszkimó.

Nagyon haragszik társad, éhes ő is?

Lucifer.

Sőt, mert nem éhes, épp azért haragszik.

Ádám.

Mi helytelen fanyagsz rossz értelmet.

Lucifer.

Igazság az, nem élet. Akaratod
A jólakásé, míg itt tűrsadé
Éhes gyomornak philosophiája.
Okokkal egymást meg nem győzitek,
De egyet értek végtől, hogy ha te
Kiéhezél vagy ő majd jóllakott. —
Igen, igen, akár mint képzelődöl,
Mindég az állat első benneded,
S csak midőn ez el beirád csikúni
Észmét az ember, hogy nagy gőgösen
Megvesse azt, mi első bélyege. —

Ádám.

Mélyó beszéd hosszad, Lucifer, ez.
Ki minden szemet sárörvendve vonsz
A föld porába. Hát minden nagy esmé,
Nemes cselekmény konyhánk gőze csak,
Vagy ab Környülményeknek dőne magzata
Mikor egyikből egyig a hitvány anyag
Nehány törvénye mozgat, s tart létköre? —

Lucifer.

S van-e különben? — Azt hiszed talán
Hogy Leonidas megtal a' szorosban,
Hé a helyett, hogy borna levesével
Táplálkozik, olyan körtársaságban
Melynek még pénze sincs, Lucullusi
Villában Zöszöt éden mámorában
Keler minden kéjének. Vagy talán
Brutus megtal, ha a szép Porciához
Haza siettsi' karcz izgalmait
Kiheveri, egy jó ebéd után?
Hogyan tenyész a' bün, hogy a' nemesség?
Nem ronda lég, nyomor sikit-e az
Nem nagyvilág, szabadságérzet ez,
Dicsőítve kéjő' Kastélyokban
Akarban és szellemben önmagát?

Hanyan mondák, hogy számoltak magukkal,
S' felkötik egy fára magukat.
De ha le oldják hívatlan kezek
Az élet új' érintkezése már
Feloldotta velök a' számadást. —
Ha nagy Atyánk nem mélló nejs körében
Jö'a' világra, hogy ha szerencsen
Sátornak árnya reszket bölcsején:
Mi lesz első hőse'ből a' keresztnek?
Vagy Luther, hogyha pápa lesz esetleg,
S Leó, tanár egy német egyetemben;
Ki tudja, nem reformál-e' ember
S az sejtje a'kkát a' dúló mennyben?
Mi lesz Napóleon, ha büszke ősjét
Nem egy nejs vére egyenlöti ki?
Elporladtak egy bűnhödt laktanyában. —

Ádám (Lucifer szaját befogva)
Ne többet! — mind amit csak fejtegetsz
Olly egyszerünek látszik, olly valónak:
De annál károsabb — s veszélyesebb még
Kebleinkre mint a' durva babonák,
Mert tudósan, számokkal öli meg
A szellemet, mit a' bárgyú nem érez,
De mindkettő egyenlően nem ismer. —

Lucifer.
Beszélj tehát kársaddal, meg nem árt
Még egy kis leczke az önismeretből.

Ádám.
Sokan tengődtök-e' még e' vidéken?

Az Eszkimó.
Sokan bizon, többen mint éjjanon
Számíthatnók. — Szomszédimat, igaz,
Aggon veszem már mind, de hasztalan,
Mindég keresnek éjak; s olly kevés
A fóka hal: — Ha isten vagy, tegyed,
Könyörgök, hogy kevesbb ember legyen
S több fóka. —

Ádám.

Lucifer, jerünk, elég volt.! —

Lucifer.

No legalább tekintsük meg nejét.

Ádám.

Nem akarom megláni; mert ha ~~hogy ha~~ ~~Szülfedt~~ fülyadt
A jóslás, szemünknek rontda látványi:
De megvetés szül kebleinkben csupán.
A nő, ez esmény, e' megtestesült
Kötelesség, hogy ha szülfedt, tovább alak lesz,
Mellyből borzadályos szörnyü. Menj; ne lássam öt.

(Ezalatt Lucifer Ádámot a' gunyhó felé vonta, most az ajtót felnyitja, benn Éva, mint az eszkimó neje, látszik. Ádám mereven bámúl a' küszöbön állva.

Lucifer.

Nem lelsz-e benne régi ismerőre?
Öleld meg hát, kisz e' becsületes
Ember ha lábba' sérve lesz, ha ilyy
Tisztességet sl gyakorolsz nején.

Ádám.

Öleljem ezt, ki egy Aspaziát
Tartók karomban! Ezt, kiben derengni
Látom megint annak vonásait,
De úgy, mint hogyha csókjai ~~kőtött~~
Állattá válna. —

Az eszkimó (gunyhójába lépve)

Érkeztek im. Nőm! vendégeinkre
Lájd ~~ökét~~ szívesen.

Jel. Éva Ádám nyakába borúl és a' gunyhóba vonja.

Éva.

Légy üdvözölve idegen, pihenj' meg.

Ádám (bontakozva)

Segítség, Lucifer.! el innen, el,
Vezess jövömből a' jelenbe vissza,
Ne lássam többé a' lány sorsomat:
A kinzatban tartott. Hadd fontolom meg
Dacolj'ak-e' még isten végzetével. —

Lucifer.

Ébredj hát Ádám.! álmod véget ért. —

15ik Szín

A nézőkely a' változik a 4-dik szín pálmafái vidékével. Ádám ismét mint ifjú még álomittasan kilép a' Gunykóból, s a mélyben körül néz. Éva benn szunnyad. Lucifer a bejárás mellett áll. Ragyogó nap. —

Ádám.

Rettentő képek, óh, hová levétek?
Körültem minden úgy él, úgy mozdolgg
Mint elhagyám, míg szívem megtörött.

Lucifer.

Ifjú ember! hát azt kívánod-é
Hogy a' teremtés rendje felbomoljon,
Új üstökös ragyogjon éjeden,
Remegjen a' föld, egy fényes hadsereg
Hogy a' semmiben elvesszen? —

Ádám.

Álmodtam-é csak, vagy most álmodom,
Ő' alatán több-é, mint álom, a' lét,
Egy percznek mellyé a' föld anyagra száll,
Hogy azzal együtt végképp ő' is bomoljon?
Miért, miért é' percznyi öntudat,
Mutatni a' semmit borzalmait? —

Lucifer.

Siránkozol? — csupán a' gyávaság
Fogadja el harcz nélkül a' csapást,
Mit elkerülni még hatalma van.
De a' végzetnek örökös bevett
Nyugodtan néki, és nem vágyaidnak
Miatt ha az erős, azt nézve csak,
Hogy állhatand meg még alattad is.
Ily végzet áll a' történet felett,
Te eszköz vagy csak, mellyet kajt előre. —

Ádám.

Nem, nem, hazudsz, az akarat szabad.
Kivíváltam azt nagyon magamnak,
Lemondtam érte a' paradicsomról.
Sokat tanultam álomképeimből,
Ki' ábrándultam sokból s most csupán
Tőlem függ, hogy másképen vezessem.

Lucifer.

Ha a' feleyték és örök remény
Nem volna a' végzetnek fenyegye,
Hogy míg amaz heggeszti a' sebet,
Ez szövnyeget von a' mélység fölé
S bírdatlan nemdja; szár nemész beléhulla,
Te lész a' boldog, aki a' tegnapja. —
De látál, úgy-e, mint tudós, egyéb
Sok fenevadság közt olly bélfenéget is,
Melly vérében s macskában bír csak élni,
S kifejlődése első karszakát
Még csak az egérben dölthetni;
Sem egy sem más egér nincsen kitéve
Érczmi macskák, vérsze: körmöket,
S melly olvasón, ki is kerülhetni,
Mint egy mívvan ki kátrias körében.
De rendiletben törvény örködik,
Hogy annyi jusson még ellenének
Amennyi kell, hogy czéredet utáni
Még a puhány is élhessen a' világon. —
Az ember sincs egyensúlyt lekötve
De az Egész nem, hondja láncait,
A' kétkedés, mint ár, elnagyad,
Ma egy tárgyért, holnap másért megint
A nagyakat meglesznek mardalni,
S meglesznek a' kik gúnyolódni fognak. —
S ki lajstromozza majd a' számokat
Körösztereresztegen Vollám bámulandó
A sorsnak, melly hárassága, kalá'l
Bűnt és erényt arányosan veres,
Hitet, örültet és önnyi holdat. —

Ádám.

Megállj! mi esme villant meg fejemben —
Dacolhatok még, istenem, véled is,
Bár százszor mondja a' sors: Eddig ig!
Kikacagom s ha tehetném, hát nem élek.
Nem egy nagyot magam vagyok még
Előttem e' szent, és alatta ő mély:
Egy ugrás, mint utolsó felemelés....

Jaist mondom: vége a' komédiának. —
(Ádámá szint feléd hallad, Éva kilép az ajtón.)

Lucifer.

Ah vége, vége, milly badar beszéd!
Hiszép
Szeme minden percz (nem) vég-nek beszéd is?
Ezért láttál-e nékünk ezredévet? —

Éva.

Ádám, miért lopództál tőlem úgy el,
Utolsó csókod oly hideg vala,
S gond vagy harag van most is arcsadon.
Úgy Éva félek tőled. — —

Ádám (tovább haladva)

Mért is jársz utánam,
Mit leskelődöl lépteim után,?
A' férfiúnak, e' világ urának,
Más dolga is van, mint hiú ember (nyügös)
Mint ő (ez) nem értik (nyögtül) (kap) ezután.

pedig (Elágyulva

Mért nem szúrtad át még csak egy kicsinyt:
Nehezebb lesz most már az áldozat,
Mit a' jövőnek hozni tartozom. —

Éva

Ha meghallgatsz, még könnyebb lesz dolgod,
Mert ami eddig kétséges dala
Most bizonyosra állt már: a' jövő". —

Ádám.

Hogyan? — —

Éva.

Tudom, fel fog mosolyogni arcsad
Ha megsagom. De jöj hadd (közelebb:
Anyának érzem, Ah Ádám, magam.

Ádám (térdre esve)

Uram legyőzték. Im porban vagyok
Nélküled, ellened hiába vívok:
Emelj vagy sújts, kitárom keblemet.

Lucifer.

Feleg! feledted-e' nagyságodat,
Mellyet nekem köszönhetsz. —

Ádám.

Hagyd el azt!
Hiú kajrázas vőlt ez nyugalom! ít.

Lucifer.

S te dőre asszony, mond, mit kérkedel?
Fiad bűnben, Isten áldozán fogamzott.
Az kor földedre minden bűnt s nyomort.

Éva.

Ha úgy akarja isten, majd fogamzik
Más a' nyomorban, aki eltörűli,
Testvéri széget borzan a' világra. —

Lucifer.

Fellázadsz-é, rabszolga, ellenem?
Fel a' porból, állat.

Ádám felé rúg. Az ég megnyílik az Ur dicsőülten, angyalokól környezve, megjelen.

Az Ur.

A porba szellem!
Előttem nincsen nagyság.

Lucifer (gőrnyedezve)

Átok, átok!

Az Ur.

Emelkedjél, Ádám, ne légy levert,
Midőn látod, fiaidnak veszted éjjra.

Lucifer (félre)

Mint látom, itt családi jelenet
Fejlődik, szép talán az érzelemnek,
De értelmemnek végtelen unalmas.
Legjobb elsompolyognom. (indúl)

Az Ur.

Lucifer!
Szavam van hozzád is, maradj helyed.
Te rúg, fiam, beszéld el, hogy mi bánt úgy. —

Ádám.

Uram! rettentő látások gyötörtek,
Es' nem tudom, mi lehennök a' való.
Ők mond, ők mond, mind tovs vár reám:
E sírok határa lét-e mindenem,

Mellynek küröle köré lelkem szövödik,
Mint bor, hogy végre, amidőn kitiszteli,
A földre önti, és béigya porod?
Vagy a' nemes szeszt jobbra rendelé?
Megy-é előbbre majdan fajzatom,
Nemtsedvén hogy trónodhoz közelgjen,
Vagy, mint malomnak barna, holtra fárad
'S a' körből, mellyben jár, nem bír kitörni?
Van-é jutalma a' nemes kebelnek
Mellyet tiszteletért ~~nehéz vérkeresetért~~
A kis lelkü' tömeg? Világosits fel
'S hálásan hordok bármi végzetet,
Csak nyerjek erején, mert elemi...
Bizonytalanság a' pokol. —

Az Ur.

Ne kérdd
Tovább a' titkot, mit jóltékonyan
Takart el tőled a' vagyó szemedtől.
Ha' látnád, a' földön mulékonyan
Biken csak lebeg's bús örök idő" vár:
Erény nem volna itt szenvedni többé.
Ha látnád, a' por le lenne győzve
Mi sarkantyúsra, nagy eszmék miatt adva,
Hogy a' mulót, hogy a' jövőt le mondj?
~~Hogy mint jövőd Kódon sillogva át,~~
Ha percnyi lété sülyától legörnyedsz,
Emelje majd a' végetlen érzete.
S ha ennek elragadna büszkesége
Fog Kőr'lárokkia ár arasztnyi lét.
Ő bírtosítva áll nagyság, erény. —

Lucifer (kacagva)

Valóban, mellyre lépsz, dicső" a' pálya,
Nagyság s erény leszen tebéd vezéred,
E' ker nő, mellyt csak úgy bír testesülni,
Ha balvona, előítélet és
Tudatlanság állandó mellette őrt. —
Mióta is kezdtem emberrel nagyot,
Ki sárból, napsugárból összegyúrva

Tudásra törpe, és valóságra nagy. —

Ádám.

Ne gúnyolj, ők ~~ne gúnyolj~~ Lucifer, csak ne gúnyolj
Láttam tudásod tűzét a Mennyéről,
Nagyon hideg volt ottan e' tebelnek. —
De, ők Uram! ki fog feltartani,
Hogy meg ne maradjak a' helyes utam'?
Elvonsad tőlem a' vezérkeret,
Hogy a' tudás gyümölcsét érzelem.

Az Ur.

Karod erős — szíved emelkedett:
Végetlen a' tér, melly munkára hív,
S ha jól ügyelsz, egy szózat tengelyed
Szüneteknül, melly visszahúnt s emel,
Csak azt kövesd. S ha tettelen élted
Zajában elnémúl ez égi szó,
Gyönge nő tiszta'bb lelkülete,
Az érdekek mocskától távolabb,
Megdallja azt, és szívein keresztül
Költészetté fog és dallá szünödni.
Ez két eszközzel állandó oldalad'nál,
Balsors s szerencse közt mindegyikén't,
Vigasztaló, nyolgyó genius. —
Se Lucifer meg, egy gyűrű" de és
Mindenségében, — mű Eödjét tovább
Hideg tudásod, dőre kagadásod
Lesz az élesztő, melly lomjába hor,
S eltántorítja bár az mit se tesz —
Egy percznek az embert, majd vissza tér.
De bünködésed végtelen leend
Szünetlen látva, hogy mit romdni vágyol
Szép és nemesnek új csirája lesz. —

Angyalok kara.

Szabadon bün és erény közt
Választhatni mitly nagy eszme,
S tudni mégis, hogy feltünek
Bajzsát áll isten kegyelme.
Légy bátran kész és ne bánd le

A tömeg kiáltsan is lesz,
Nem ne azt keresse czéltul
Ön bevett csak, ki nagyot tesz;
Szégyenelveni tenni másképp,
És e' szégyen önudatja
A hitvány gyáv földre szegzi,
A dicsőt felvragadja. —
Amidőn sivad félelmében
Ne vakítson el a' kétség,
Hogy amit teszsz az isten
Dicsőségére te végzed, ha
És 'ő" epen rád szorúlt
Mint végzése eszközére;
Sőt te nyertél tőle díszt, ha
Engedi hogy tégy helyette. —

Éva.

Ah értem a' dalt, ha'la istennek.'

Ádám

Gyanítom eri is, és fog on követni.
Csak az a' vég. — csak azt tudnám feleedni. —

Az Ür.

Mondottam ember: küzdj" és bízva bízzál!'

~~Vége~~

~~Ez leve a' finem!~~

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

1ső Szín.

„Dicsőség a magasban istenemnek." Ez em nagyon szerelmes, erről
teli a hangot: s a mérték miatt, talán bátrak betoldva
lenni.
„Részünk csak az árny" s alább:
„Fényében ily ország részre..". Ellenmondásnak látszik, ha
csak úgy nem vesszük hogy az árny része a fénynek. Le-
het talán így is.
Imádjuk őt a végtelen kegyért, hogy" Ez a hogy kivált ~~ezen~~
~~igen~~ gyarlóban, sorvégen az rossz. Nem lehetne segít-
ni rajta?
„Be, van fejetre a nagy mű, igen
S úgy összevág minden, hogy az kis szem
Ez milliókig szépen elfogyva
Míg egy tökéletes gyógyat újítani kell." — E sorokban az az
kis szem, kissé furcsa: de az egész négy sor mester
emberes önelégültsége is komikai színben tünik
fel. Annyival inkább, mert a darab elején van, s el-
só szava istennek. Nem lehetne majd alkalmasabb hangzó
val cserélni föl? Nem ily hatást tett elősőr, hogy
sültrelettem a műnek csak Jámbor Pali fügy emberé-
nettem megint elő.
„Sverák" (több helyen). Szférák, vagy sphaerák (σφαῖρα = gömb)
dőre szikra" — a dőre csak hézagpótló epithetonnak tet-
szik. „Szikra" és „világos" képeten rossz rim. egyik
ben i—a hangzók, másikban á—a.
Két golyó küzd egymás ellen,
szétszakasztni, összeesni, az utóbbi sor syntaxisa és
grammatice homályosan fejezi ki a gondolatot.
„Csillaga a szerelemnek" — ez talán frivol itt, amazzal
inkább, mert még akkor nem volt az, de különben
is csak a föld fia nézheti csillagnak azon sphae-
rákat, angyal mint oly optikai csalódás által.
„Ha a teremtés után minden ját
Itt enyészik omlatéka" — talán nincs helyén enyészik vitá,
kezdik a szinmű,
gyakat tárni még.
„szerelmek + felesek" nem igen jó rim: é—e = e—e.
örökké" — örökkét (mert örökké-ből). A helyesírási hibá,
kat ezentúl nem jelelem ki, majd kijavítom, ha
kezemen megy át a correcturra.
„Ha ő nem magyar.
De még ha ő, másutt nincs erős." (Vagy, ha igen, másutt nincs erős.)
Méltó-e ilyen öregurhoz... Az öreg úr nagyon Goethés,
Mephistós. — Nem lehetne mindenütt mélyebb értelmet
adni. Bornírt ember ilyesmiből ordéjja az utánzás
vádját.
Hozzánna, úr! (2ik személy) „ki szeme tűrvénye szabott (3ik/k.)
Jó volna egyezzem, kissé vívódás.

2ik Szín.

(„Verő nap" — Verőfényt mondanak, verő napot nem.)
Ah, milyen édes, milyen szép az élni". Nem tudom, czímma
jövé az az után, vagy élni főnév helyett áll.
Mindenképp bajos. Így kiállhatnám fel Évát:
„Ah, élni, élni! mily édes, mi szép"! excepha
ticusabb" is, vers, nyelv is jobb.
Mint hogy ha ellentétes idegen" — E többször elvitatott.
„mint hogy ha" nagyon kitűnteti a vers nyűgét.
Jén inkább egy egyszerű interjectio kellene elébe: Hah!
Nézd! ah! amicha....

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

× „De kebleden, úgy látszik, hallom azt még." (az égi kergetőzés) – A látszik helyett jobb lelkesít, mert nem láthatóan beszéd útján. Az egész érzéshez modern bókja az Éva complimentje a tekintetnek, valamint az Éva Ádám szemére.

„fejetlen" helyett talán fejetlenül; az a fejetlen először a szemlélő eszmélő juttatja eszünkbe.

„Kétkedve által mégis újra meg" – kétkedve-e, vagy kedve? az utóbbi szótlanul.

„az örök úr"... L. fentebb.

„mint bamba gyermeket" anachronismus Ádám iránt (nincs baja. Neki nem lehet fogalma erről. Később (midőn visióban él) nincs anachronismus, mert mindent a had, mose még nem.

× „trágyatúrony" a túrony-t nem ismerem. Talán érthetőbb volna, ha nem szebb is: „De trágyadomb gyanánt... Tenyészni kis körűlnek tágy ölében"... tágy ölén. A kút is sok a catalecticus (5½) versszak kívül kell, a hol lehet, mert végre sem szabály ez a jámborban, hanem kivétel, „arasszt" helyett mindenütt jobb arasz, ha csak nem parancsolja úgy.

„ha azzal élvezed"... Azzal elég népies, de megtagadja a nyelvtan. El is lehetne kerülni: „Tudsz, mint az isten, azt ha élvezed."

„Még is csak szarvak..."! „Még is nagy szarvak kemény. „A dics kitisztult"... Ez a dics így magában szokatlan, a glória helyett, melyet dicsfény, ha megszokva Azonban látom, hogy erősebb volna, „sík. – tás kívül"... A vetrum jajgat. Tagadás „A vén tagadás kívül"... A vetrum jajgat. Tagadás lehetne – v – mert az első syllaba hangsúlyos – De „a vén tagadás" bajosabb. – De látom, nehéz igazodni, hogy meg ne vonjuk a praecipiót.

„Segítsetek
Ti elemek
Az embert nekem
Szeretni meg ..."

Ilyenekben mutat Goethe nagy tyrannisálást... ez olyan, mint a Nagy Iván fordításában Goethe „Nagy rövid, s maradjon." Határozottan Atanem kívül." Határozottan bás a syntaxis. Vesszi kell, okvetetlen. Talán így: „Mindkettőt más-más tájéki vesz kívül." Határozottan Mindkettől más-más táthadár üvedzi.

„látkörök kívül" – lebet, mint kétség kívül. De megakad ám rajta Boccaccia!

× „A legmagasabbat emberek tekintet"... Talán ~~nem tűrné~~ ~~Istenek~~ ~~Istenek~~ ~~Istenek

3ik Szín.

„Minők egykor volt"... Nekéz. „Mint egykoron volt"?
„A míg ipar lesz és házá belőle" — Tán így:
„A míg belőle hon lesz és ipar"
„dacolor a tűzza égnek" dacolni valamivel. Inkább vesz „
szen a rím.
„Mely jár nyomában, a lehangolásban"... rímel. Lehetne így:
„a mely nyomán jár, a lehangolásban."
„De hogyha a hálának pántja" csunya ez a nem is tiszt„
ta magyar pánt.... kapcsa? csatja? öve? stb.
„Mit dőre tervvel ember alkotand"... „nem tudom, magától
jól e általán, vagy másról. Ha az első, akkor vissza,
hogy öntudatra jutására tervét dőrének nevezi, ha a
leendő" nemtetéről — anachronismus tudnia, hogy
dőre tervet ő teszen. Olyannak kell képzelnie ivadé„
kát, mint maga.
legélyed fam fülkiegelém „nem vereshe való ez a szűk„
szótól faragott szó.
„akkor legélyed tán fölösleges"?
„Tán ezérna szál" gemein ez a ezérna... fonál kellene in„
Kább. Vagy: hajszál &c.
„neked még dacolhat. L. feljebb.
„bír neked dacolni" arrán a köv. sorban:
„Cselek ő ez az.... „mi énvelem dacol"
„Elrejtve zajtalan mert működik" — Az inversio nagyon keserű.
„Hogy, mert elrejtve munkál, s zajtalan",
„Hadd megtalálhassa az a működést"... Nekéz a szenvedés tól
„Hagyd megtekintnem hát e működést"
„Mely rám befolyhat" — messze van a praedicatum a subjec„
ennél. Az incisumok nagyon elrontják a beszéd
értelmét. —
„sülledez" = sülyedjen... az ilyet majd az orthographiáról
még kell javítnunk.
„mái feledtedtek ha nincs" — nekézhez in varbio.
„Hogy fájtok ápoló gond s Kéz nélkül,
Rokonibbat mint a rideg öreg volt"! Rosz vers, rosz haug.
„Kinyájasabb lesz, mint a szörd öreg."
„szép szerény fiú az". — az nem kell.
„Szellem = vélem" — nem jó rim, mert — v = v v
Ha felvessem képem, levetkadjak"
„Ha félvessem saját képem, levetkadjak"
„Semmi kis féreg itt, negsemmisül."
a mint kérlek, már határozásból (vannak.) Nekéz magyarban
az ilyen. Vagy határozátok? úgy jó.
és az egy napos légy" — A légy egy az hogy nem igen pué„
tai, más neg hogy a cavalcadicus versek szapo„
rítja. Nem volna jobb:
„A szárnyas fa s egynapos rovart?"
„mi változnit csak" — a csak nélkül is ugyanaz az érzel„
mes adna, több energiával, jobb versel.
kerülődő czélokat ez is hát" a hát megint kimaradhat,
szerétva az" kiadus.
Ez visszapillantásra az öregnek" — nem értem kiadásait. A má„
sik sor nem tudom szándékosan rímel-e? Tán kiüngebb
volna így: De itju kebelem forró vágya más:
Jövőbe venni egy pillantatot.

41.

4ik szín.

„Kiába hivod azt" A hivar (ruffat) nagyarban nem ebr
ki: segélyül. Talán Kéred, noha ez gemeinabb.
„mi bűbájt bir sajátul" — vesett kang, rosz szintaxis.
„Ki e nő" és miféle bája van"
„lényéher ragadja" — nem volna jobb:
„Lerántja porban tevrengő magához"?
„Mit tegyek tehát" — Nem volna jobb tegyen? (t. i. a bölcs ki
kiről Pharaó beszél) akkor jobban jönne a köves
ző két sora Lucifernek. Vagy azt a tudás a fő
jecnum, meg az erő? Nehéz érteni e két sort.
„Nincsen más hátra, mint hogy a tudás (nak) bölcs
tagadja (a bölcs király) s az erő kacagja (a bö
király!); vagy pedig: nincsen más hátra, minthogy
a tudás (saját) létét tagadja, s az erő (uggan
Kacagja" — Kell neki tenni valamit, mert „bö
elle laborat, obscurus fit."
„Mit az erőd rak, s állitván utódot Sarmába meghal" Az u
kéz praedicatumot az olvasó az erősre értheti i
kább. Miére él a pór? gúlához követ
terd az erősnek, s állitván utódot
Sarmába, meghal.
„Nked kitvány szám" — jobb metrumot ad: sikáry.
„Mint a hatalynak én" — a hatály jobb metrum
mint a kitörlött erő, de ez erőtlebb.
„Te meg tiltsad be" — „Mint az erősnek de erőpar lásztik." Cecitto
„azzal az igával" — „az igával azt.
„Hogy az a népjaj" — „Hogy a „nép jajja" vagy „e nép
ha a speciális vonatkozás el nem mararthat.
„Es veled én" — a veled ige is: olvashatja szivaknak így:
„Es veled, én ....." — Es én veled. Semmi a mer
„a négerel elitélt állata" — Nehéz haug. Talán:
„a {négerül} arra itélt állata" (a mit t. i. Atlán a
mondott) „vágyni valamit" e igazitni kivánt
„Mit vágyol mást" — „mi vágyad más?"
volna: „mi vágyad más?"
„e hasztalan e dőre tevegével" — a dőre iger tolspon
jó" már ile. Ite tehene: balga tevegés.
„mely arcaidnál" — úgy vetik, hogy arck egy van (Gesicht
orcza kettő (Wangen)
„Mely arcodat legyinti selrőpül"
„Kékonyka porréteg marad utána = az arczon? nem, a fa
dön. De amúgy érthetni elébb. „marad, kut elpálle"
„tanyáriik" Lehet s jobb is: tanyák.
„nem az égrázó tergeteg" —
„S mindez nem ég- s földrázó tergeteg"
„Egyezerből mely egy egészen albot" — a nenyrázo tergeteg
„Mely egyezerből nagy egészet csinál".
„Vezell, vezell Lucifer új helyemre." —
„Vezell" v. új czélra, Lucifer. (?)
„tiszta reménnyel stb.... Nehéz ket. De maradhat is.

5ik szin.

„Nézd, arra ment atyád el....
„ Nézd, arra ment el gyors hajón atyád"
„ S vezette közzénk lőv atyádat épen.
„ bú emésztí itthonn — Cod: honn.
„ Istennek átka ül....
„ Csak a szerelmes nőnek van jogu
„ túlerőre jüne" = jutna, v: kapna,
„ kisem bölit szavaratom miatt"... miatt nem jő. Ért, vagy uézet
fellene.
„ És senkinek sem kell a szavazat)"
„ Mit kezdjen már az ember"— Némettel.
„ Unalmas élet! Mitlevők legyünk már?"
„ Egy gyönge kis zavar nem árt nan"
(Nem volna rossz egyiki zenebona)
„ El innen, engem illet e hely itt.... germaniam.
„ Odább! ez a hely itten az enyém!"
„ Rozzonúzzad meg."
„ Nő csak, vérégezd fel az állatot"
„ Magyrnak arczaiból— „ Gundái arczáról...
„ Unalmas árnyjátéktolnak nem-e } nehéz. a nem-e nem is jó
Kopogyat szinten vélebé határa. } magyarság. határ és kopog
tat rossz tropus is.
„Unalmas árnyjátéktolnak vajon
Nem áll-e majd be rettenő határa"
„ Ah Miltiadesz, mért is jöv, ha nőd
(N)Sem bír örülni jöbödön.— Fiam,...."
„ Oltárodnak fülébe [redacted] fülé."
„ Szerelve tűzön [redacted] Mely (a mely a bélére viheső ón,
„ E hitvanyrép csak bélét érdemel (a mely a bélére viheső ón,
„ Mint (az) enyém." „ Legjobb rajta valahogy, nek erőszakos.
„ Hát rég, ha tiszta, mint ez az enyém,
„ Oh igen" — „ Oh, nagyon.
„ Te nő meg, a ki a paradicsomból"... Mások nem emlékszik
Adám paradicsomi volcára. Ki ez talán jobb is.—
„ Nem-e borongat... Rossz fürés: Nem borongat-e,— Az a nem-
e mindenütt rossz.
— No, vitéz, ugyan, e
Nem borongatja kissé tagjait fele?
a terepen halál hideg
„ nem olyan éles a szabadság"...
„ Pedig nincs olyan éles a Szabadság } maradhat
Nézd, a milyen fájdalmas nekem volt. } is.

6ik szin.

„ Szeglett arczal" (az instrucczióban"). Vajon nem inkább
kerek arczal volt a rómaiaké? Lásd M. Rich Dictionn.
Arrigo. Mensa.
Ki van közzénk ki hisz még istenekben — sok i sok k,
„ Ki hinne közzénk még ég istenekben?....
„ Vagy ki az, kinek kitartja?... } rossz hang, sok k, sok ki; és a
mailresse kitartás modern.
v: Kedvesét

= Ha is = Ha birnád is. Valahogy a vereb fészkeznie
rágyul gyönyörre"— gyönyörre vágyik (még jobb, ha nem ihes)
S nem esz meg-é" — határozatban hiba.
S te nem rút féreg marcsalék a lényed-e? Vagy
S nem esz meg a rút féreg tegedet is?
ha egy kis kvér futott" Germanizm. ömlött.

Jó van jó = jól van jól.

„ Szemeihez tartom stb. Sejtem az értelmét, de fátyolozottabb gondolatnak is kívánatos. –

„ Már bennem lappang a fekete halál!" Nem jambus.

„ Lappangva ég a fekete halál" inkább mert találós

Hippia és Olivia vala. Igen jó gondolat, de ly rai x öngeo

nélkül.

„ Kísértett a nagyvilág agyában. Ez szuszka. Rémet.

„ Vagy nem vagy-e jól.... Nem magyar. A magyar jól van mikor

nem beteg. – Az ilyen jól elvitt marát.

„ Nem jó pirosnak festi kebleimen?

„ Akjól esik. –

„ A bolvagrág kínnyelvű hogyha kavargol, } Rekéz.

„ Azt tartom mely kavarg nem is valódi

„ Mintha messze mulnba jártunk" – Éva emlékezete a paradicsomra

tokkal jegyben van felkötve, mint az Adámé fejéről

így kellene talán Ádámnak is emlékezni elvont lételére.

Ádám. „ Úgy érzem" stb. Itt már kívánatos emlékezet. Annál jobban

sebb kijavítani az 9. scenát. –

hogy kire legyen = hogy legyen kire. (Ádám imájában)

„ mint dágadó párnákon" jobb mint ez: „ mint a dagadt párnákon.

Új szín.

Nem-é talyátok.... „ Vagy nem talyátok? Hát nem?

festővé pánttal....

Hogy annyi hitvány, alja tervezettel". A hitvány szintén as

tervezet építhetnénk de lehet valami substantiv. Ez

Vagy: hogy annyi rabló,

„ Hogy alja czéltat annyi martalócz,

kezében a fej. zárlót lengeti.

Lesujtom őt. Az őt nem tudjuk a népre vitetik-e vagy a fellemre.

Jobb így: Lesujtom. – És ha fellem vála is lesz?

L. Hát nem nemet?

Nem-é nemet...

„ tárat" – erőszak.

„ Nem-é hiszek már... Hát nem hiszek már.

Nem kell a kötőjel 3 mert partícipium

S ki még is mindig...

előzi meg. Nem megy. lehetne pire lábas.

„ Mezzellábas"... Nehéz, a tűt, nem a vers. –

„ Megszámítottak" – Számtalan vannak...

Mert megszámíthatók....

Ha ki, mit nyernem?

„ S mit nyernem volna?...

S így elkárhozva.... elkárhozom.

nem-e nagy ennyi? hát nem nagy ennyi?

„ Midőn egy éj megleptek táborát... Nehéz.

„ Nyerem! (merkőződik) „ Ez küzdés."

gátolni már győzelem... – győz mindig hozzá.

Szerelek – Nincs mód, fiktio-formát csinálni!

Nincs tiltva tán, hogy ép szerelek?

Mit csak nekünk szerelni nem szabad

„ Szerelem. Mit csak nékünk nem szabad."

dacolni mindenkor... – Nem veri, vele.

„ Szenvedelem" egész más, mint szenvedelmes. „ Arczát anyja

lehelne.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

1650.

1/2

— Curtis

1858.

1/6

— Cursiv